

**AALBORG
UNIVERSITY**

STUDENT REPORT

Specialetitel: Konflikt, kamp og tilhørsforhold

– En kvalitativ undersøgelse af dansk-iraneres oplevelser og håndtering af konflikt i Iran

Vejleder: Sune Qvotrup Jensen

Maja Rosenkrands (20175671)

Hanne Grumløse (20195768)

Malte Müller (20184123)

Sine Munksø (20184705)

Afleveringsdato: 30/05-2024

Semester: 10. semester

Specialegruppenr.: 19

Antal anslag: 232.510

Konflikt, kamp og tilhørsforhold

- *En kvalitativ undersøgelse af dansk-iraneres oplevelser og håndtering af konflikt i Iran*

Abstract

This sociological qualitative thesis seeks to provide insight into how Danish-Iranians experience and manage conflict in Iran, and how these experiences contribute to their construction of identity and sense of belonging. The main theoretical background consists of Nira Yuval-Davis' theory on belonging and Robin Cohen's theory on diasporic identities. The concept of belonging states the feeling of belonging to specific places and people, as well as exclusive mechanisms determined by politics of belonging. Diasporic identities capture particular elements that are present in a diasporic identity, which can manifest into an experience of ambivalence towards the country of residence, as well as the country of origin.

The empirical foundation consists of 20 qualitative interviews with Danish-Iranian citizens. This paper identifies a connection between conflict in Iran and the sense of belonging and identity constructions across multiple generations of Danish-Iranians. It investigates how experiences and management of conflict can become central to how Danish-Iranians form emotional attachments to other people and nations as part of a diasporic collective. This paper finds that Danish-Iranian citizens engage in political protest and other actions in relation to conflict in Iran and experience norms and expectations to engage, especially at certain diasporic turns. Diasporic turns furthermore seem to highlight the deep political fracture in the Danish-Iranian diaspora. Additionally, this thesis highlights the importance of family in generating and reproducing collective narratives regarding political consciousness, as well as how conflict in Iran can play a part in increasing and decreasing emotional attachments to different national and ethnic groups. Finally, this thesis finds that the ability to construct feelings of belonging to Denmark and Iran, to a certain degree, is limited by politics of belonging and constructions of boundaries.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	6
1. 1. Iran og Vesten - og menneskene imellem	6
1. 2. Konflikt i Iran - i en transnational kontekst	8
1. 3. Problemformulering	10
2. Teori	11
2.1. Tilhørsforhold som følelser og politikker	11
2.1.1. Sociale positioner	12
2.1.2. Identifikation og emotionelle tilknytninger	13
2.1.3. Ethiske og politiske værdier	14
2.1.4. Tilhørspolitikker	14
2. 2. Etnicitet – grupper og grænsedragninger	16
2. 3. Teoretiske perspektiver på diaspora	17
2.3.1. Diasporiske identiteter	18
2. 4. Kombinationen af de teoretiske perspektiver	19
3. Eksisterende forskning om diaspora, konflikt og tilhørsforhold	20
3. 1. Transnational aktivisme: Diasporisk respons på konflikt i oprindelsesland	22
3. 2. Den iranske diaspora i Vesten	24
3. 3. Nationalt tilhørsforhold under dansk lup: Grænser og ambivalens	28
4. Design og forskningsstrategi	30
5. Videnskabsteori	32
6. Metode	33
6. 1. Semistruktureret interview	33
6. 2. Interviewguide	34
6. 3. Rekruttering af informanter	36
6. 4. Ethiske overvejelser	38
6. 5. Refleksioner over empiriindsamling	39
6. 6. Analysestrategi	39
6. 7. Præsentation af informanter	40
6. 8. Positionering i et metodisk perspektiv	44
7. Analyse	48
7. 1. Oplevelser af konflikt i Iran	48
7.1.1. Sociale positioner (med)former dansk-iraneres oplevelser	51
7.1.2. Familienarrativer og politisk opvækst	53
7.1.3. Solidaritet og traumer mellem generationerne	56

7. 2. Hvor stiller man sig i den iranske kamp for frihed?.....	59
7.2.1. Den professionelle/organisatorisk engagerede.....	60
7.2.2. Den privat engagerede	63
7.2.3. Den sporadisk engagerede	64
7.2.4. Ressourcer og forventninger: Støt op om kampen, hvis du er dansk-iraner!	65
7. 3. Sammenhold i splittelsen - den dansk-iranske diaspora	69
7.3.1. Hvad kæmper vi for?.....	72
7.3.2. Iransk mistillid og opbygning af den kollektive fortælling.....	75
7. 4. Tilhør og grænser	77
7.4.1. “Everyone hates me. And that’s fine” - forestillinger om “dem fra Mellemøsten”	78
7.4.2. Det (be)grænsede tilhør - fanget mellem to hjemlande og en konflikt	82
7.4.3. Den grænsedragende konflikt	86
8. Konklusion.....	88
9. Litteraturliste.....	93
10. Bilag.....	98
Bilag 1: Interviewguide.....	98
Bilag 2: Koder til analyse	100

1. Indledning

1. 1. Iran og Vesten - og menneskene imellem

Det iranske styre har til dato en ledende rolle i det uformelle politiske og militante netværk "Axis of Resistance", der har et selverklæret mål om at begrænse Vestens, Israels og Saudi Arabiens indflydelse i Mellemøsten (Leonhardt 2024). Der er flere begivenheder i nyere tid, der kan ses som eksempler på, hvordan Iran i en international sammenhæng står i modsætning til Danmarks - og resten af Vestens - geopolitiske interesser. Iran støtter f.eks. Rusland bl.a. ved at forsyne de russiske tropper med droner til krigsførelse mod Ukraine (Haynes 2024). Iran har derudover i længere tid støttet Houthierne i Yemen, som Danmark har bekæmpet i Det Røde Hav (Gjerlev 2024; Leonhardt 2024). Derudover har Iran støttet Hamas i Gaza, mens Danmark har eksporteret våben til Israel (Andersen & Gjerding 2024; Leonhardt 2024). Derudover har Iran længe været involveret i en "proxy-krig" med Israel, hvor begge lande har udført droneangreb i Syrien og Irak - en konflikt, der i april 2024 blev beskrevet som værende "*eskaleret voldsomt*", efter Iran udførte et droneangreb mod Israel som reaktion på, at Irans konsulat i Damaskus blev udsat for et droneangreb (Diamond et al. 2024). Droneangrebet blev fordømt af en række vestlige politikere som Joe Biden, Rishi Sunak og Lars Løkke, hvor sidstnævnte skrev følgende på X: "*Irans destabiliserende rolle i Mellemøsten er uacceptabel – og det samme er dette angreb*" (Oxenbøll 2024). Droneangrebet førte ydermere til, at EU skærpede deres sanktioner mod Iran - sanktioner, der allerede eksisterede bl.a. pga. Irans atomprogram, brud på menneskerettigheder og deres støtte til Rusland (EU 2024).

Sociolog Sahar Sadeghi fremhæver - i en analyse af amerikansk-iranske immigranter - flere nedslag i historien, hvor forholdet mellem USA og Iran har haft en betydning for amerikansk-iranske indvandrere og for opfattelsen af dem som etnisk gruppe i det amerikanske samfund. Sadeghi fremhæver f.eks. at gidselkrisen, 9/11 og the muslim-ban¹ og, at disse historiske nedslag, hvor Iran og USA har været på hver sin side af "konflikter", har bidraget til en opfattelse af amerikansk-iranere som "terrorister", "gidseltagere" og en trussel mod USA (Sadeghi 2023:60,84). Sadeghi fremhæver, at individuelle præstationer som at blive en "model minority" gennem uddannelsesmæssige, jobmæssige og økonomiske præstationer, samt assimilation af

¹ Gidselkrisen refererer til, at 52 amerikanske diplomater og borgere blev holdt som gidsler i den amerikanske ambassade i Teheran i 444 dage (Kristeligt Dagblad 2020). The muslim ban refererer til en periode fra 2016-2020, hvor indrejse til USA fra muslimske lande blev stærkt begrænset (Sadeghi 2023:84).

amerikanske kulturelle normer og praksisser, *ikke* forbedrer den negative effekt, global politik og centrale internationale begivenheder kan have for minoriteters følelse af tilhør (Sadeghi 2023:84). Sadeghi fremhæver derfor, at iranere i USA *“are not able to fully escape the ways that global political relations marginalize, racialize, and stigmatize them”* (Sadeghi 2023:84). Sadeghis eksempler illustrerer, at global politik og internationale begivenheder kan spille en væsentlig rolle for amerikansk-iranske indvandrere og efterkommeres følelse af nationalt tilhør.

En gren inden for dansk forskning har haft fokus på begrebet *racialisering*, der overordnet refererer til den kategoriseringsproces, hvor biologiske eller kulturelle kendetegn bruges til at opdele befolkninger i “os” og “dem” (Hervik 2015:36). Antropolog Peter Hervik argumenterer f.eks. for, at der siden 2001, med valget af Anders Fogh Rasmussen og DF’s plads i regeringen, har været en racialisering af islam i Danmark. Han fremhæver bl.a. hvordan diskurserne om “krigen mod terror”, Muhammedtegningerne og de ord, som udsprang af disse begivenheder som “fremmedkrigere”, “radikalisering” og “islamisk terror”, har en forbindelse til, at islam i Danmark konstrueres som det uforenelige racialiserede “andet”. Disse diskurser har været centrale i at forbinde og legitimere en forestilling om, at muslimer begår islamisk terror (Hervik 2019:9-10). For iranske indvandrere og efterkommere i Danmark er spørgsmålet dog ikke nødvendigvis, om de er muslimer eller ej. Det væsentlige er nemlig, at de har potentielle fænotypiske markører (f.eks. mørk hudfarve, sort hårfarve og brune øjne), eller kulturelle markører (f.eks. sprog og tøj), som gør, at de i kraft af en racialiseringsproces bliver set som muslimer. Dermed kan man få tilskrevet en særlig identitet, som er tæt forbundet med negative stereotyper om islam i Danmark (Hervik 2015:36). En rapport fra Institut for Menneskerettigheder fra 2023, der omhandler “oplevelen” etnisk diskrimination, fandt, at der var en signifikant positiv sammenhæng mellem at bære hijab eller have et fuldskæg og opleve at blive diskrimineret (Institut for menneskerettigheder 2023:30-31). Rapporten fandt ligeledes, at 85% af iranere i Danmark har oplevet diskrimination eller fordomme (ibid:134). Dette tyder på, at der er en sammenhæng mellem det at bære “markører for islam og det at føle sig diskrimineret - et resultat, der potentielt taler ind i den racialisering, der er blevet præsenteret ovenfor. Ovenstående afsnit giver anledning til overvejelser om, hvorvidt dansk-iraneres² liv i Danmark kan blive udfordret af negativt ladede forestillinger om islam, og geopolitiske fjendtligheder mellem Iran og Vesten.

² ‘Dansk-iranere’ er specialets betegnelse for personer, der er bosat i Danmark, som enten selv er født i Iran, eller har én eller flere forældre, der er født i Iran.

1. 2. Konflikt i Iran - i en transnational kontekst

Den 16. september 2022 blev det annonceret på sociale medier, at den unge kvinde Jina Mahsa Amini var blevet dræbt i det iranske moralpolitis varetægt, efter at have overtrådt tørklædepåbuddet (Coogan 2023; Lyck 2023). I kølvandet på Aminis død fulgte flere måneders protester i Iran, hvor demonstranter gik på gaden under kampråbet “Kvinde Liv Frihed”³ (Bjerregaard 2022; Coogan 2023). Flere danske forskere anser KLF-protesterne som de mest banebrydende i Iran i nyere tid, idet protesterne dels var ledt an af kvinder, foregik i hele Iran og gik på tværs af både køn, generation, klasse og etniske skel (ibid.). Protesterne fik hurtigt international opmærksomhed, og affødte talrige protester i udlandet, hvor civile, både med og uden iransk baggrund, gik på gaden i solidaritet med bevægelsen og i demonstration mod det iranske styre (Coogan 2023; Lyck 2023). I Danmark har der ligeledes været opmærksomhed omkring protesterne, der blev dækket i danske nyhedsmedier, og i 2022 og 2023 blev der afholdt en række demonstrationer for KLF i Danmark. Flere danske politikere har offentligt taget afstand til det iranske regime efter KLF, og valgt at blive politiske sponsorer for iranske politiske fanger, for at skabe opmærksomhed omkring deres sag og derigennem lægge internationalt pres på de iranske myndigheder (Amnesty 2023). Tillige blev der afholdt en konference på Christiansborg, hvor dansk-iranere indtog talerstolen sammen med danske politikere i forsøget på at finde ud af, hvordan Danmark skulle forholde sig til situationen i Iran (Abildgaard 2022). Man kunne tolke denne opmærksomhed omkring KLF som en symbolsk opbakning og anerkendelse af dansk-iranere, der kan være påvirkede af konflikten. Det åbner dog op for spørgsmålet om, hvorvidt KLF var et tidspunkt, hvor dansk-iranere reelt oplevede denne opmærksomhed som opbakning og solidaritet, eller om de i højere grad stillede sig kritiske over for mediedækningen og opmærksomheden og mærkede en afstand til “det danske”. Dette spørgsmål er vanskeligt at besvare, hvorfor det rettere skal ses som en undren, der er ét af udgangspunkterne for specialet.

Dykker man ned i danske medieudtalelser fra debatter, nyhedsartikler, dokumentarer og interview om KLF-bevægelsen, tegner der sig et billede af, at der kan være mange følelser på spil for dansk-iranere, når det handler om konflikt i Iran. Nima Moradi, der er barn af iranske flygtninge, fortalte f.eks. i et interview i 2023, at hans forældres traumer fra flugten fra Iran har været en fast ledsager for dem lige siden, og at traumerne fylder i hans familie på tværs af generationer; “*Jeg mærker min mors smerte, når hun står forrest til demonstrationer med hånden i vejret og råber; Zan, Zendegi, Azadi! [Kvinde, Liv, Frihed]*” (Nørlev 2023). Farideh

³ Herefter refereret til som KLF.

Azadi, der kom til Danmark i 1986 som politisk flygtning fra Iran, udtalte ligeledes i en panel-debat af Amnesty i 2023, at den ældre generation af iranske flygtninge længe har været mentalt og følelsesmæssigt udmattede af det, de har oplevet – såsom flugt, fængsling og tortur - men at KLF-protesterne har hjulpet generationen med at få håb og kampgejst tilbage (Holmgaard 2023). Mozhdeh Ghasemiyani, der flygtede fra Iran som barn, udtrykte i samme panel-debat, at KLF-bevægelsen har vakt ”(...) *en aktivisme og en følelse af tilknytning til Iran hos iranere, som bor i eksil i hele verden*” (Holmgaard 2023). For demonstranten Azadeh var det netop forbundet med mange følelser at følge med i situationen i Iran. Hun udtalte til en KLF-demonstration;

”Det var hjertevarmende, men på samme tid var vi bekymrede for de folk, der gik på gaden. (...) Vi var rigtig kede af det, så i næste øjeblik stolte. Så var vi håbefulde og så helt uden håb. Det var nogle rigtig hårde måneder for alle iranere” (Lyck 2023).

Udtalelserne indikerer, at den politiske situation i Iran kan have følelsesmæssig betydning for dansk-iranere og at der er en antagelse blandt flere dansk-iranere om, at mange eksiliranere følte med civilbefolkningen i Iran under KLF.

Flere dansk-iranere fortæller også, at de har følt sig nødsaget til at gå ind i kampen (Holmgaard 2023; Nørlev 2023; DR: 2023). I DR-dokumentarserien ’Iran i hjertet’ følger man unge dansk-iranske kunstnere, der udtrykker, at de har følt en pligt og et ansvar for at protestere mod regimet og give iranerne den stemme, de mener, at de mangler. Derfor har de videreformidlet information på sociale medier, arrangeret eller deltaget i demonstrationer imod præstestyret, samt udgivet kunst og tøjkollektioner, der er inspireret af KLF (Nørlev 2023; DR 2023). De fire kunstnere beskrev, at det havde været ubehageligt og følelsesladet at følge med situationen i Iran efter Aminis død, men at de havde brugt deres stemme, fordi det var meningsfuldt for dem (DR 2023).

Baseret på ovenstående, kunne noget tyde på, at dét *at handle* er en central del af receptionen af KLF-protesterne hos dansk-iranere. Sådanne handlinger kan dog være forbundet med frygt og bekymringer. Flere dansk-iranere, der åbent har kritiseret præstestyret, har f.eks. oplevet at blive overvåget og chikaneret i Danmark af personer, der har tilknytning til det iranske styre, og haft en oplevelse af, at styret forsøger at ”(...) *skræmme dem til tavshed*” (Holst & Bjørnager 2020). En sådan frygt deles af den dansk-iranske kunstmaler, Kimia Bahari, som udtalte, at hun aldrig før Aminis død havde protesteret, fordi hun ville beskytte sig selv og sin familie og sørge for, at de kunne komme til Iran, uden at regimet ville give dem problemer (DR

2023).

Medieudtalelserne peger ydermere på, at protesterne i Iran de seneste år, har bragt nogle 2. generations dansk-iranere tættere på Iran. Den dansk-iranske musiker Melodi Ghazal, der er født og opvokset i Danmark, oplevede f.eks. et skift i, hvordan hendes liv så ud efter Aminis død, hvilket både betød, at hun fik en stærkere forbindelse til sit iranske ophav, men også i perioder følte sig afkoblet fra hendes ikke-iranske venner og oplevede hverdagssamtaler med dem som banale og trivielle, fordi der pludselig var noget, der var langt vigtigere (DR 2023). Nima Moradi beskrev, hvordan han som ung var pinlig over sit ophav og at være anderledes som etnisk minoritet i Danmark, men at han oplevede, at de nyere protester for frihed i Iran samlede iranerne og “satte dem på dagsordenen”, og følte nu en stolthed over at være iraner (Nørlev 2023). Lektor ved institut for samfund og globalisering, Shahamak Rezaei, beskriver, at det at forholde sig til sit iranske ophav og konflikt under protestbevægelser som efterkommer, kan have en særlig forklaring. Han fremhæver, at unge iranske efterkommere ofte kan føle sig mere knyttet til Iran end deres forældre, selvom de ikke nødvendigvis kan tale flydende farsi eller er opdraget religiøst (Krasnik 2009). Rezaei mener derudover, at mange af efterkommerne ikke føler sig accepterede i Danmark, men *kasserede*, hvilket er en af årsagerne til, at mange efterkommere f.eks. demonstrerede i 2009 for Den Grønne Bevægelse (Krasnik 2009). Udtalelserne ovenfor illustrerer en særlig position, som nogle dansk-iranere udtrykker at befinde sig i, når der opstår konflikt i Iran - en position, hvor bl.a. politisk protest, følelser og tilhørsforhold synes at blive aktiveret på forskellige måder. I den forbindelse kan man som dansk-iraner potentielt både følelsesmæssigt rykke længere væk fra det danske, og tættere på det iranske, på tidspunkter hvor konflikt i Iran fylder for én.

1. 3. Problemformulering

Specialet har til formål at undersøge, hvordan identitet, tilhørsforhold og konflikt relaterer sig til hinanden, når det gælder dansk-iranere og deres oplevelse og håndtering af konflikt i Iran. I den forbindelse undersøges det, hvordan flere generationer af dansk-iranere forholder sig til konflikt i Iran - enten begivenheder som KLF eller andre aspekter af konflikt, såsom oprør eller politisk ustabilitet i Iran. Således forsøger vi at udgå at overvurdere betydningen af én konflikt, som ganske vist har fyldt i de danske medier, men som ikke nødvendigvis er den konflikt, der har fyldt mest blandt dansk-iranere. Det tværgenerationelle fokus muliggør at undersøge konflikt - dels som noget, man har oplevet på egen krop, og dels som en mere abstrakt størrelse. Specialet sigter i den forbindelse at forstå og fortolke tilhørsforhold i nære sociale relationer

samt i større (forestillede) nationale fællesskaber. Derudover vil vi undersøge, hvordan dansk-iraneres tilhørsforhold kan påvirkes af, hvorvidt de oplever inklusion eller eksklusion fra “majoritetsdanmark”, særligt i perioder med konflikt i Iran. På den måde har specialet potentiale til at øge forståelsen af, hvad konflikt i oprindelsesland har af betydning for en bestemt minoritetsetnisk gruppe i Danmark.

Pba. ovenstående, opstilles følgende problemformulering:

Hvordan oplever og håndterer dansk-iranere konflikt i Iran, og hvordan indgår oplevelserne i deres konstruktion af identitet og tilhørsforhold?

2. Teori

I de følgende afsnit vil Nira-Yuval’ teoretiske perspektiv på tilhørsforhold først blive præsenteret (afsnit 2.1), efterfulgt af Fredrik Barths forståelse af etnicitet (afsnit 2.2) og Robin Cohens perspektiver på diaspora-identiteter (afsnit 2.3). Afslutningsvis vil teoriernes relation til hinanden kort diskuteres (afsnit 2.4).

2.1. Tilhørsforhold som følelser og politikker

I de følgende afsnit vil sociolog Nira Yuval-Davis’ teoretiske perspektiv på tilhørsforhold blive præsenteret. Perspektivet bygger på præmissen om, at tilhørsforhold er en multidimensionel størrelse, og anvendes til at undersøge dynamiske aspekter i konstruktionen af tilhørsforhold hos dansk-iranere og dermed belyse både mikro- og makrosociologiske aspekter af tilhørsforhold og identitet (Yuval-Davis 2006:197). Yuval-Davis skelner f.eks. overordnet mellem *belonging* (følelse af tilhør) som individuel følelsesmæssig tilknytning - at føle sig hjemme og føle sikkerhed – og *politics of belonging* (tilhørspolitikker), der refererer til en diskursiv konstruktion af tilhørsforhold til bestemte kollektiver og grupper (Yuval-Davis 2006:197). Yuval-Davis definerer *belonging* som en dynamisk og processuel størrelse;

“People can ‘belong’ in many different ways and to many different objects of attachments. These can vary from a particular person to the whole of humanity, in a concrete or abstract way; belonging can be an act of self-identification or identification by others, in a stable, contested or transient way. Even in its most stable ‘primordial’ forms, however, belonging is always a dynamic process, not a reified fixity, which is only a naturalized construction of particular hegemonic form of power relations” (Yuval-Davis 2006:199).

Denne konstruktivistiske forståelse anvendes til at skærpe blikket for, at følelser af tilhør er dynamiske størrelser, der kan antage forskellige former, afhængigt af kontekst og strukturelle forhold, og at tilhørsforhold er noget, individer selv kan tage på sig – og få pålagt. Yuval-Davis opdeler ydermere *belonging* (følelse af tilhør) i tre analytiske niveauer; sociale positioner, identifikation og emotionelle tilknytninger, samt etiske og politiske værdier, og introducerer *politics of belonging* (tilhørspolitikker) som et særskilt begreb for tilhør (Yuval-Davis 2006:197). Disse niveauer fungerer som rød tråd for de følgende afsnit, og bliver suppleret med pointer fra dansk forskning om nationalidentitet og etnicitet i afsnit 2.1.4.

2.1.1. Sociale positioner

I dette afsnit præsenteres Yuval-Davis' intersektionelle forståelse af *belonging*, der anvendes til at undersøge, hvordan dansk-iraneres konstruktion af tilhørsforhold kan være formet af deres *sociale positioner*. Sociale positioner udgør første analytisk niveau af *belonging*, og vedrører de positioner som knyttes til identitetsmarkører, kategorier eller *akser af forskellighed*; køn, alder, klasse, race, etnicitet, seksualitet og nationalitet (Yuval-Davis 2006:199-200). Yuval-Davis anlægger det ikke-additive princip, idet hun hævder, at de sociale kategorier er gensidigt konstituerende, hvorfor de ikke findes i rene ontologiske former (ibid:200). Der er f.eks. forskel på at være kvinde, afhængigt af, hvilken alder, klasse og etnicitet, man har – og afhængigt af den historiske, sociale og geografiske kontekst, man befinder sig i (ibid:199-200). Kategorierne anses for markører af individers sociale og økonomiske positioner, og har bestemte magtbase-rede relationer til hinanden (ibid:199). Sociale positioner er på den måde flydende, kontekstafhængige og har bestemte implikationer for – og er formet af – nettet af magtrelationer i et samfund (ibid:199).

Yuval-Davis hævder, at køn, etnicitet og klasse ofte er mere centrale end andre kategorier i at konstruere individers sociale positioner, idet medformer de fleste menneskers liv, og at andre sociale skillelinjer såsom status som flygtning, vedrører færre mennesker og derfor er mindre centrale, globalt set (ibid:201). I specialet arbejdes der med en antagelse om, at status som flygtning har en vis betydning for et individs sociale position, idet dette kan placere individet i en marginaliseret position, sammenlignet med majoritetsbefolkningen. Ved at anlægge et intersektionelt blik på tilhørsforhold, vil det derfor undersøges, hvordan dansk-iraneres identitet og tilhørsforhold relaterer sig til deres *sociale positioner* såsom etnicitet, alder, klasse,

køn og status som flygtning i de tilfælde, hvor informanterne eller deres familier er flygtet fra Iran.

2.1.2. Identifikationer og emotionelle tilknytninger

Yuval-Davis' andet analytiske niveau af *belonging* vedrører identifikationer og emotionelle tilknytninger til kollektiver og grupper (Yuval-Davis 2006:202). Niveauet anvendes til at begrebsliggøre fortællinger og handlemåder relateret til, hvem man er og hvor man hører til identitets- og følelsesmæssigt.

Yuval-Davis anskuer identiteter som narrativer, mennesker fortæller dem selv og andre om, hvem de er, og hvem de *ikke* er – narrativer, der ofte indirekte eller direkte relaterer sig til individets egne og andres opfattelser af, hvad det betyder at være medlem af f.eks. en etnisk, national, kulturel, religiøs gruppe. Narrativerne kan både være individuelle og kollektive, hvor til de kollektive ofte fungerer som ressource for at generere de individuelle - f.eks. ved at blive reproduceret gennem generationer. Narrativerne har ofte en tidslig dimension, idet de både kan relatere sig til fortiden eller "myths of origin", være rettet mod at forklare nutiden, og fungere som en projektion af fremtidige "retninger". If. Yuval-Davis afspejler konstruktioner af *belonging* derudover emotionelle investeringer og behov for tilknytning. Hun fremhæver, hvordan individuelle identiteter producerer sig selv gennem en kombineret proces af at høre til og at længes efter at høre til. De emotionelle komponenter af menneskers identitetskonstruktioner kan ændre sig afhængigt af situation og tidspunkt, og have en performativ dimension, hvor måden at handle på i bestemte sociale og kulturelle rum forbinder individuel og kollektiv adfærd, som er centrale i konstruktionen af identitetsnarrativer og tilknytning (ibid:203).

Ifølge Yuval-Davis kan konstruktioner af identitet i bestemte historiske kontekster blive tvunget ned over mennesker (ibid:203). Det er dog vigtigt at skelne mellem diskurser vedrørende hhv. sociale positioner og identifikationer, da der uden denne skelnen "(...) *would be no possibility of struggle and resistance, and biology – or belonging – would become destiny*" (ibid:203). Yuval-Davis' pointe motiverer en empirisk undersøgelse af, hvilke konstruktioner af tilhørsforhold, der strukturelt kobles til bestemte sociale positioner, samt hvordan emotionelle konstruktioner af tilhørsforhold blandt dansk-iranere kan være forbundet til, eller tage afstand til disse.

2.1.3. Ethiske og politiske værdier

Yuval-Davis' tredje analytiske niveau vedrører *etiske og politiske værdier*, "(...) *with which people judge their own and other's belonging's*" (Yuval-Davis 2006:199). *Belonging* handler ifølge Yuval-Davis ikke blot om sociale positioner eller individuelle og kollektive identiteter og tilknytning, men også hvordan disse værdisættes, anskues og bedømmes (ibid:203). Individer og grupper konstruerer netop forskellige ideologier og holdninger om, hvor og hvordan identitetsmæssige og kategoriske grænser bør trækkes – grænser, der både inkluderer og ekskluderer (ibid:203). Yuval-Davis formulerer det således:

"The central question here is what is required from a specific person for him/her to be entitled to belong, to be considered as belonging, to the collectivity. Common descent (or rather the myth of common descent) might be demanded in some cases, while in others it might be a common culture, religion and/or language" (Yuval-Davis 2006:209).

Citatet illustrerer, at der konstrueres normative forståelser af, hvilke værdimæssige krav, der gør sig gældende for, at den enkelte får lov at krydse en specifik tilhørsmæssig grænse. Ifølge Yuval-Davis er det netop i kraft af disse etiske, politiske og ideologiske værdier, og måden, sociale kategorier og identitetsnarrativer værdisættes og bedømmes gennem på, at man ikke blot kan tale om følelser af tilhør, men også om tilhørspolitikker (ibid:203-204).

2.1.4. Tilhørspolitikker

Dette afsnit udgør en præsentation af Yuval-Davis' begreb *tilhørspolitikker*, samt en transcendering af begrebet via dele af eksisterende dansk forskning, omhandlende nationalt tilhørsforhold.

Tilhørspolitikker baserer sig på "(...) *the boundaries of the political community of belonging, the boundaries that separate the world population into 'us' and 'them'*" (ibid:204). Ifølge Yuval-Davis relaterer tilhørspolitikker sig til forståelsen af nationer som *imagined communities* (forestillede fællesskaber), som politolog Benedict Anderson formulerer det, idet konstruktioner af grænser for nationale kollektiver inkluderer nogle mennesker og ekskluderer andre (ibid:204). Vurderingen af, hvem der hører til, og hvem der ikke gør, inden for en forestillet grænse om en nation eller andet fællesskab, foretages både af individer og af samfundet (ibid:204). Tilhørspolitikker omhandler både opretholdelse og reproduktion af grænser for at

tilhøre større fællesskaber i relation til dominerende politiske magtstrukturer, samt aktørers modstand mod disse grænser (ibid:205). På den måde er tilhørspolitikker, afhængig af kontekst, formet af kontinuerlige kampe om at determinere, hvad det indebærer at høre til et sted, at være et medlem af et fællesskab, og hvilke roller, specifikke sociale positioner og identitetsnarrativer spiller i den forbindelse (ibid:205). Menneskers følelser af tilhør konstrueres dermed under indflydelse af de tilhørspolitikker, der former den kontekst, de lever under.

Ambitionen med specialet er ikke at gennemføre en diskursanalyse af dominerende og politiske magtstrukturers konstruktioner af, hvem der hører til og hvem der ikke hører til i Danmark. Begrebet *tilhørspolitikker* vil derimod blive anvendt til at undersøge, hvordan dansk-iranere oplever og forstår tilhørspolitikker i en dansk kontekst, samt hvordan disse påvirker deres tilhørsforhold til forskellige nationale kollektiver. I specialet vil der også blive arbejdet med en forståelse af, at dansk-iranere potentielt står i en særlig *social position* ift. at indgå i det ”forestillede fællesskab”, der er Danmark. Denne særlige position kan bl.a. findes hos sociolog Ann-Dorte Christensen, der skriver, at ”*There is no doubt that ethnicity is currently the most striking marker of belonging in the Nordic countries (...)*” (Christensen 2009:22). Et lignende argument kan ses hos flere danske forskere, der har beskæftiget sig med grænserne for og konstruktionerne af dansk nationalt tilhørsforhold. Centralt i deres argumenter er, at det danske altid bliver konstrueret i relation til ”noget andet” (Andreassen 2007:238; Hervik 2021:119). Dette andet er i nyere tid ofte konstruktionen af ”ikke-vestlige indvandrere” og ”muslimer”, som værende ude af stand til ”passe” ind i det danske samfund, da disse i høj grad er i besiddelse og bærere af ”kultur”, der er uforenelig med den danske (Andreassen 2007:246; Hervik 2015:36). Indlejret i disse konstruktioner er der også et særligt politisk fokus på indvandring fra ”ikke-vestlige” lande, hvor fokus ofte er på arbejdsløshed, parallel samfundsdannelse og radikalisering (Jensen et al. 2010:31). Historikeren Rikke Andreassen argumenterer i ”Der er et yndigt land” for, at medie-stereotyper om *synlige*⁴ etniske minoriteter medvirker til at opretholde en stærk forestilling om, hvad der er dansk. Andreassen fremhæver, at medierne har tendens til at fremstille etniske minoritetskvinder som ofre for voldelige og undertrykkende etniske minoritetsmænd. Hun argumenterer i den forbindelse for, at disse mediestereotyper har en central rolle i at fastholde en forestilling af etniske danskere som en homogen gruppe, hvor værdier som kvindefrigørelse og ligestilling fremstilles som centrale i en dansk kulturforståelse

⁴ Synlige etniske minoriteter er den samlede betegnelse, som Rikke Andreassen anvender for indvandrere, efterkommere og flygtninge, der adskiller sig racielt fra ”hvide” danskere (Andreassen 2007:11-12).

(Andreassen 2007:238-239). Andreassen fremhæver dette for at understrege, at etniske minoriteters mulighed for at danne et dansk nationalt tilhørsforhold kan blive begrænset eller udfordret af sådanne stereotyper, og hun argumenter i den forbindelse for, at mediefremstillingerne også er medvirkende til at "(...) *fremstille danskhed og det at være dansk som tæt forbundet med hvidhed, altså med den hvide race*" (Andreassen 2007:246). Rikke Andreassens analyse er tæt forbundet med begrebet racialisering, hvor "andetheden" er relateret til biologiske og kulturelle markører. Vi vil derfor argumentere for, at der er en *mulig* forbindelse mellem tilhørspolitikker i Danmark og racialisering, hvor den overordnede inddeling i "os" og "dem" er funderet i flere sociale positioner - heriblandt race, etnicitet, religion og køn.

Disse perspektiver nævnes for at understrege, at dansk-iranere, der racialet og etnisk kan adskille sig fra den danske befolkning, potentielt oplever og forstår grænserne for et sikkert tilhørsforhold til Danmark som svære at opnå og fastholde. Ovenstående empiriske eksempler på tilhørspolitikker anvendes i kombination med begrebet *tilhørspolitikker* som rammesættende for undersøgelsen af oplevelser, forhandling og konstruktion af tilhør til nationale kollektiver blandt dansk-iranere.

2. 2. Etnicitet – grupper og grænsedragninger

I dette afsnit vil specialets forståelse af *etnicitet* som begreb blive præsenteret, da vi vurderer, at etnicitet spiller en central rolle for dansk-iraneres konstruktion af identitet og tilhørsforhold. Specialets forståelse tager udgangspunkt i socialantropolog Fredrik Barths etnicitetsbegreb; *etniske grænsedragninger*. Det mest centrale argument i Barths forståelse af etnicitet er, at fokus bør være på; "*the ethnic boundary that defines the group, not the cultural stuff that it encloses*" (Barth 1969:15). I Barths forståelse af etnicitet defineres dette *ikke* ved at tilskrive etniske grupper bestemte objektive kulturelle træk, men forstås i stedet situationelt og kontekstuel. En grundsten heri er betydningen af inter-etniske møder, hvor etniske grupper bliver konstrueret og opretholdt processuelt ved netop at definere grænserne til andre etniske grupper (ibid:14). I mødet med andre etniske grupper kan faktorer som sprog, religion og traditioner være vigtige, omend der kan være andre faktorer, som i andre kontekster er mere centrale for grænsedragning (ibid:13). De fluktuerende etniske grænser er med til at konstituere etnicitet som foranderligt og situationelt afhængigt. Overordnet forstår Barth etnicitet som bevægelsen mellem at opfatte sig selv som medlem af en etnisk gruppe, men samtidig at blive opfattet af andre som medlem af denne etniske gruppe (ibid:15).

Sociolog Eliose Hummell fremhæver flere kritikpunkter, der er væsentlige at forholde sig til i anvendelsen af Barths etnicitetsbegreb. Hun fremhæver f.eks. hvordan Barth har under-teoretiseret vigtigheden af biologi, arveanlæg og “fænotypiske” træk som væsentlige dele af grænsedragninger, og at han med andre ord mangler blik for, at race - præcis som etnicitet - præsenteres som naturlige og uundgåelige størrelser, men er ligeledes sociale konstruktioner, der fungerer som konstituering og nedbrydning af grænser (Hummell 2014:53-54). Hummell kritiserer ydermere Barth for at have en forståelse af, at mennesker har én etnisk identitet “ad gangen” og han derfor mangler aspektet “the in-between-ness”, dvs. at mennesker kan have multiple etniske identiteter på én gang, og at man i forståelsen af, hvordan etnicitet konstrueres, i øvrigt må tage højde for interrelaterede faktorer såsom klasse, køn, seksualitet, religion og race (ibid:54). I specialet anlægges netop en intersektionel forståelse af, hvordan sociale kategorier som ovenstående gensidigt konstituerer hinanden i at konstruere menneskers sociale positioner, hvorved der forsøges at tage højde for dette kritikpunkt. Vi trækker ydermere på en forståelse af *racialisering*, samt en forståelse af *diaspora* - forståelser, som begge fungerer som nuanceringer af Barths etnicitetsbegreb. Racialisering omhandler netop processen, hvor biologiske eller kulturelle kendetegn bruges til at opdele befolkninger i “os” og “dem” (Hervik 2015:36). Som det skal ses i det følgende afsnit, illustrerer begrebet om diasporiske identiteter, bl.a. den dualitet, mennesker kan opleve ved at høre til flere steder eller grupper på én gang, og den spænding, der kan være forbundet med det (Cohen 2008:161-162).

2. 3. Teoretiske perspektiver på diaspora

I det følgende afsnit vil Robin Cohens perspektiv på diaspora blive præsenteret, med det formål at undersøge, hvilken betydning dét at være tilknyttet et ‘spredt’ folk, kan have for dannelsen af identitet og tilhørsforhold. Robin Cohen anvendes til at undersøge, om der i konstruktioner af tilhørsforhold og identitet hos dansk-iranere indgår særlige diasporiske elementer, og hvorledes konflikt i Iran influerer disse konstruktioner.

Den overordnede begrebsdefinition på *diaspora* er fordrivelsen og spredningen af et folk, der førhen har været samlet - i en nationalstat, eller inden for et geografisk område. Oprindeligt refererede *diaspora* til det jødiske folks fordrivelse og oplevelse med at leve en tilværelse i landflygtighed med bevidstheden om at tilhøre et fordrevet folk (Christiansen 2011:298). Forsker i diaspora, Robin Cohen, beskriver, at cultural-studies teoretikerne Paul Gilroy og Stuart Hall har en række forhåbninger til, at diasporastudier f.eks. kan være med til at udfordre

bestemte – mere eller mindre 'fastfrosne' - forestillinger om etnicitet, race, og særligt nationalt tilhørsforhold (Cohen 2008:14).

Ifølge Cohen er det langt fra alle individer, der kan kategoriseres som migranter eller etniske minoriteter, der kan betegnes som havende diasporiske identiteter. Cohen har i den forbindelse udarbejdet en række elementer, der typisk kan indgå i konstruktionen af en identitet, for at der er tale om en diasporisk identitet. Disse elementer bør ikke forstås som en tjekliste, der skal krydses af, før der er tale om diaspora-identiteter, men derimod som dele af et fænomen, der kan antage forskellige former (Cohen 2008:161).

2.3.1. Diasporiske identiteter

Robin Cohen beskriver, at en diaspora er defineret af; 1) spredning fra et oprindeligt hjemland eller internt i hjemlandet, hvilket kan ske af forskellige årsager, f.eks. flugt fra krig og konflikt, eller migration i håb om f.eks. bedre økonomiske vilkår i et andet land. Med dette kan det altså forstås, at en person enten selv har været fordrevet eller at vedkommendes forfædre har. Denne spredning kan udmønte sig i 2) romantisering eller idealisering af oprindelses- eller hjemlandet, hvilket kan ledsages af 3) en kollektiv hukommelse og myte omkring dette hjemland. Herudfra kan dyrkelsen af en kollektiv hukommelse om hjemlandet være med til at skabe 4) en bevægelse, hvis formål i sidste ende er "at vende hjem" eller som minimum at vedligeholde en forbindelse til hjemlandet. Øvrige diasporiske elementer kan være 5) en stærk etnisk gruppebevidsthed, der varer over længere tid, samt 6) en følelse af medansvar og loyalitet overfor etniske fæller i andre lande rundt i verden, end hvor man selv bor (Cohen 2008:161-162).

Hos personer med diasporiske elementer i deres identitet, kan der 7) ofte være tale om en form for spænding eller ambivalens mellem vedkommendes oprindelsessted og det sted, man har slået sig ned – eller hvor ens familie valgte at slå sig ned – og herved også en ambivalens ift. det "større" fællesskab, såsom det nationale, der findes her (Cohen 2008:161-162; Christiansen 2011:298). Denne ambivalens er per definition dog hverken positiv eller negativ af natur. Cohen argumenterer f.eks. for, at en diaspora-identitet rummer 8) et potentiale for at udvikle en særlig "kreativ" og berigende tilværelse, hvis man vel at mærke er bosat i tolerante samfund (Cohen 2008:161-162). Derudover argumenterer Cohen for, at ambivalensen og det at have fodfæste i flere kulturer og sprog, muliggør en særlig interkulturel og brobyggende evne, hvilket Cohen beskriver således:

“They can spot ‘what is missing’ in the societies they visit or in which they settle. Often they are better able to discern what their own group shares with other groups and when its cultural norms and social practices threaten majority groups” (Cohen 2008:148).

Denne bevidsthed eller evne kan, ifølge Cohen, potentielt udvikle sig til en kosmopolitisk måde at anskue verden på, men samtidig bevares forståelsen og værdsættelsen af traditionelle kulturelle værdier, hvilket er med til at opbygge eller vedligeholde en solidaritet med éns ophav og det samfund, man lever i - og herigennem opstår potentialet for den brobyggende funktion (ibid). En lignende argumentation for denne brobygger-funktion hos diaspora-identiteter ses bl.a. også hos den danske sociolog, Flemming Røgilds, der argumenterer for, at det særligt er efterkommere, der kan bygge bro mellem etniske danskere og etniske minoriteter og på den måde agere “mangfoldighedens entreprenører” (Røgilds 1995:246,167).

Der kan i denne evne som “brobygger” tolkes at være en indlejret optimisme heri, både hos Cohen og Røgilds - en optimisme, der i specialet vil tages forbehold for, forstået på den måde, at der ikke arbejdes med en antagelse om, at personer med en flerkulturel baggrund - herunder særligt efterkommere - nødvendigvis er placeret i en position, hvor de er i stand til at fungere som “brobyggere”. Udover potentialerne, kan det at tilhøre eller aktivt identificere sig med en diaspora, dog også være forbundet med risici. Denne mere eller mindre flydende interkulturelle position kan være vanskelig at navigere i mht. at konstruere identitet, og potentielt udmønte sig i, at man aldrig helt føler sig ”hjemme” eller forankret nogle steder. Cohen beskriver desuden en risiko for, at individer, der forbindes med etniske eller religiøse diasporaer, kan blive mål for stereotyper og diskrimination (Cohen 2008:155). Disse negative aspekter kan også medvirke til, at diaspora-identiteter pba. i særlig grad engagerer sig i problematikker omkring social retfærdighed og menneskerettigheder (ibid:148).

2. 4. Kombinationen af de teoretiske perspektiver

Yuval-Davis fremhæver, at følelser af tilhør delvist formes af menneskers sociale positioner, der bl.a. er funderet i den sociale kategori; etnicitet. Fredrik Barths etnicitetsbegreb anvendes i den forbindelse til at nuancere Yuval-Davis’ forståelse af etnicitet, idet Barth fremhæver, hvordan etnicitet konstrueres gennem grænsedragninger til andre etniske grupper (Barth 1969:14-15). Tilhørsforhold omhandler det at føle tilhør til bestemte steder og hos bestemte mennesker, hvortil diaspora-begrebet derimod kan indfange mere partikulære oplevelser, der potentielt gør

sig gældende inden for de forskellige diasporiske generationer, når der er konflikt i Iran. Begreberne kan i samspil åbne op for at forstå en potentiel ambivalens i at føle tilhør til flere forskellige folk og steder på samme tid. Denne ambivalens kan være relateret til det forhold, at oprindelsesland og landet, man bor i, muligvis består af modsatrettede og spændingsfyldte normer og værdier, der kan gøre det vanskeligt for den enkelte at navigere i deres tilhørsforhold. Man kan argumentere for, at diaspora-begrebet således fordobler betydningen af tilhørsforhold, idet det både rummer en lokal og transnational dimension, hvilket netop er et interessant teoretisk udgangspunkt at inddrage i konteksten af konflikt i oprindelseslandet, Iran.

Vi vil ydermere argumentere for, at størstedelen af teorierne har et konstruktivistisk islæt, der bidrager med et særligt begrebsunivers til at undersøge identitet og tilhørsforhold med. Dette konstruktivistiske præg ses f.eks. hos Yuval-Davis og Cohen. Yuval-Davis' teori om *følelser af tilhør og tilhørspolitikker* har et indlejret konstruktivistisk fokus via de strukturelle aspekter af tilhørsforhold (tilhørspolitikker). Hendes pointe er netop, at tilhørspolitikkerne er (med)konstruerende for individets følelse af tilhør, hvorfor vores undersøgelse af disse strukturelle aspekter af tilhørsforhold foregår gennem informanternes *forståelse* af disse (Yuval-Davis 2006:204). Et andet eksempel på et konstruktivistisk element er Cohens forståelse af diasporiske identiteter, som er funderet i et (forestillet) diasporisk fællesskab, der konstrueres under forskellige strukturelle kontekster og på tværs af nationale grænser. Strukturelle kontekster refererer her til Cohens perspektiv på den potentielle spænding mellem oprindelses- og bopælsland, som kan influere individets tilhørsforhold til det nationale fællesskab, og som er formet af bopælslandets kontekst og strukturer (Cohen 2008:161-162). Samspillet mellem teorierne muliggør således både at forstå informanterne som aktører, der har agens, idet de kan konstruere særlige narrativer om deres identitet og tilhørsforhold og handle på bestemte måder ud fra egne overbevisninger, og samtidig indfange nogle af de strukturer, der kan forme, øge eller begrænse deres muligheder for at gøre det.

3. Eksisterende forskning om diaspora, konflikt og tilhørsforhold

I dette afsnit vil vi præsentere eksisterende forskning inden for tre områder, der alle undersøger identitet og tilhørsforhold blandt indvandrere og efterkommere bosat i Vesten. Først præsenteres forskning om transnational aktivisme blandt diasporaer i Vesten (afsnit 3.1), dernæst præ-

senteres udvalgt forskning om den iranske diaspora i Vesten (afsnit 3.2). Slutteligt vil vi præsentere udvalgt dansk forskning med særligt fokus på indvandrere og efterkommeres følelse af nationalt tilhør til et dansk (forestillet) fællesskab (afsnit 3.3). Indledningsvist vil vi dog give en kort indføring i overordnede generationelle dynamikker, der kan være på spil mellem 1. og 2. generation af diasporiske individer, som kan influere tilhørsforhold og identitet.

Et centralt spørgsmål i diasporaforskningen er; hvordan og hvorvidt indvandrere og efterkommere opretholder forbindelse til deres “gamle” hjemland, samt til det større internationale diasporiske “community”. Remitter og besøg til oprindelseslandet er tidligere blevet anset som udtryk for de “bånd”, der bliver opretholdt til oprindelseslandet, men giver ikke nødvendigvis et indblik i, *hvorfor* forbindelserne bliver opretholdt (Baser 2014:361). De transnationale forbindelser er til tider blevet opfattet som et 1. generations fænomen, hvor orienteringen og forbindelsen til det “gamle” hjemland ville forsvinde, når efterkommerne voksede op i et nyt land. Forskningen peger dog på, at dette ikke altid er tilfældet, idet nogle efterkommere bibeholder et tilhørsforhold til forældrenes oprindelsesland på trods af, at de ikke taler sproget, aldrig har været der eller ikke har nogle intentioner om at bo der (Baser 2014:361; Feron & Baser 2023:378).

Diasporaforskningen pointerer, at forklaringen på opretholdelsen af forbindelse til det “gamle” hjemland er flerdimensionel. For det første fremhæves eksklusion fra majoritetssamfundet som en faktor for, at indvandrere og efterkommere ser sig nødsaget til at søge efter tilhør til noget *andet* (Baser 2014:361). Derudover er sociale normer omkring politisk engagement blevet fremhævet som et vigtigt element i at forstå det fortsatte engagement og orientering mod det “gamle” hjemland. Politisk engagement kan tolkes som en normativ forventning, der kan eksistere blandt diasporiske grupperinger. Disse forventninger kan ses som en forklaring på indvandreres engagement, men også som en forklaring på hvorfor dette engagement kan overføres til efterkommerne (Feron & Baser 2023:378).

Ydermere fremhæver forskning betydningen af såkaldte *diasporic turns*, der kan forstås som begivenheder, der sker i det “gamle” hjemland, såsom revolutioner og krige. Diasporic turns illustrerer, at konkrete begivenheder kan bidrage til at vække indvandrere og efterkommeres opmærksomhed omkring det “gamle” hjemland, og på den måde fungere som startskud for mange efterkommere til at skabe en forbindelse eller endda en følelse af *belonging* til det “gamle” hjemland (Baser 2014:360; Feron & Baser 2023:378). Perspektivet om diasporic turns illustrerer, at konflikt i det “gamle” hjemland ikke udelukkende følger 1. generation, men

også kan overføres til næste generation, hvormed konflikt relaterede kampe om identitetspolitiske, etniske, ideologiske og religiøse spørgsmål; “(...) *can be transmitted to the next generation as the diaspora keeps producing its own narratives and priorities*” (Feron & Baser 2023:378).

3. 1. Transnational aktivisme: Diasporisk respons på konflikt i oprindelsesland

For at underbygge sammenkoblingen mellem ”konflikt” i oprindelsesland, politisk aktivisme, identitet og tilhørsforhold inddrages to studier, der hhv. omhandler den svensk-palæstinensiske og den østrigsk-egyptiske diaspora. Disse studier giver et indblik i, hvordan man som diasporisk individ kan opleve og håndtere konflikt i det ”gamle” hjemland, samt hvilken rolle dette spiller for tilhørsforholdet til både det ”nye” hjemland og det ”gamle” hjemland.

Professor i globale studier, Helena Lindholm, har i studiet *”Bridging identities through activism: Palestinians in Sweden navigating the transnational divide”* undersøgt, hvordan den palæstinensiske diaspora i Sverige anvender transnational aktivisme og politisk engagement som et middel til at konstruere identitet, samt til at navigere i deres position mellem Palæstina og Sverige, når der er konflikt i Palæstina, dvs. det ”gamle” hjemland (Lindholm 2021:293). Lindholm beskriver, at denne navigering foregår i et transnationalt rum, hvor man hverken befinder sig ”her” eller ”der”. Her fungerer aktivisme og social mobilisering som måder at håndtere og konstruere mening på for svensk-palæstinenserne. Dette skyldes, at konflikt i oprindelseslandet muliggør, at aktivisme mhp. at støtte op om det ”gamle” hjemland, netop transcenderer fra kun at være en strategisk handling til at blive et essentielt værktøj for den enkelte til at forene identitet og tilhørsforhold i relation til både det ”gamle” hjemland, dvs. Palæstina, og det ”nye” hjemland, dvs. Sverige (Lindholm 2021:293-294). Hertil finder Lindholm, at på tværs af indvandrer-generationer af palæstinensere i Sverige, består aktivismens fundament i fælles narrativer om historie, tab af land, flugt, og fordrivelse, hvilket bringer generationerne sammen, og på den måde bliver aktivismen en måde at manifestere og videreføre en fælles palæstinensisk identitet i diasporaen (ibid:305).

I studiet fremhæves det, hvordan særligt 2. generation har behov for at finde deres identitetsmæssige ståsted mhp. deres palæstinensiske ophav, i mødet med ”svenskhed” og de dertilhørende eksklusionsmekanismer; det fremtrædende indvandrerkritiske politiske miljø i Sverige, samt majoritetens diskursive konstruktion af svenskhed som at være en etnisk ”hvid” person. Dette indebærer, at positionen som svensker er begrænset for svensk-palæstinensere

(Lindholm 2021:304). Eksklusionen bidrager til, at éns identitetsposition kan føles mere usikker, hvorfor dette kan skabe et behov for handling mhp. at kunne positionere sig mere sikkert i det "nye" hjemland inden for den svensk-palæstinensiske diaspora (ibid:305). Aktivisme bliver således en manifestation af at være en del af et kollektiv som palæstinensisk-svensker, samt at vise solidaritet med det "gamle" hjemland, der alt sammen formes og forhandles i konteksten af det "nye" hjemland. Dette kan, ifølge Lindholm, forstås som et udtryk for, at konflikten i det "gamle" hjemland ikke blot følger 1. generation af palæstinensiske indvandrere og viderebringes til næste generation, men at den palæstinensiske *oplevelse* transporteres og integreres ind i det svenske samfund (Lindholm 2021:305). Hermed konkluderer Lindholm, at aktivisme kan udgøre en "bro", der forener en palæstinensisk og svensk identitet for det diasporiske individ. Denne "bro" muliggør, at konstruere en kulturel, social og politisk forbindelse til både Sverige og Palæstina. Ud fra dette studie advokerer Lindholm således for, at dét at undersøge sammenhængen mellem konflikt i oprindelseslandet og diaspora, muliggør en dybere forståelse af hvilken rolle konflikt spiller for diasporiske individers identitet og tilhørsforhold (Lindholm 2021:306).

I studiet uddybes det dog, at på trods af den umiddelbart positive brobyggende funktion, som aktivisme udgør, er der også splittelser internt i den palæstinensiske diaspora i Sverige - bl.a. i form af politiske opdelinger, som if. Lindholm er en faktor, der modvirker; "*a coherent diaspora voice and thus collective action*" (Lindholm 2021: 297).

Migrations- og diasporaforsker, Lea Müller-Funk, har i studiet: "*Fluid identities, diaspora youth activists and the (Post-)Arab Spring: how narratives of belonging can change over time*" undersøgt, hvordan større politiske begivenheder i Egypten kan spille en rolle i at mobilisere efterkommere af egyptiske indvandrere i Østrig. De egyptiske efterkommere fremhævede, at revolutionen i 2011 førte til en genforhandling af deres tilhørsforhold til Egypten, og at for mange blev dét at udføre aktivisme en måde at kræve deres "ret" til at have tilhør til både Østrig og Egypten. Idet efterkommerne opfattede Egypten som en integreret del af deres dobbeltidentitet, engagerede de sig både i politiske debatter om integrationsspørgsmål i Østrig, parallelt med at rejse opmærksomhed omkring politiske begivenheder i Egypten (Müller-Funk 2020:1112).

Müller-Funk fremhæver, at efterkommernes aktivistiske engagement i den egyptiske revolution foregik som en *politisk overførsel* mellem Egypten og Østrig. Müller-Funk definerer sådanne politiske overførsler som; politiske principper, vokabularium og praksisser, der kan

overføres i forskellige retninger. Denne type aktivisme har både til formål at influere den politiske situation i “hjemlandet” ved at skabe forbindelse til politiske aktører, organisationer og institutioner i dette land, samt at influere den offentlige mening om politiske begivenheder i det land, man bor i. Dette kan blive organiseret transnationalt – f.eks. ved at organisationer på tværs af lande benytter de samme strategier, slogans og symboler – eller lokalt, hvor aktiviteterne er forbeholdt det land, man bor i (ibid:1114). I studiet finder Müller-Funk således, at efterkommerne forsøgte at influere den offentlige mening i Østrig om politiske begivenheder i Egypten, samt forsøgte at fremme unge østrigsk-egypteres rettigheder i Østrig. Derudover udførte de aktivisme i Egypten, hvor de unge deltog i demonstrationer, inviterede egyptiske politikere til Wien, eller deltog i lokalprojekter med NGO’er i Kairo (ibid:1113).

3. 2. Den iranske diaspora i Vesten

Der vil i dette afsnit præsenteres fire studier, der omhandler den iranske diaspora i Vesten med fokus på; 1) en deskriptiv beskrivelse af iranske emigrationsfaktorer, 2) politisk splittelse og kulturelt sammenhold i den iranske diaspora i Vesten, 3) betydningen af nostalgi og familienarrativer for tilhørsforhold i den iranske diaspora, og 4) vestlige diskursers betydning for iranske indvandrere og efterkommeres tilhørsforhold i hhv. USA og Tyskland.

I et forskningsinitiativ om udviklingen i Iran, “The Stanford Iran 2040 Project”, fremhæves det, at antallet af eksiliranere er vokset siden 1979, hvoraf størstedelen har bosat sig i vestlige lande som USA, Canada, Tyskland, Storbritannien og Sverige (Azadi et al. 2020:3,9). Heri har flere faktorer bidraget til migration fra Iran, såsom; økonomisk stagnation, høj arbejdsløshed, korruption, et uddannelsessystem af “lav kvalitet”, samt lav indkomst (ibid:14). Migrationen går på tværs af sociale skel og er derudover bl.a. funderet i social og politisk undertrykkelse af befolkningen, krænkelse af menneskerettigheder og religiøs forfølgelse (ibid:15). Ydermere anskues specifikke begivenheder, såsom revolutionen i 1979, krigen mellem Iran og Irak fra 1980-1988, samt den iranske stats undertrykkelse af protester mod regimet gennem de seneste 20 år⁵, som faktorer, der har øget migrationen fra landet (ibid:14). Studiet bidrager til at øge forståelsen for, hvilke mulige bevæggrunde, specialets informanter og deres familier kan have haft for at flytte fra Iran.

⁵ F.eks. Den Grønne Bevægelse i 2009, hvor en million iranere gik på gaden i protest mod valgsvindel (Holmgaard 2023; Azadi et al. 2020:17).

I studiet “The Iranian diaspora and the homeland: Redefining the role of a centre” af diasporaforskerne Ronen Cohen & Bosmat Yefet, undersøges 1. generation eksil-iraneres politiske og kulturelle holdninger til deres hjemland, i forsøget på at forstå, hvorfor den iranske diaspora ikke har haft et aktivt og indflydelsesrigt politisk arbejde mod regimet i Iran (Cohen & Yefet 2021: 687). Studiet er baseret på en survey med svar indsamlet i 2016 fra 96 respondenter, hvorfor samplet ikke er repræsentativt for gruppen af eksiliranere i Vesten (ibid:691-692). I studiet indgår der bl.a. respondenter fra USA og Sverige, omend det ikke uddybes, hvor alle respondenter kommer fra. Studiets konklusioner vil derfor blive inddraget i specialet med forbehold for, at disse har begrænset generaliserbarhed.

Cohen & Yefet argumenterer for, at eksil-iraneres forbindelse til Iran i højere grad er relateret til et sammenhold gennem dyrkelsen af pre-islamisk persisk kultur, frem for sammenhold gennem politisk arbejde og deltagelse i protestbevægelser i én samlet diasporisk opposition til det iranske regime (ibid: 698). Til trods for dette kulturelle sammenhold, er den iranske diaspora splittet, hvilket gør, at “(...) *Iranian diasporans do not sustain a collective identity or the same vision or myth regarding the homeland*” (ibid: 690). Cohen & Yefet undersøger holdningen til eksil-iranernes hjemland ved bl.a. at spørge til deres involvering i politiske aktiviteter eller deltagelse i protestbevægelser, relateret til den politiske situation i Iran. I studiet fremgår det, at selvom 64% af alle eksil-iranere i undersøgelsen kender til de aktiviteter i diasporaen, der omhandler protestbevægelser, ønsker 68% af alle respondenter ikke at deltage i nogle former for protestbevægelser. Flere stillede spørgsmålstegn ved, hvor anvendelig politisk aktivisme reelt var for at ændre levevilkårene for iranere i Iran og opnå et regimeskifte i landet (Cohen & Yefet 2021: 694). Et andet fund i studiet er, at der ikke er nogen signifikant forskel på respondenternes syn på at deltage i politiske aktiviteter blandt hele gruppen af 1. generations eksil-iranere, til trods for, at nogle migrerede i 1980’erne, 1990’erne, 2000’erne og 2010’erne, og at de migrerede af forskellige årsager - hhv. pga. diskrimination, af religiøse og politiske årsager, eller for at uddanne sig eller arbejde (ibid: 693-694). Dog svarer 66% af respondenterne, at de opfatter det nuværende regime og dets politiske ageren negativt (ibid: 693).

Cohen & Yefet peger på en række mulige årsager til, at den iranske diaspora ikke er lykkedes med at mobilisere eksil-iranere til en samlet opposition, hvoraf den første grund er relateret til sociale kategorier som klasse, politisk tilhør, religion og etnicitet, da disse kategorier har en betydning for, hvilken politisk gruppering, man støtter; royalister, religiøse liberale, sekulære eller socialistiske grupper (ibid:695). En anden mulig årsag til, at det ikke er lykkedes at foretage en samlet mobiliseringen af diasporaen er, ifølge Cohen & Yefet, Irans undertrykkelse af politiske aktivister, der har en online tilstedeværelse, hvor regimet kan undertrykke

aktivisten enten via ødelæggelse af vedkommendes online tilstedeværelse eller ved at true vedkommendes familie bosat i Iran, hvorfor Cohen & Yefet argumenterer for, at denne risiko muligvis kan demobilisere diasporaen (ibid:696). Afslutningsvist peger Cohen & Yefets studie på, at 72% føler en stærk forbindelse til pre-islamisk persisk kultur, omend de samtidig pointerer, at der er store forskelle blandt eksiliranere på tværs af landegrænser, når det kommer til spørgsmålet om, hvorvidt respondenterne mener, at persisk kultur skaber sammenhold i diasporaen (ibid:696,697). Cohen & Yefets studie bruges i specialet til at have for øje, at der kan være splittelse i den dansk-iranske diaspora, når det angår politiske spørgsmål, samt til at få indblik i, hvilke mulige årsager der er til, at eksiliranere ikke ønsker at engagere sig i diasporisk politik og protestbevægelser.

I specialet anvendes ydermere en artikel og et essay af forsker i diaspora og livsnarrativer, Nima Naghibi. I teksterne fremhæver Naghibi forskellige udgivne skriftlige fortællinger fra kvinder i den iranske diaspora, der oplevede revolutionen i 1979 i deres barn- og ungdom, hvor oplevelsen af revolutionen som en traumatisk begivenhed, og følelsen af nostalgi om en idealiseret, prærevolutionær barn- og ungdom i Iran, er fremtrædende (Naghibi 2009:79-80; Naghibi 2017:176). Ifølge Naghibi kan der i fortællingerne identificeres både det, professor i litteratur Svetlana Boyms definerer som *restorativ nostalgi* – en længsel efter at genskabe de positive aspekter af sin forestillede fortid – og *refleksiv nostalgi* – en proces, hvor man mindes ved at dvæle ved smerte, længsel og tab (Naghibi 2009:80). Fortællingerne illustrerer ifølge Naghibi indbegrebet af en diasporisk identitet; at navigere i at være et produkt af flere kulturer og nationaliteter, og at søge efter – og til tider mangle – en følelse af ”helhed”, tilhørsforhold og iransk identitet (ibid:83). I essayet inddrager Naghibi derudover udvalgte narrativer af iranske efterkommere, der illustrerer, at nostalgien om Iran i nogle tilfælde genereres af og medieres gennem familienarrativer i diasporaen (Naghibi 2009:81). I en af fortællingerne beskriver en kvinde, at hun som iransk efterkommer blev født ind i et fællesskab i den iransk-amerikanske diaspora, der var præget af nostalgi, minder og længsel efter Iran – en længsel til *hjem*, hun adopterede, allerede før hun besøgte landet som barn (ibid:87). Som voksen flyttede hun til Teheran, og oplevede en stor kontrast mellem de forestillinger om det prærevolutionære Iran, hendes relation til landet var formet af, og hendes egne oplevelser af landet, menneskene og kulturen i nyere tid. For hende var den prærevolutionære æra i Iran blevet glorificeret af diasporaen, og den postrevolutionære udskældt, men landet var for hende hverken et magisk eventyrland eller et diktatorisk helvede; *“Iran, as it turned out, was not the Death Star, but a country*

where people voted, picked their noses and ate French fries” (ibid:87). Ifølge Naghibi illustrerer fortællingerne hvordan eksil-diasporiske narrativer og minder om migration, revolution, kultur og traumer kan have betydning for amerikansk-iranske indvandrere og efterkommere identitet og tilhørsforhold (Naghibi 2017:176). Fortællingerne kan ses som eksempler på, hvordan følelser af hjem konstrueres af diasporiske identiteter. Studiets relevans for specialet er, hvorvidt og hvordan følelser, forestillinger og minder, relateret til Iran - herunder konflikt i Iran - konstrueres, medieres, overføres og transformeres for den enkelte, i diasporaen og mellem generationer. Omend Naghibis forskning har et kønnet perspektiv, idet fortællingerne kun stammer fra kvinder, vil det undersøges, om nogle af de nævnte følelser og identitetskonstruktioner eksisterer blandt både mandlige og kvindelige dansk-iranere.

Sociologen Sahar Sadeghis studie *“National narratives and global politics: Immigrant and second-generation Iranians in the US and Germany”* undersøger, hvordan nationalt tilhørsforhold blandt iranske indvandrere og efterkommere er forbundet til muligheden for at leve op til nationale narrativer (Sadeghi 2014:86).

Sadeghi fremhæver, at den nationale fortælling i Tyskland, relaterer sig til racerelateret eller etno-kulturel nationalisme, hvor spørgsmålet om tilhør udgøres af éns slægtsbånd til landet, hvilket har haft stor betydning i konstruktionen af den tyske nationale identitet og dets *“ideal imagined community”* (ibid:110). Ifølge Sadeghi anser både 1. og 2. generations tysk-iranere det ikke som muligt at føle et tysk tilhørsforhold og blive anerkendt som en del af det tyske samfund, da de mangler det racerelaterede slægtsmæssige tilhør og derfor altid vil blive betragtet som udlændinge (ibid:109-111). Iranerne bosat i Tyskland beskriver desuden, at jo mindre man viser sin *“fremmedhed”* offentligt i form af f.eks. religiøse symboler eller accent, des mere accept modtager man fra det omgivende samfund. At skilte med ens iranske tilhør er ikke velanset i Tyskland, hvorfor mange praktiserer iransk kultur på en diskret måde (ibid:115-118). Ifølge Sadeghi omfavner mange iranere i Tyskland landets sociale og kulturelle normer, og har højere uddannelsesniveau og er mindre tilbøjelige til at være religiøse, sammenlignet med andre etniske grupper i landet (ibid:115). Dette betyder, at iranerne ikke anses for at være tyskere, men som *“de gode udlændinge”* (ibid:115). Da Tyskland, såvel som Danmark, består af en stor etnisk majoritet og en forholdsvis lille etnisk minoritet, og at der potentielt er lignende nationale narrativer i Danmark relateret til racerelateret eller etnokulturel nationalisme, kunne nogle af fundene i dette studie muligvis også være gældende for dansk-iranere. Sadeghis studie anvendes i specialet som en del af afsættet for at undersøge, om lignende krav til tilhørsforhold også gør sig gældende i en dansk kontekst for iranske indvandrere og efterkommere, og hvilken

betydning dette har for deres konstruktion af identitet og tilhørsforhold.

3. 3. Nationalt tilhørsforhold under dansk lup: Grænser og ambivalens

I det følgende præsenteres udvalgt dansk forskning omkring etniske minoriteters opfattelser, forhandlinger og markeringer af “grænser” for nationalt tilhør til et dansk (forestillet) fællesskab. Studierne anvendes til at give en empirisk indføring i, hvordan indvandrere og efterkommere fra forskellige oprindelseslande oplever og forhandler nationalt tilhørsforhold i en dansk kontekst, hvormed fænomener som eksklusion, “fremmedhed”, ambivalens og dobbeltbevidsthed fremhæves som vigtige aspekter for tilhørsforhold og identitet.

I studierne *“Roots and Routes: Migration, belonging and everyday life”* af Ann-Dorte Christensen og Sune Q. Jensen, samt *“Migrantfortællinger om “at høre til” og “høre hjemme”* af Ann-Dorte Christensen, Bente Jensen og Betül Özkaya undersøges etniske minoriteters følelse af tilhør til den by, de bor i, og det nationale forestillede fællesskab. Begge studier trækker bl.a. på Yuval-Davis’ *belonging*-begreb. Fælles for begge studier er, at selvom indvandrere og efterkommere føler et stærkt tilhør til deres lokale område, så oplever de kun et svagt tilhør til det nationalt (forestillede) fællesskab. Det svage tilhør er funderet i den negative indvandrerdiskurs, som medfører en opfattelse af at blive ekskluderet og positioneret som “fremmed” (Christensen et al. 2023:119; Christensen & Jensen 2011:153).

I studierne *“Unge etniske minoriteter og nudanskhed”* af sociologerne Jeppe Fuglsang Larsen & Sune Q. Jensen og *“Hvor dansk skal man være for at være dansk?”* af politolog Kristina Simonsen undersøges nationalt tilhørsforhold ligeledes for etniske minoriteter fra bl.a. Mellemøsten. Disse studier omhandler udelukkende efterkommere og nuancerer blikket på tilhørsforhold ved i højere grad at fokusere på en ambivalent position, disse efterkommere står i mellem Danmark og forældrenes oprindelsesland (Larsen & Jensen 2014; Simonsen 2017).

Larsen & Jensen fremhæver, hvordan unge etniske minoritetspersoner fra Tyrkiet, Pakistan, Afghanistan og Iran forsøger at nedbryde stereotypiske opfattelser af etniske minoriteter, som de oplever i mødet med etniske danskere - og derigennem skabe en mere inkluderende national referenceramme for “danskhed” (Larsen & Jensen 2014:31,33,37). I studiet inddrages kultursociolog, Paul Gilroys begreb *lejre* til at beskrive konstruktionen af afstand - dvs. grænsedragninger - mellem den etniske minoritets- og majoritetsbefolkning (Larsen & Jensen 2014:34). Larsen & Jensen argumenterer for, at efterkommerne befinder sig i grænselandet

mellem det, der i studiet betegnes som “indvandrerlejren” og “danskerlejren”, hvormed efterkommerne udvikler en *dobbeltbevidsthed*, der udtrykker en særlig refleksivitet: “*idet man tvinges til at reflektere over, hvordan andre ser en, og således må pendle mellem synet på egen gruppe indefra og udefra*” (Larsen & Jensen 2014:44). Hertil konkluderes det, at de unges navigation i grænselandet og interaktioner med etniske danskere medfører, at de udvikler særlige strategier som at satse på uddannelse, udvikle idéen om danskhed med det mere inkluderende begreb; *nudanskhed*, samt at forsøge at forandre samfundsopfattelsen af etniske minoritetsunge – herunder særligt af efterkommere af mellemøstlige indvandrere (ibid:45). Studiet peger således på, at man som mellemøstlig minoritet og efterkommer i Danmark står i en ambivalent position, der gør bevidstheden om etniske grænsedragninger for tilhørsforhold til et nationalt dansk fællesskab særligt fremtrædende.

Simonsen beskriver ligeledes den særlige (forhandlings)position, som efterkommere af mellemøstlige indvandrere fra Tyrkiet, Syrien, Libanon, Palæstina, Irak og Iran står i, hvad angår etniske grænsedragninger og opfattelsen af tilhør, i artiklen “*Hvor dansk skal man være for at være dansk?*”. Hun undersøger, hvordan unge efterkommere af indvandrere fra Mellemøsten opfatter grænsen til det danske, og hvilke konsekvenser dette har for deres følelse af nationalt tilhør via begrebet *grænseopfattelser*, og trækker i den forbindelse på Yuval-Davis’ begreb om *belonging* (Simonsen 2017:313). Efterkommernes position beskrives også af Simonsen som ambivalent, da efterkommere symbolsk befinder sig både inden- og uden for det forestillede nationale fællesskab. På én og samme tid besidder de en række markører, der betegner et nationalt tilhør til Danmark, som f.eks. dét at være født og opvokset i Danmark, at være flydende i dansk, at have gået i landets institutioner og at have dansk statsborgerskab – men samtidig bærer de også markører på anderledeshed i form af etnicitet og kultur (Simonsen 2017:314-315). Simonsen illustrerer, at der er en udbredt konsensus blandt informanterne om, at det er vanskeligt at blive accepteret som dansk og at tre bestemte markører skaber eksklusion fra ‘det danske’; at være (praktiserende) muslim, at tale andre sprog end dansk – særligt arabisk – eller at tale med accent, og slutteligt; at se “ikke-dansk” ud (ibid:312,317). Størstedelen af informanterne beskriver, at de er meget bevidste om det udefrakommende “blik” på dem selv, som de mærker fra etniske danskere og som giver dem en følelse af at være anderledes (ibid:318). Blikket udefra har stor indflydelse på visse informanternes følelse af danskhed, da denne for nogle i højere grad handler om, hvad det omgivende samfund definerer som værende “dansk” eller “udansk”, snarere end at det er bestemt ud fra deres egen subjektive følelse (ibid:320).

Ovennævnte studiers forståelser af, at man kan stå i en ambivalent identitetsposition som efterkommer, går godt i spænd med forståelsen af diasporiske identiteter, som Robin Cohen bl.a. har teoretiseret inden for diaspora-forskningen (Simonsen 2017:314-315; Cohen 2008:14; Jensen 2012:29-31). Begge studiers teoretiske begrebsapparat flugter derfor med specialets, hvorfor de empiriske resultater, anvendes som afsæt til at forstå, hvilke kontekstuelle problematikker efterkommere, men måske også indvandrere, oplever mhp. at konstruere et nationalt tilhørsforhold til Danmark - da sådanne problematikker muligvis også gør sig gældende for dansk-iranske indvandrere.

4. Design og forskningsstrategi

I specialet anvendes et kvalitativt single case-design til at undersøge betydningen af konflikt i Iran for dansk-iraneres tilhørsforhold til Danmark og Iran. Dansk-iranere er som gruppe altså genstandsfeltet for undersøgelsen, og deres konstruktion af tilhørsforhold og oplevelser og håndtering af konflikt er de elementer i casen, der undersøges (De Vaus 2001:220). Specialet udgør en case på, hvilken betydning det har, at der er uroligheder eller konflikt i oprindelseslandet, for bestemte grupper af indvandrere og efterkommere i Danmark. Vi vil argumentere for, at nogle af fundene har en generaliserbarhed, der rækker ud over specialets ”sample”, og dermed potentielt kan anvendes til at forstå andre grupper af indvandrere og efterkommere, særligt fra “MENAPT-lande”⁶ (Flyvbjerg 2006:220).

I dag bor ca. 21.000 indvandrere og 5.000 efterkommere med iransk oprindelse i Danmark, hvilket gør gruppen til den 10. største gruppe af indvandrere og efterkommere i landet (Danmarks Statistik 2023b). Iranere beskrives flere steder som en af de mest velintegrerede indvandrergupper i Danmark, idet flere iranske indvandrere og efterkommere har en videregående uddannelse, end personer med dansk oprindelse (Udlændinge- og Integrationsministeriet 2016; Danmarks Statistik 2023a:57). Et estimat på andelen af ikke-vestlige indvandreres religiøsitet tyder også på, at andelen af iranere i Danmark, der identificerer sig som muslimer, er væsentligt lavere, end alle andre mellemøstlige indvandrere. Et estimat baseret på surveydata tyder f.eks. på, at 57% af iranere, der er bosat i Danmark, er muslimer - et estimat, der er væsentligt lavere end f.eks. afghanere, hvor 98% identificerede sig som muslimer (Jacobsen 2011:45-46). Pba. dette vil vi argumentere for, at specialet er en kritisk case, idet dansk-iranere potentielt har de bedste forudsætninger for at blive opfattet som velintegrerede i kraft af deres

⁶ Samlet betegnelse for en række overvejende muslimske lande (Integrationsbarometeret (2023)).

uddannelsesniveau og religiøsitet, sammenlignet med hele gruppen af indvandrere og efterkommere fra MENAPT-lande i Danmark (Krasnik 2009; Flyvbjerg 2006:230-231). I den forbindelse kunne man forestille sig, at der ville være en vis sympati og opbakning blandt etniske danskere til mange dansk-iraneres kamp for at vælte det iranske regime, bl.a. fordi det iranske regime fremstilles som Vestens store fjende i Mellemøsten (jf. afsnit 1.1). Pba. disse to argumenter, mener vi, at dansk-iranere som indvandrer- og efterkommergruppe repræsenterer et sample af typen; "least-likely" til at opleve mangel på opbakning fra "majoritetsdanmark", generelt og ifm. konflikt, samt til at mangle et "sikkert" tilhørsforhold til Danmark - idet dansk-iranere potentielt udgør en af de indvandrergrupper fra MENAPT-landene, som har de bedste forudsætninger for at balancere en mulig ambivalens mellem dét at gå op i "konflikt" i deres oprindelsesland og at have et "sikkert" tilhørsforhold til Danmark (Flyvbjerg 2006:230-231). Hvis specialets gruppe af dansk-iranere *alligevel* oplever modstand og eksklusion fra "majoritetsdanmark", kan man med en vis rimelighed argumentere for, at andre MENAPT minoritetsgrupper formentlig vil opleve det samme, ud fra logikken "findes det i denne case, så findes det andre steder" (Flyvbjerg 2006:230-231).

I specialet anvendes den abduktive forskningsstrategi til at undersøge nuancerne i, hvordan konflikt i Iran indgår i dansk-iraneres forståelse og konstruktioner af tilhørsforhold. Denne strategi indebærer, at der undervejs i forskningsprocessen har været en vekselvirkning mellem teoretisk og empirisk prægede faser, dvs. at faserne skiftevis har haft et mere deduktivt og mere induktivt præg (Timmermans & Tavory 2012:168). I specialet kommer denne vekselvirkning til udtryk gennem en indledende litteratursøgning, hvor indsigt i de teoretiske spor, der anvendes inden for forskningsfeltet, blev tilegnet. Konfliktens betydning for dansk-iranere er en empirisk funderet interesse, hvorimod de teoretiske begreber har ageret guide som afsæt for den videre undersøgelse, hvor diaspora f.eks. har fungeret som et overordnet begreb til at undersøge tilhørsforhold som både en lokal og transnational størrelse. Dataindsamlingen og databehandlingen blev udformet på en måde, hvor de teoretiske begreber - *sociale positioner, emotionelle tilknytninger, etiske og politiske værdier, tilhørspolitikker, diasporisk identitet, mobilisering af diaspora og etniske grænsedragninger* - fungerede som sensitiverende begreber løbende gennem forskningsprocessen. Sensitiverende begreber har den styrke, at de kan fungere retningsgivende for processen, men på en måde, hvor de empiriske forskningsspørgsmål og antagelser samtidig får plads (ibid:173). De sensitiverende begreber indgår dermed som vigtige elementer i specialets abduktive sigte mod teoriudvikling baseret på empirisk analyse, samtidig med, at empirien tilgås med en nysgerrighed, der rækker ud over teorien, således blikket skærpes for

de fund, der kan overraske og give nye indsigter (ibid:169). Sigtet med specialet er at bidrage med nye indsigter om relationen mellem konflikt i Iran, tilhørsforhold og identitet for dansk-iranere - indsigter, der altså potentielt kan illustrere en "bredere" pointe om indvandrere og efterkommeres måder at forholde sig til konflikt i deres oprindelsesland.

5. Videnskabsteori

Specialet er præget af to videnskabsteoretiske forståelser, hhv. en socialkonstruktivistisk og en hermeneutisk, idet specialets teoretiske begrebsapparat har et konstruktivistisk islæt, hvortil dets abduktive forskningsproces og analysestrategi har et hermeneutisk ståsted. Denne kombination af videnskabsteoretiske afsæt har en særlig betydning for vores tilgang til viden, der er funderet i en processuel og foranderlig forståelse af subjektet og dets kontekst. Vi vil med denne kombination argumentere for, at afsættet i både hermeneutik og konstruktivisme overordnet muliggør en (menings)fortolkende analyse, hvorigennem vi forbinder dansk-iraneres oplevelser, erfaringer og forståelser med de sociale strukturer og diskurser, som influerer tilhørsforhold og identitet.

Specialets hermeneutiske tilgang har formet forskningsprocessen således, at der løbende har været en bevægelse mellem at sætte forforståelser i spil, hvormed nye indsigter og forståelser har skubbet den videre forskningsproces frem mod ny tilegnet viden og nye (for)forståelser. Med andre ord, er forskningsprocessen udgjort af en konstant bevægelse mellem de forskellige "dele" af specialet - i form af teori, eksisterende forskning og empirisk materiale - og specialets fokus eller "helhed" i form af dansk-iraneres konstruktion af tilhørsforhold og identitet pba. deres oplevelse og håndtering af konflikt i Iran (Højberg 2018:292). På den måde er specialets forståelse af "helhed" løbende blevet fortolket ud fra en bevægelse mellem "delene" - der har gradvist udvidet vores forståelseshorisont af "helheden" gennem det, der kan betegnes som en spiralbevægelse (Gilje 2017:134). Ud fra dette vil vi i sidste del af specialets proces således kunne trække på en - omend aldrig fuldendt - men mere nuanceret og uddybet forståelseshorisont, der kan anvendes til at udforme en meningsfortolkende analyse af den indsamlede empiri (Højberg 2018:302-303), hvormed vi vil konkludere på specialets problemformulering. Den hermeneutiske tilgang adskiller sig særligt fra den socialkonstruktivistiske i forståelsen af strukturers indflydelse på aktøren, idet dette ofte er et fokus i en socialkonstruktivistisk tilgang til viden og verden (Rasborg 2018:405-406). Det er dog netop ikke specialets sigte, da vi ikke er interesserede i at afdække diskurser, men derimod i at undersøge, hvordan informanterne *forstår og italesætter* diskursive opfattelser af tilhørspolitikker.

Som det fremgår af teoriafsnittet, argumenterer vi for, at størstedelen af specialets teoriapparat har et konstruktivistisk islæt, hvilket rammesætter aspekter af tilhørsforhold og identitet, vi undersøger såsom; tilhørspolitikker, social eksklusion og sociale positioner i samfundet - og hvordan disse spiller ind i informanternes unikke kontekster, hvorigennem deres oplevelse og håndtering af konflikt i Iran konstrueres. Kombinationen af hermeneutik og konstruktivisme kommer særligt til udtryk i vores anskuelse af sociale kategorier. Specialets formål er at *forstå* og *fortolke*, hvordan sociale kategorier spiller ind i måden, man som iransk indvandrer eller efterkommer forholder sig til konflikt og tilhørsforhold på, og dermed ikke hvordan *informanterne* konstruerer forståelser af sociale kategorier på - hvilket ellers anses som et centralt aspekt af en socialkonstruktivistisk videnstilgang (Højberg 2018:318). Derudover illustreres specialets konstruktivistiske tilgang i et fokus på positionering i interviewsituationen (afsnit 6.8). Det vil i metodeafsnittet blive uddybet, hvordan specialets hermeneutiske ståsted i kombination med det konstruktivistiske afsæt influerer, hvordan vi indsamler og forstår vores empiri, samt at interviewsituationen anskues som et særligt socialt rum, hvori den sociale interaktion mellem forsker og informant skaber en bestemt social kontekst for empiriindsamlingen.

6. Metode

I de følgende afsnit vil specialets valg af metode (afsnit 6.1) blive præsenteret, herunder måden, interviewguiden er blevet udarbejdet (afsnit 6.2), og hvilke overvejelser, vi har gjort os om hhv. empiriindsamlingen, bl.a. i relation til etik (afsnit 6.3). Derudover vil analysestrategien blive præsenteret (afsnit 6.6), samt overvejelser om positioneringer mellem os og informanterne (afsnit 6.8). Ydermere foreligger en præsentation af specialets informanter (afsnit 6.7), samt hvordan disse er rekrutteret (afsnit 6.4). Gennem uddybende beskrivelser af de metodiske fremgangsmåder og de grundantagelser, der ligger bag dem, søger vi at højne specialets transparens og dermed sikre gennemsigtighed ift. tilvejebringelsen af specialet og dets fund (Juul 2012:429).

6. 1. Semistruktureret interview

I specialet anvendes semistruktureret interview som metode. Det hermeneutiske og socialkonstruktivistiske afsæt former den viden, vi er interesseret i at tilvejebringe gennem interviewene, idet vi søger at få indblik i en særlig subjektivitet; dansk-iraneres forståelser og fortolkninger af bestemte fænomener, samt måder at konstruere og forhandle identitet og tilhørsforhold situationelt i interviewsituationen (Kvale & Brinkmann 2015:19).

I specialet arbejdes der med en hermeneutisk antagelse om, at virkeligheden allerede er fortolket og tillagt betydning af sociale aktører, og at både vi og informanterne derfor træder ind i interviewene med bestemte forståelseshorisonter. I kraft af det hermeneutiske afsæt, var det centralt for os at få skabt en interviewsituation, hvor informanternes subjektive fortolkninger af konflikt, tilhørsforhold og identitet fik plads. Med det hermeneutiske afsæt, tilstræbte vi altså at få indblik i, hvordan informanterne beskriver deres oplevelser samt følelser og begrundelser for at handle, som de gør, og derigennem opnå indsigt i informanternes erfaringer, forståelser og fortolkninger, hvormeden ny forståelse af specialets genstandsfelt opnås (Kvale & Brinkmann 2015:19).

I kraft af det socialkonstruktivistiske afsæt, er vi ydermere interesserede i at opnå viden om konstruktioner og processer, hvor etnicitet, tilhørsforhold og identitet får en betydning, særligt i relation til konflikt i Iran. Formålet er altså også at medskabe interviewviden, hvor informanterne konstruerer disse fænomener ved at trække på bl.a. eksisterende samfundsdiskurser eller tilgængelige positioneringer. Vi anser interviewsituationen som et situationelt, socialt rum, hvor interviewer og interviewperson samarbejder om konstruktion af viden om den sociale verden, og positionerer os på forskellig vis (Brinkmann & Tanggaard 2015:31; Davies 2008:108-109; Järvinen & Mik-Meyer 2005:16).

Det har været et gennemgående fokus at følge informanternes fortællinger under interviewene og således lade de forberedte interviewspørgsmål, samt strukturen i at følge interviewguiden, træde i baggrunden. Interviewets semistrukturerede karakter afspejles i specialets abduktive tilgang, der netop beror på en åbenhed over for mødet med den empiriske viden, der ikke nødvendigvis kan eller bør rammesættes af forskerens forudindtagede vinkel. Derudover er valget taget med udgangspunkt i en sensitivitet omkring, at der netop ønskes at opnå viden, der i så høj grad som muligt afspejler informanternes subjektive oplevelser og identitetskonstruktioner (Brinkmann & Tanggaard 2015:38).

6. 2. Interviewguide

Interviewguiden er struktureret i tre tematikker, der har til formål at indfange forskellige vinkler på tilhørsforhold, samt oplevelser og håndtering af konflikt. Interviewguiden (bilag 1) er opsat således, at primærspørgsmål er markeret med fed, og de resterende spørgsmål fungerer som supplement til primærspørgsmålene.

Interviewguidens første tematik; ”Selvpræsentation og migrationsfortælling”, har til formål at give informanterne mulighed for at præsentere dem selv og deres families migrationshistorie fra Iran til Danmark - en præsentation, der kan udgøre fundamentet for resten af samtalen. Derudover er der inkluderet et spørgsmål omkring tilhørsforhold; *”Vi har søgt efter personer med iransk baggrund, men hvilken ”betegnelse” føler du passer bedst til dig?”*. Spørgsmålet tager afsæt i eksisterende forskning, der fremhæver, at den subjektive erfaring af tilhørsforhold i høj grad er afhængig af andres opfattelser og kategorisering, hvorfor det at ”se sig selv blive set” af etniske danskere som mellemøstlig minoritetsperson, kan være forbundet med en følelse af på forhånd at blive kategoriseret som ikke-dansk (Simonsen 2017:314,318). Derfor er spørgsmålet udarbejdet mhp. at tilbyde informanten ejerskab over, hvordan vedkommende ønsker at blive ”set” af os som etnisk danske interviewere, og på den måde give plads til, at de har mulighed for at positionere sig selv, som de ønsker, under interviewet - hvilket vi ”accepterer” ved at bruge den valgte betegnelse i interviewet. Derudover fungerer spørgsmålet som en mulighed for at åbne op for refleksioner omkring, hvad tilhørsforhold kan konstrueres og ”markeres” via betegnelser. I analysen bruges betegnelsen ”dansk-iraner” som udgangspunkt i beskrivelser af pointer, der går på tværs i empirien, omend vi også specificerer, hvad de enkelte informanter betegner sig selv som, for at anerkende deres forskellige præferencer.

Anden tematik, ”Konflikt i Iran”, udgøres af spørgsmål, hvis formål er at indfange betydningen af konflikt i Iran for informanten. For at få indblik i dansk-iraneres oplevelser, følelser og tanker om konflikt i Iran, tilstræbte vi at anlægge en åben forståelse for, hvad konflikt er for den enkelte og lade det, informanterne fremhævede i interviewene, fylde. Dette kom til udtryk ved at spørge; *”Er der bestemte konfliktfyldte begivenheder, der er sket i Iran, der har haft en særlig betydning for dig?”*. Dette er tiltænkt som et åbent spørgsmål, der giver informanten mulighed for at fremhæve den eller de konflikter, som de oplever, har haft størst betydning for dem – hvis nogen. Dette er funderet i en overvejelse omkring, at intervieweren ikke determinerer, hvilke konflikter, der skal være i centrum for interviewet - og således, at vi som interviewere ikke overvurderer betydningen af bestemte konflikter. Spørgsmålet følges op med en række underspørgsmål om informantens oplevelser og håndtering af deres fremhævede konflikt(er), som bl.a. søgte at øge vores forståelse for, hvilke potentielle handlinger, overvejelser og følelser, informanterne havde haft ift. konflikt i Iran. Spørgsmålene havde ydermere til hensigt at indfange, hvorvidt konflikt i Iran kunne være forbundet til (eventuelle) diasporiske elementer i informanternes identitetskonstruktioner, samt hvorvidt konflikt i Iran som diasporic turn kunne være genstand for en mobilisering af en dansk-iransk diasporisk identitet (Cohen

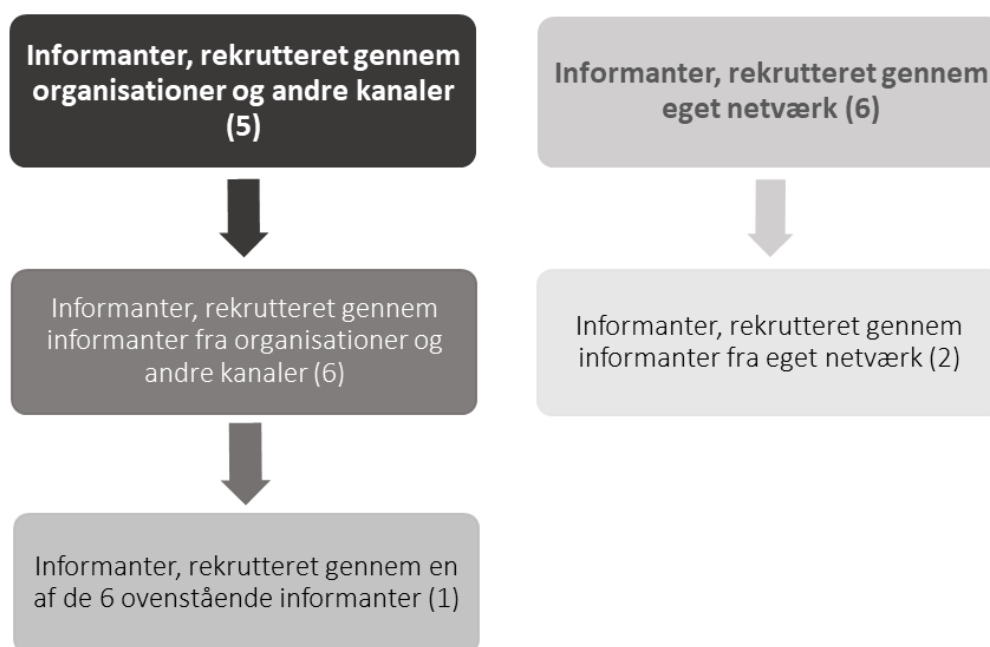
2008:161-162; Baser 2014:360). Derudover havde tematikken ”Konflikt i Iran” fokus på konflikts betydning for dynamikken mellem generationerne af dansk-iranere. Et eksempel på et spørgsmål hertil var; *”Oplever du, at [konflikt i Iran] kan være med til at samle generationerne? Eller modsat; at det er noget, der splitter generationerne?”* Et spørgsmål, der forsøger at få indblik i konfliktens rejse i et transnationalt rum, og om en evt. videregivelse af konflikter mellem generationerne foregår “gnidningsfrit”, eller der er afstande og uenigheder, baseret på forskellige narrativer og opmærksomheder (Feron & Baser 2023:378). Et sidste eksempel på primærspørgsmål under denne tematik er; *”Hvordan har du oplevet det, når begivenheder eller konflikter, som Iran er involveret i, bliver en del af den offentlige debat i Danmark?”*, der er dannet pba. Yuval-Davis’ begreb tilhørspolitikker og eksisterende forskning om, at etniske minoriteters mulighed for at konstruere et dansk tilhørsforhold og national-identitet kan blive begrænset af medie-stereotyper om etniske minoriteter fra ikke-vestlige lande (Yuval-Davis 2006:204; Andreassen 2007:246). Dette spørgsmål skal ses som et eksempel på, hvordan der i interviewguiden forsøges at bygge bro mellem potentielle oplevelser af konflikt og konstruktioner af tilhørsforhold.

Interviewguidens tredje tematik, ”Tilhørsforhold og (diasporisk) identitet”, omhandler spørgsmål, der primært har til hensigt at opnå viden om informantens konstruktion af tilhørsforhold og identitet uden at det nødvendigvis relateres til konflikt i Iran, for at give plads til, at der kan være andre faktorer, der i højere grad er essentielle for informantens konstruktion af tilhørsforhold og identitet. Primærspørgsmålet: *”Oplever du generelt at være forbundet til [folk og nationer som iranere, danskere, Iran og Danmark] ...?”* udtrykker f.eks. denne efterstræbelse og er funderet i Yuval-Davis’ begreb om tilhørsforhold, der vedrører identifikation og emotionelle tilknytninger til etniske og nationale kollektiver (Yuval-Davis 2006:202). Spørgsmål om tilhørsforhold er med andre ord blevet operationaliseret på en måde, hvor flere dimensioner er forsøgt indfanget gennem interviewet.

6. 3. Rekruttering af informanter

Rekrutteringen af informanter er illustreret i nedenstående figur.

Figur 1: Rekruttering af informanter

Figuren illustrerer antallet af personer, der er blevet rekrutteret via én af tre tilgange; gennem organisationer, eget netværk eller via *snowballing*. I alt blev 20 informanter rekrutteret.

Rekrutteringsprocessen blev indledt med at vi skriftligt kontaktede relevante iransk relaterede foreninger og organisationer, samt landsdækkende organisationer og uddannelsesinstitutioner i Danmark, der kunne hjælpe med at dele vores rekrutteringsmateriale, hvor vi beskrev specialtets fokus og formålet med interviewet. Kriteriet for udvælgelse af organisationer var udelukkende, at organisationerne havde et fokus på eller arbejdede med etniske minoritetspersoner. Dette havde til formål at rekruttere informanter, der så sig selv som en “person med iransk baggrund”, som vi beskrev i rekrutteringsmaterialet. Denne del af rekrutteringen medførte, at fem informanter meldte sig. Sideløbende er der foretaget en rekruttering gennem eget netværk med strategisk sigte om at nå ud til personer, der potentielt var mindre engagerede i organisationsarbejde o.lign. Vi havde en antagelse om, at personer, der *er* engagerede i organisationsarbejde, i højere grad er vant til professionelt at beskæftige sig med Iran, og at det potentielt kunne skævvride vores data. Vi kontaktede personer fra eget netværk, hvoraf 5 valgte at deltage. Derudover delte vi vores rekrutteringsmateriale på Facebook, hvorefter en informant fra vores netværk meldte sig.

Efter at have medvirket i interview, valgte flere informanter efter forespørgsel fra os, enten at kontakte andre i deres netværk, eller at give os kontaktoplysninger på mulige informanter. Dette resulterede i, at ni informanter blev rekrutteret via *snowballing* (Emerson 2015:166). Særligt én informant bidrog til rekrutteringen af de fleste af disse informanter, og fungerede i høj grad som *gatekeeper* til vedkommendes netværk, idet 6 af vores informanter blev rekrutteret gennem ham.

6. 4. Ethiske overvejelser

Der er i specialet truffet flere valg, funderet i etiske overvejelser omkring indsamling, behandling og præsentation af det empiriske datamateriale.

Vi tilstræbte at sikre transparens omkring interviewets formål og rammer, både i rekrutteringsmaterialet og i starten af hvert interview, ved kort at fortælle om specialets fokus, rammerne for interviewet og vores måde at behandle interviewdata på (Brinkmann & Tanggaard 2015:523). Sidstnævnte omhandlede, at interviewet ville blive optaget mhp. transskription, at informanten ville blive anonymiseret, samt at interviewet var baseret på frivillig deltagelse. Derudover gav vi informanterne mulighed for at kontakte os efter interviewet, hvis de gerne ville have udtalelser fjernet, eller de gerne ville trække sig helt fra at deltage. Informanterne gav mundtligt samtykke til ovenstående punkter i starten af interviewet.

Vi vurderede forud for selve dataindsamlingen, at anonymisering af informanterne var særligt vigtigt, da vi forestillede os, at der potentielt kunne være forbehold forbundet med at deltage, grundet interviewets emne. Dette fik vi bekræftet, da nogle informanter italesatte, at de var bekymrede for, at andre - herunder den iranske efterretningstjeneste - kunne finde frem til dem, hvis de ikke forblev anonyme. Disse bekymringer har medført, at de informanter, som ønskede det, fik tilsendt den anonymiserede transskription, med mulighed for at markere dele, som de ville have fjernet. Vi imødekom de ønsker, informanterne havde, og har markeret de uddrag, der er fjernet i transskriptionen, med [Fjernet efter informantens eget ønske]. Informanterne er alle blevet anonymiseret på samme måde, dvs. at oplysninger såsom arbejdspladser, bynavne osv. er blevet censureret, samt at alle informanterne har fået et alias. Her er to informanter tildelt et dansk klingende alias, da deres navne var dette. Derudover er der enkelte brudstykker fra nogle interview, vi har valgt at fjerne, da vi vurderede, at disse kunne kompromittere deres anonymitet. Disse er markeret med [Fjernet af hensyn til informantens anonymitet].

6. 5. Refleksioner over empiriindsamling

Til interviewene tilstræbte vi, at der både var en interviewer og observatør til stede, hvor intervieweren stillede hovedparten af spørgsmålene, mens observatøren tog noter og stillede supplerende spørgsmål. Lokationerne for interviewene varierede, i forsøget på at imødekomme informanternes ønsker bedst muligt, hvor nogle gerne ville afholde interviewet fysisk, grundet interviewets fokus på personlige oplevelser, og andre foretrak at afholde det online eller over telefon. Dette resulterede i, at 14 interview blev afholdt fysisk, fem blev afholdt online, og ét over telefonen. Mhp. rekruttering af informanter fra eget netværk, valgte vi, at disse informanter ikke blev interviewet af en person, der havde en relation til dem, da vi vurderede, at dette potentielt kunne forstyrre interviewet og informanternes svar.

Derudover gjorde vi os refleksioner omkring transskriptionerne, idet denne influerer, hvordan empirien skriftligt kommer til udtryk, og derigennem også hvilken mening, der er mulig fremanalysere ud fra den (Davies 2008:126). Med dette for øje, er 19 ud af 20 interviews blevet lydoptaget og transskriberet i deres helhed. Interviewet med Kyan blev ved en fejl ikke optaget, hvorfor der kun foreligger noter fra interviewet som bilag. Referencer til dette interview i analysen sker derfor pba. vores noter. Strategien for transskribering af de resterende interview er forholdsvis ordret, i forsøget på at bevare helheden af informanternes fortællinger i så høj grad som muligt. Fyldord som f.eks. “hmm”, “øhh” o.lign. er dog ikke transskriberet. Vi har bl.a. valgt at markere non-verbale kommunikationsformer såsom grin, samt længere pauser i fortællingerne, da disse vurderes betydningsfulde i forsøget på bedre at indkapsle informanternes måde at udtrykke sig. I analysen indgår der dog citater fra informanterne, hvor afbrudte sætninger er redigeret ud for ikke at virke meningsforstyrrende.

6. 6. Analysestrategi

De analytiske overvejelser blev indledt undervejs i empiriindsamlingen, hvor vi løbende diskuterede empirien, dvs. de knap 500 siders interviewmateriale. Dette indebærer at diskutere og fortolke de empiriske fund med udgangspunkt i forskning og teori. Pba. disse diskussioner og overvejelser, blev der udviklet en analysestrategi, der indebærer en kodning af empirien, hvilket bidrog til at skabe overblik over empirien, hvorefter fire tematiske analysespor blev genereret - ud fra vurderingen af, hvad der var mest relevant for at besvare specialets problemformulering (Kvale & Brinkmann 2015:261-263). Kodningerne er foretaget i dataanalyseprogrammet NVivo, der bidrog til at danne overblik over materialet og identificere mønstre på tværs af

materialet. pba. førnævnte diskussion af empirien, blev der udviklet primære koder og dertilhørende underkoder, der både er teori- og datadrevne. Kombinationen af teori- og datadrevne koder var fordelagtig, idet vi - som nævnt tidligere - søger at nærme os teoriudvikling, baseret på empirisk analyse. Denne analytiske proces kan ses som et eksempel på specialets abduktive forskningstilgang, hvori der sker en vekselvirkning mellem data- og teoridrevne pointer (Kvale & Brinkmann 2015:263). Et eksempel på en datadreven primærkode er *“Følelser ifm. konflikt”*, som betegner et empirisk fund på tværs af data. Blandt de teoridrevne koder er der f.eks., udviklet primærkoden *“Diaspora”* med tilhørende underkoder, der betegner flere elementer af Robin Cohens diasporiske identiteter. Alle koder er vedlagt i bilag 2. Det kodede empiriske materiale blev derefter behandlet og systematiseret yderligere via dannelse af tematiske analysespor, der fungerer som struktur for nedenstående analyse. I analysesporene fremanalyseres det, hvilke forståelser, fortolkninger og konstruktioner af tilhørsforhold og identitet, der kommer til udtryk i empirien, jf. det hermeneutiske og socialkonstruktivistiske afsæt. Vores analysestrategi er dog udpræget hermeneutisk og kan betegnes som en meningsfortolkende analyse, idet vi tager udgangspunkt i, hvordan informanterne tilskriver egne handlinger og tanker en meningsbetydning, samt fordi vi selv fortolker på disse informanternes meningstilskrivninger ud fra vores egen forståelseshorisont (Højberg 2013:318).

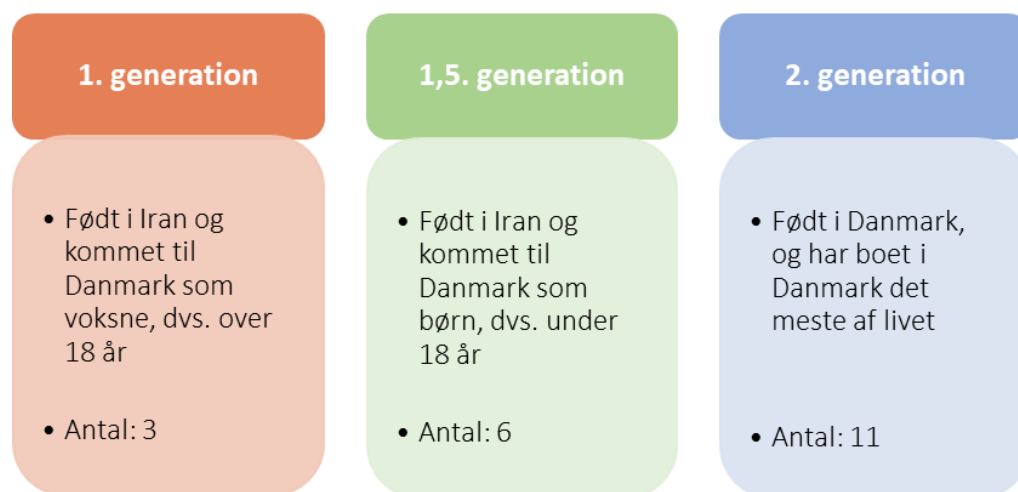
6. 7. Præsentation af informanter

Forud for empiriindsamlingen opstillede vi følgende kriterier for udvælgelse af informanter, som blev beskrevet i rekrutteringsmaterialet;

“Du er bosat i Danmark, og har iranske rødder. Du kan være flyttet til Danmark som barn, ung eller voksen. Du kan også være født i Danmark og have én eller flere forældre, der kommer fra Iran”.

Der var intet køns- eller alderskriterium, omend vi på forhånd havde en ambition om at indfange flere generationer af dansk-iranere. Informantgruppen består af 13 mænd og otte kvinder, hvoraf de fleste har boet i Danmark det meste af deres liv. Vi har valgt at inddele informanterne i tre grupper, baseret på, hvorvidt de er født i Danmark eller Iran, samt på hvilket tidspunkt i livet, de er kommet til Danmark. Inddelingen fremgår af figur 2.

Figur 2: Inddeling af informantgruppen i 3 generationer⁷

Inddelingen er foretaget mhp. at indfange generationelle forskelle, ligheder og nuancer, der måtte være i data. Vi vil netop gerne undersøge, om det har en betydning for informanternes konstruktion af tilhørsforhold og oplevelse af konflikt i Iran, hvorvidt de udelukkende har boet i Danmark, eller i begge lande, og hvor længe, de har boet de(t) respektive sted(er), da der tænkes at være forskellige erfaringer knyttet hertil. I nedenstående tabeller ses inddelingen af de tre generationer med de enkelte informanter, hvortil der indgår oplysninger om informantens alder, uddannelsesniveau, beskæftigelse, samt hvordan de er rekrutteret.

Tabel 1: Informanter fra 1. generation

<i>Pseudonym</i>	<i>Alder</i>	<i>Uddannelsesniveau</i>	<i>Rekrutteret via:</i>
Amir	63	Kort videregående uddannelse	Snowball
Dariush	53	Lang videregående uddannelse	Snowball
Zubin	40	Lang videregående uddannelse	Snowball

Tabel 2: Informanter fra 1,5. generation

<i>Pseudonym</i>	<i>Alder</i>	<i>Uddannelsesniveau</i>	<i>Rekrutteringsmetode</i>

⁷ I figur 2 er en af informanterne, der er placeret under 1,5 generation, født i et grænseland til Iran, men har boet i Iran kortvarigt som barn, forud for at flytte til Danmark. Vi havde derudover en informant, som kom til Danmark som spæd, hvorfor vedkommende i vores inddeling er blevet placeret som tilhørende 2. generation.

Bahram	42	Lang videregående uddannelse	Snowball
Sol	40	Lang videregående uddannelse	Snowball
Tirdad	40	Mellemlang videregående uddannelse	Organisation mv.
Sara	40	Mellemlang videregående uddannelse	Eget netværk
Ervin	30	Lang videregående uddannelse	Eget netværk
Leyla	26	Lang videregående uddannelse	Eget netværk

Tabel 3: Informanter fra 2. generation

<i>Pseudonym</i>	<i>Alder</i>	<i>Uddannelsesniveau</i>	<i>Rekrutteringsmetode</i>
Arina	41	Lang videregående uddannelse	Eget netværk
Kyan	38	Lang videregående uddannelse	Snowball
Parham	33	Lang videregående uddannelse	Organisation mv.
Benjamin	32	Lang videregående uddannelse	Organisation mv.
Rikke	30	Mellemlang videregående uddannelse	Snowball
Sarmad	29	Mellemlang videregående uddannelse	Eget netværk
Javid	28	Mellemlang videregående uddannelse	Eget netværk
Ramin	27	Mellemlang videregående uddannelse	Snowball
Darya	24	Ungdomsuddannelse	Snowball

Goli	24	Mellemlang videregående uddannelse	Organisation mv.
Banu	18	Grundskole	Organisation mv.

Som det ses i oversigterne (og figur 2), er der en forholdsvis lige fordeling mellem informanter, der er født i hhv. Iran og Danmark. Oversigterne og figuren peger derudover på, at det har været lettere at rekruttere personer, der har tilbragt størstedelen af deres liv i Danmark, end personer, der har tilbragt kort tid i Danmark. Dog skal det understreges, at en enkelt informant i kategorien '1. generation' har boet i Danmark i kortere tid end resten af informantgruppen (6-7 år). Dette interview er gennemført på engelsk.

Aldersspændet i informantgruppen er bredt. Seks informanter er i 20'erne, seks er i 30'erne og seks i 40'erne. Derudover er en enkelt informant 18 år, én er 53, og én er 63. Kendetegnen for informantgruppen er derudover, at flertallet enten studerer eller har gennemført en mellemlang eller lang videregående uddannelse. Derudover havde én informant en kort videregående uddannelse, én havde en ungdomsuddannelse, og én gik på en gymnasial uddannelse.

Et helt centralt kendetegn for informantgruppen er, at størstedelen af informanterne kom til Danmark som politiske flygtninge, eller har en eller flere forældre, der kom til Danmark som politiske flygtninge. Tre informanter kom til Danmark af andre årsager - f.eks. økonomisk ustabilitet. Derudover er Tirdad, Bejamin, Amir og Sol medlemmer af en dansk-iransk politisk organisation, og flere andre informanter har - eller har tidligere haft - tilknytning til politiske miljøer i Danmark via organisationer, enten via deres familie, venner eller andet netværk. Informantgruppen indeholder ikke dansk-iranere, som støtter det iranske styre eller er royalister, der ønsker det iranske monarkis genopståen. Dog består gruppen både af nuværende eller tidligere medlemmer af iranske venstreorienterede partier, iransk-kurdere, sunni-muslimer, politisk engagerede personer samt personer, der har et mere begrænset politisk engagement. Derfor vurderer vi, at informantgruppen afspejler en vis form for diversitet. Dette vurderes centralt, idet politisk ståsted kan have en betydning for dansk-iraneres måde at forholde sig til konflikt i Iran på.

Det er vigtigt at fremhæve, at informantgruppen kan tænkes at repræsentere en bestemt gruppe af dansk-iranere. For det første består informantgruppen af forholdsvis højtuddannede mennesker, hvorfor gruppen ikke *nødvendigvis* repræsenterer dansk-iranere mere generelt, omend mange dansk-iranere, som nævnt i afsnit 4, er veluddannede. For det andet kunne man

forestille sig, at dansk-iranere, der er apolitiske eller forholder sig “neutralt” til det iranske styre og til konflikt i Iran, ikke er lige så tilbøjelige til at melde sig til et interview, der omhandler konflikt, som dansk-iranere, der *har* politisk prægede holdninger til det iranske styre og den politiske og økonomiske situation i Iran. For det tredje kunne man forestille sig, at personer, der er bosat i Danmark og har iransk ophav, men som ikke har et stærkt tilhør til deres iranske ophav, potentielt ville være mindre tilbøjelige til at deltage i et interview, som bl.a. centrerer sig om Iran. En fjerde antagelse bygger på, at specialegruppens position som etnisk danske universitetsstuderende kan have været medvirkende til at skabe implicite forventninger hos dansk-iranere om, hvad vi opfatter som legitime holdninger til konflikt i Iran. Dansk-iranere, der f.eks. er pro-regime, kunne potentielt opfatte deres holdning som illegitim, da specialegruppen let kunne opfattes som repræsentanter for en dansk eller “vestlig” holdning, som i højere grad indebærer at fordømme det iranske regime. Dette kunne have medvirket til, at dansk-iranere, som er pro-regime, ikke havde lyst til at deltage i et interview, og at vores endelige informantgruppe kom til at repræsentere et mere ensartet politisk ståsted. Endelig kunne man forestille sig, at der var en gruppe af “dansk-iranere”, hvor det at skulle fortælle om deres relation til Iran og særligt betydningen af konflikt, er en svær størrelse. Depression, angst og traumer, relateret til oplevelser, pba. konflikt i Iran kunne tænkes at afholde nogle fra at deltage i et interview, der netop omhandler oplevelser af konflikt. Specialets informanter repræsenterer altså potentielt en forholdsvis “ressourcestærk” gruppe af indvandrere og efterkommere, hvor det at snakke om fortid og potentielle traumer ikke er ubehageligt i det hele taget - eller *for* ubehageligt til at deltage i et interview om det.

6. 8. Positionering i et metodisk perspektiv

I det følgende vil vi præsentere centrale overvejelser omkring positionering i et metodisk perspektiv. Interviewet kan, jf. det konstruktivistiske afsæt, anses som en arena for gensidigt identitets- eller positioneringsarbejde, både af forsker og informant (Järvinen & Mik-Meyer 2005:17). Dette er væsentligt at forholde sig til, da både vores positioneringer, såvel som informanternes, er med til at farve den empiri, der bliver konstrueret i fællesskab i interviewene (Timmermans & Tavory 2012:172-173).

Inden interviewene overvejede vi i særlig grad, hvordan vi kunne sikre, at informanterne kunne fortælle om potentielt følsomme emner, såsom oplevelser af krig, tortur og undertrykkelse relateret til enten deres egen og/eller forældrenes migrationshistorie, uden at interviewet blev

vanskeligt at deltage i. Overvejelserne baserede sig bl.a. på vores forståelse for, at der kunne være et asymmetrisk magtforhold mellem os som interviewere og informanten i interviewet - en magt, der i høj grad kan føres tilbage til interviewerens som den, der rammesætter, hvad informanten skal forholde sig til, men også har forventninger om, at informanterne skal svare på de spørgsmål, der bliver stillet (Kvale & Brinkmann 2015:56). Det var derfor væsentligt for os, at det særligt i begyndelsen af interviewene skulle gøres klart, at informanterne havde en væsentlig medbestemmelse ift. interviewets gang, og der ingen forventninger var til, at de skulle snakke om emner, de ikke havde lyst til. I interviewene kom det til udtryk, at nogle af informanterne havde oplevet voldsomme hændelser. Både Sol og Dariush har f.eks. haft PTSD, som var relateret til deres oplevelser i Iran (Sol:54-56; Dariush:437-440). I interviewene anlagde vi en empatisk og ikke-konfrontatorisk interviewstil, hvor informanternes fortællinger fik lov til at fylde, men hvor vi fravalgte at spørge indgående ind til traumatiske oplevelser, fordi vi forestillede os, at dette kunne være svært for informanten at tale om (Kvale & Brinkmann 2015:121). Det var generelt kendetegnende for vores oplevelse af interviewsituationerne, at informanterne havde let ved at tale om deres oplevelser af konflikt. Vi oplevede dog under interviewet med Sara, at hun ifm. hendes fortælling om oplevelsen af at komme til Danmark som barn, blev så følelsesmæssig påvirket under interviewet, at vi blev enige om at afbryde interviewet efter 30 minutter. Sara forklarede i interviewet, at hendes følelsesmæssige påvirkning ikke skyldtes at skulle forholde sig til interviewspørgsmålene generelt, men rettere, at hun den pågældende dag var i søvnunderskud (Sara:104-139). Efterfølgende havde vi en dialog med Sara, hvor hun fortalte, at hun var okay med situationen, men at hun foretrak ikke at deltage i et nyt interview. I stedet fik vi tilladelse til at anvende materialet fra det afbrudte interview.

Indledningsvist i interviewene italesatte vi derudover at vi var interesserede i at høre deres oplevelser og tanker om konflikt i Iran – med andre ord, den personlige vinkel – og at det ikke var vores hensigt eller forventning, at de skulle levere en historisk gennemgang af konflikt i Iran og på den måde fungere som en slags “eksperter” i iranske forhold. Her italesatte vi i flere interview, at vi ikke var Iran-eksperter, for at nedtone vores forskerposition som den potentielt “stærkeste” part i interviewsituationen (Kvale & Brinkmann 2015:122). Gennemgående for flere af interviewene var, at en del informanter demonstrerede viden om iransk historie og politik, hvortil vi opfattede, at enkelte netop indtog en form for ekspert-position. I disse interview oplevede vi informanterne som “på hjemmebane”, både i emnet og i interviewsituationen. I interviewet med Parham havde interviewerens f.eks. oplevelsen af, at det var svært at fastholde

styringen af interviewet, idet interviewerens oplevede, at Parham indtog en "ekspert"-rolle, hvormed han positionerede sig som den "stærkeste" part i situationen. Parham italesatte, at han forholdt sig til vores spørgsmål på samme måde, som han ville, hvis han havde udtalt sig som offentlig person - dvs. med en professionel distance (Parham:39-52). I kraft af vores ambition om bl.a. at tale med informanterne om personlige oplevelser og følelser, kan man argumentere for, at der altså skete en form for forhandling i interviewsituationen mellem os og Parham om at definere, hvilken måde, der skulle tales om emnerne.

Der var dog også flere informanter, der omvendt udtrykte, at de anså det at deltage i interviewet som en mulighed for at dykke ned i, hvad de selv mente og følte om Iran og deres ophav – noget, de ellers ikke gjorde så tit. Da vi spurgte Goli, hvorfor hun havde sagt ja til interviewet, svarede hun bl.a.; *"(...) det er lige så meget for mig, som det er for jer ift. at finde ud af, hvad jeg selv føler omkring det"* (Goli:65-68). Kyan svarede til samme spørgsmål, at han nok havde været mere tavs omkring hans iranske ophav end mange andre, han kendte, og at denne interviewsituation for ham var en mulighed for at *"få hul på bylden"* (Kyan:45-49). Banu fortalte ligeledes, at hun anså interviewet som en mulighed for at analysere hendes egne følelser om Iran i en *"faglig, professionel kontekst"*, idet hun oplever det som vanskeligt at tale om hendes forhold til Iran med venner og familie (Banu:60-67). Ovenstående illustrerer, at nogle informanter anså interviewsituationen som et rum, hvor det var muligt for dem at undersøge deres forhold til det iranske, på en anden måde end i deres hverdagsliv. Man kan argumentere for, at flere informanter altså trådte ind i interviewsituationen med en bestemt forestilling om eller strategi for, hvad de gerne ville have ud af interviewet. Vi tolker, at disse "agendaer" i et vist omfang mindskede umiddelbarheden i flere af interviewene, og dertil muligheden for, at vi kunne få indblik i deres mere spontane overvejelser omkring emnet.

Forud for interviewene havde vi en antagelse om, at informanterne formentlig var modstandere af det iranske styre jf. beskrivelserne af dansk-iraneres udtalelser til danske medier omkring KLF (afsnit 1.2). Flere informanter udtrykte netop, at de var anti-regime. En enkelt informant, Zubin, fortalte dog, at han ikke var politisk anlagt, og italesatte derigennem en opfattelse om, at det nok var vores ambition at tale med folk, der netop var det; *"Yeah, it's a bit unlucky for you guys [griner] because I'm not a super politically active or interested person"* (Zubin:626-627). I den forbindelse vurderer vi, at vi i interviewene i et vist omfang konstruerer en forventning om, at informanterne "burde" forholde sig politisk til Iran. Dette baserer sig på, at vi, foruden forventningen om et bestemt politisk ståsted, implicit havde en forventning om, at informanterne, der deltog i interviewene, ville "gå op" i konflikt i Iran. Vores spørgsmål om, hvilke handlinger, informanterne havde foretaget sig ift. konflikt i Iran, kan siges at afspejle

denne indlejrede, normative forventning. Det er i den forbindelse muligt, at spørgsmålene blev oplevet som et “pres”, hvori informanten måske havde svært ved at sige det, hvis konflikt ikke fyldte så meget for dem, eller at de ikke havde foretaget sig konkrete handlinger. Derfor må man tage forbehold for, at der i nogle af informanternes udtalelser kan ligge en indlejret forventning om at svare på den “rigtige måde” - en forventning, der altså er konstrueret situationelt.

Nogle af de positioneringer, der blev indtaget af os og informanterne, er funderet i sociale kategorier som klasse og etnicitet, hvilket har en indvirkning på magtrelationerne mellem os og informanterne (Kvale og Brinkmann 2015:139). Vi vurderer, at vores rolle som interviewere bl.a. var forankret i en akademiker-position, hvilket potentielt havde den implikation, at vi og størstedelen af informanterne i et vist omfang kunne relatere til hinanden, idet vi havde lignende uddannelsesbaggrunde (Timmermans & Tavory 2012:173). Det kan tænkes, at der således var en vis indforståethed mellem os, og at der - i et vist omfang - blev talt et akademisk sprog i samtalerne om iranske forhold, samt historie, geopolitik og samfundsdebatter - og diskurser mere generelt.

Derudover er det væsentligt at fremhæve den betydning, det har, at alle interviewerne er del af en dansk etnisk majoritet, mens alle informanterne er etniske minoriteter. Vi tolker, at forskellen mellem os og informanterne ift. etnicitet, på flere måder formede mødet imellem os, og det, der blev sagt i interviewene. Et perspektiv, der vurderes anvendeligt for at forstå denne betydning af etnicitet, er perspektivet; *cross-ethnically accommodating*. Tesen heri er, at følelsen af tilhørsforhold til bestemte etniske grupper er afhængig af interviewpersonernes etnicitet, og at minoriteter i mødet med majoriteten vil være tilbøjelige til at forsøge at imødekomme majoriteten på forskellige måder. I dette tilfælde kunne det f.eks. betyde, at informanterne i højere grad ville fremhæve, at de “føler” sig danske, når de bliver interviewet af etniske danskere, end hvis de var blevet interviewet af andre “dansk-iranere” eller medlemmer af andre etniske minoriteter (Bochove et al. 2015:622). Vi vil argumentere for, at dette f.eks. kommer til udtryk i interviewet med Ramin, hvor han i hans svar til et spørgsmål om, hvordan han oplevede, at hans omgangskreds forholdt sig til KLF protesterne, afbryder sig selv og siger; *“Ja, der er måske en anden ting også, som jeg ikke har fået med før. Mit tilhørsforhold har også altid [været] til Danmark og danskhed har også altid [været] meget tilstede* (Ramin: 363-365). Vi tolker, at dette reflekterer en forståelse af *cross-ethnically accommodating*, hvor Ramin potentielt har følt sig nødsaget til at understrege følelsen af danskhed, idet han sad overfor to etniske danskere. Vi vil argumentere for, at interviewets ramme og fokus på konflikt i Iran

potentielt er blevet opfattet af Ramin som et rum, hvori han får tildelt en social identitet som “iraner” (Järvinen & Mik-Meyer 2005:17). Ramins understregelse af hans danskhed kan ses som en måde, hvor han forsøger at forhandle denne position. Vi vil argumentere for, at der i interviewene gennemgående har været forhandlinger mellem informanternes følelse af danskhed og interviewets fokus på Iran, der potentielt har været medvirkende til at placere informanterne som “ikke-danske”. Det er i den forbindelse muligt, at informanterne i nogle tilfælde har nedtonet negative følelser og opfattelser af Danmark og danskere, de måtte have, for at undgå, at vi positionerede dem som værende i modsætning til det at være “dansk” og “ligesom os”.

7. Analyse

I følgende afsnit vil det empiriske materiale blive analyseret og diskuteret, i relation til speciallets teoretiske og forskningsmæssige afsæt. Analysen er opdelt i fire analysespor;

- Oplevelser af konflikt
- Hvor stiller man sig i den iranske kamp for frihed?
- Sammenhold i splittelsen - den dansk-iranske diaspora
- Tilhør og grænser

Disse har til formål at bidrage til at besvare problemformuleringen; *Hvordan oplever og håndterer dansk-iranere konflikt i Iran, og hvordan indgår oplevelserne i deres konstruktion af identitet og tilhørsforhold?*

7. 1. Oplevelser af konflikt i Iran

I de følgende afsnit vil vi udfolde informanternes oplevelser om konflikt i Iran i en analytisk og teoretisk ramme om tilhørsforhold og diaspora, samt hvordan deres oplevelser delvist er formet af deres sociale positioner, politisk opvækst og generationsdynamikker.

Mest fremtrædende i informanternes fortællinger indgår tre begivenheder – revolutionen i 1979, Den Grønne Bevægelse i 2009 og Kvinde Liv Frihed-bevægelsen i 2022 – hvoraf én eller flere bliver nævnt som begivenheder, der har haft betydning for interviewpersonerne. Derudover fremhæves Iran-Irak krigen, inflation og økonomiske sanktioner mod Iran, samt Irans konfliktfyldte forhold til Vesten, som forskellige “aspekter” af konflikt relateret til Iran, der enten fylder for dem nu, eller har gjort det tidligere. Det ses desuden i empirien, at oplevelser

af konflikt i Iran bl.a. er funderet i, at informanterne løbende orienterer sig om det iranske politiske og økonomiske klima, og dets betydning for familien og bekendte i Iran.

Oplevelsen af konflikt for dansk-iranere kan være formet af et *dobbelt blik*, der består i, at man f.eks. under KLF både oplever konflikten, som den udspiller sig i Iran, men også, gennem danske demonstrationer, mediedækning, og i form af oplevelser med familie og omgangskreds i Danmark. Vi vil argumentere for, at denne dobbelthed i at opleve konflikt i både en lokal og transnational kontekst illustrerer den unikke position, man som dansk-iraner kan stå i, når man har tilknytning til flere steder (Lindholm 2021:293-294). Dobbeltblikket kan skabe en oplevelse af ambivalens mellem Iran og Danmark og de nationale fællesskaber, der findes dér - en ambivalens, der på tidspunkter for konflikt kan blive tydelig og potentielt "rykke ved", hvem og hvad, man som dansk-iraner føler sig forbundet til (Cohen 2008:161-162). Som det skal ses i analysen, kan oplevelser af konflikt stå centralt i konstruktionen af både tilhørsforhold og diasporiske identiteter for dansk-iranere i perioder, hvor konflikten i det "iranske hjemland" raser.

Flere informanter beskriver, at KLF-protesterne gjorde det svært for dem at fortsætte deres daglige liv i Danmark, idet fokus på konfliktens udvikling i Iran overskyggede hverdagens gøremål. Rikke (30) beskriver det som at være "*suget ned i et hul*" og Sol (40) følte, efter eget udsagn, sig "*lammet*" i de første måneder af KLF (Rikke:401-409; Sol:165-167). Nogle informanter italesætter det som en selvfølge, at de fulgte meget med under KLF. Dariush (53) fortæller f.eks.; "*Vi iranere sov jo næsten ikke, mens det stod på. Fordi vi fulgte jo med, nærmest minut for minut*" (Dariush:496-497). Benjamin (32) fortæller ligeledes;

"(...) når man var på arbejde, så var der flere gange, hvor at// For det første sad man hele tiden på telefonen, og fulgte med i hvad der foregik (...) men det var også de der billeder, der kom ud, som var meget forfærdelige også. Nogle gange kan jeg huske at jeg låste mig selv ned på toilettet nede i kælderen og bare stod og græd, fordi det var så brutalt, (...) og man bare stod der og følte sig fuldstændig magtesløs her fra Danmark og ikke kan hjælpe på en eller anden måde. Eller være med, og stå side om side med de unge (...) Og jeg tror, at der er mange der har haft det sådan. Som har haft det tæt på sig, som har iranske rødder, som har følt den der magtesløshed, og hvad skal man gøre?" (Benjamin:237-252).

Benjamins følelse af magtesløshed over ikke at kunne kæmpe side om side med de unge iranere kan ses som et eksempel på den diasporiske følelse af medansvar og loyalitet over for etniske fæller i et land, man ikke selv bor i, aktiveres og kommer til udtryk på en særlig måde, når der

er store protester i det “iranske hjemland” (Cohen 2008:161-162). Hos Benjamin og Dariush konstrueres fortællinger om, at den individuelle oplevelse af at være så optaget af konflikt, var en oplevelse, man delte blandt dansk-iranere. Der var altså et fælles *vi*, der blev aktiveret på disse tidspunkter. På den måde kan sådanne begivenheder give anledning til et *diasporic turn* for dansk-iranere, der oplever at få en øget opmærksomhed på at være forbundet til en iransk diaspora (Baser 2014:360). Vi vil ydermere argumentere for, at informanternes emotionelle tilknytning til iranere som etnisk og national gruppe spiller en væsentlig rolle i at forme deres følelsesmæssige oplevelse af konflikt (Yuval-Davis 2006:202-203). Begivenhederne i Iran “flyttede med ind” i informanternes nyhedsfeed, i dagligstuerne og på arbejdet, og havde på den måde indflydelse på dagligdagen i Danmark. At oplevelsen af KLF er forbundet med en vis *intensitet*, herunder følelser som tristhed, magtesløshed og håb, flugter med indledningens afsnit 1.2., som illustrerede, hvordan begivenheder som KLF kan have stor følelsesmæssig påvirkning hos dansk-iranere, og give anledning til både håb, kampgejst, smerte og stolthed (Nørlev 2023; Holmgaard 2023; DR 2023). Man kan argumentere for, at disse empiriske fund illustrerer det førnævnte dobbeltblik; at der er tale om en “dobbelt”, situationel erfaring, idet man *både* oplever konflikt, som den udspiller sig i Iran, og der, hvor man bor, og at nogle i den forbindelse oplever at blive mere forbundet til iranernes frihedskamp, og derigennem til iranere som folk. Flere informanter italesætter dog også, at de har en kontinuerlig opmærksomhed og følelse af uretfærdighed omkring den politiske situation i Iran. Javid (28) fortæller f.eks. når;

”(...) når jeg ser andre, der bliver uretfærdigt behandlet, så gør det noget i mig. Men det gør jo også noget i mig, når jeg ser fx folk i Palæstina, der bliver uretfærdigt behandlet (...) men jeg føler jo også mere med de iranere, fordi jeg også ved, at det har en stor værdi hos folk, jeg fx holder af. (...) Så på den måde blusser det jo nogle følelser (...) som man har i sig, som man jo egentlig et eller andet sted hele tiden har, men jo har forskellige grader, alt efter, hvordan tingene foregår og udvikler sig (Javid:576-585).

Vi vil argumentere for, at det at Javid “føler mere” med iranerne end andre etniske grupper, der behandles uretfærdigt, illustrerer, at den følelsesmæssige forbindelse til Iran som nation og iranere som etnisk og nationalt kollektiv for nogle informanter er en kontinuerlig stærk forbindelse, som kan intensiveres og blive *stærkere* under konfliktfyldte begivenheder som KLF-protesterne (Yuval-Davis 2006:202). Informanternes udtalelser peger på, at nogle oplever en konstant følelsesmæssig forbindelse, hvorimod andre føler, at denne forbindelse mest aktiveres

og er følelsesmæssigt “tæt på” i tilfælde af større begivenheder eller politiske udviklinger i landet.

7.1.1. Sociale positioner (med)former dansk-iraneres oplevelser

Pba. Yuval-Davis’ pointe om, at menneskers sociale positioner kan have betydning for deres tilhørsforhold, vil vi i dette afsnit fremhæve, hvordan sociale positioner kan have indflydelse på dansk-iraneres oplevelse af konflikt i Iran.

Jf. metodeafsnittet, gennemsyrrer dét at interessere sig for Iran og være nysgerrig på egne tanker og følelser om Iran, mange af informanternes udtalelser, og vi vurderer, at etniciteten som iraner er væsentlig i at forme deres oplevelse af konflikt og konstruktion af tilhørsforhold (Yuval-Davis 2006:199-200). Tilhørsforhold og oplevelse af konflikt konstrueres typisk for informanterne i samspil mellem noget dansk og noget iransk, eller for Ervin (30), noget dansk og kurdisk;

”I min dagligdag, der føler jeg mig ikke meget mere anderledes end jer to kvinder. (...) På den måde tænker jeg ikke så meget over min etnicitet, eller mit ophav. Men når der så sker konflikter (...) For eksempel med hende pigen her, Jina Mahsa Amini, der dør i sikkerhedspoliets varetægt, ikke? (...) Der er der alligevel noget inde i mig, der kalder og siger ”Jamen, der foregår også noget andet, som du har et tilhør til”. (...) Jeg er ikke meget anderledes (...) end den jævne befolkning. Men lige i det øjeblik, hvor der opstår sådan en konflikt (...) lige så snart, det er noget, som er så tæt på éns fødested, så er der en særlig følelse, vil jeg sige. Og den følelse gør, at det går op for mig, at jeg er ikke bare dansker. Jeg er dansk-kurder, og det vil jeg være til mine dages ende” (Ervin:533-549).

Ovenstående uddrag kan ses som endnu et eksempel på, hvordan begivenheder i Iran kan forbinde den enkelte med et større *forestillet fællesskab*, såsom det kurdiske (Yuval-Davis 2006:204). Fremkomsten af KLF i Iran gav Ervin anledning til at blive bevidst om sit ophav og sin position som dansk-kurder. Dette flugter med beskrivelserne fra forrige afsnit, at det *gør noget ved dem*, når informanterne med iransk ophav ser iranere i Iran blive uretfærdigt behandlet. Pba. ovenstående tolker vi, at det at have en bestemt etnicitet spiller en rolle for, hvordan man oplever konflikt.

Et andet fund i specialet er, at *social klasse* har en afgørende indvirkning på, hvordan man som dansk-iraner forholder sig til konflikt i Iran. Man kan argumentere for, at flertallet af informanterne står i en ”høj” kulturel klasse-mæssig position, idet flertallet har gennemført en

mellemlang eller lang videregående uddannelse. Derudover tolker vi, at flere informanter gennem deres opvækst eller liv i Danmark har opbygget en viden om politik og internationale forhold, bl.a. relateret til Iran, som de har kunnet sætte i spil - og udvikle - ved at uddanne sig indenfor dette felt og ligeledes opnå arbejdsmæssige muligheder i relation til det (Sol; Parham; Dariush; Ramin; Tirdad). Banu (18) fortæller, at hun har ambitionen om at uddanne sig indenfor internationale forhold, herunder Mellemøsten, og at hun påtænker at læse netop sådan en uddannelse pga. hendes iranske ophav, og at hun forestiller sig, hvordan hun vil få et nyt forhold til Iran via uddannelsen (Banu:1058-1064). Dette eksemplificerer, hvordan den politiske bevidsthed, der kan følge med en "iransk opvækst", kan bidrage til at skabe en højkulturel tilgang til at danne tilknytning til Iran. Med en intersektionel læsning, der tager udgangspunkt i det ikke-additive princip, kan den gensidige konstituering af etnicitet og klasse i denne sammenhæng udmønte sig i en *særlig* social position (Yuval-Davis 2006:199-200). Denne indebærer, at informanterne har opbygget ressourcer, der påvirker deres oplevelser af konflikt i Iran på en særlig klassespecifik måde. Vi tolker, at den måde, informanterne følger med i den politiske situation i Iran og mener noget om den er formet af denne kulturelle, ressourcestærke baggrund.

Vi tolker ydermere, at køn som social kategori – i samspil med etnicitet – har en betydning for informanternes oplevelse af konflikt. Darya (24) fortæller f.eks., at KLF; *"(...) har jo også haft betydning for mig som kvinde, fordi selvom jeg ikke bor der, så er det jo de retigheder, jeg ville have haft, havde jeg været der. Jeg skulle have taget, du ved, sløret på"* (Darya:110-112). Rikke (30) udtrykker ligeledes, at hun har en særlig opfattelse af KLF og af iranske kvinders liv, i kraft af hendes egen position som kvinde;

"(...) for mig er der også noget i, at det er en kvinde-ledt bevægelse, og det handler også om frihed for mænd, det handler om frihed for alle. Men (...) Jeg kunne jo godt mærke det som kvinde i Iran, selvom jeg var der som turist. At der er nogen, der er efter mig på grund af min påklædning, der er nogen, der taler til manden, jeg er sammen med, fordi de anerkender ikke, at de skal tale til mig. (...) Det er måske også noget, man tager lidt mere til sig (...)

I: Ja. Så man kan sætte sig ind i det på en anden måde, eller?

R: Ja, som kvinde altså. Og det tror jeg også er uagtet, om man er kvinde med etnisk dansk baggrund, eller// Ligesom man kan forstå sexismen på en anden måde, end mænd kan, fordi man har en masse oplevelser med sig. Så kan man også godt til dels forstå, hvordan det er at få sit køn brugt imod sig" (Rikke:567-581).

Darya og Rikke har en særlig social position, der bl.a. konstrueres af den gensidige konstituering af køn og etnicitet som sociale kategorier (Yuval-Davis 2006:199-200). Man kan argumentere for, at iranske kvinders sociale position er underlagt herskende magtdiskurser i Iran, og at tanken om, at denne position kunne være deres, bidrager til, at Rikke og Darya tager KLF "lidt mere til sig". Dog er det værd at fremhæve Rikkens forestilling om, at identifikationen lige så vel kunne være foretaget af en kvinde med etnisk dansk baggrund, hvilket kunne tyde på, at køn potentielt er mere betydningsfuld end etnicitet i at forme netop denne oplevelse af konflikt.

Slutteligt vil vi argumentere for, at informanternes aldre og generationer spiller en central rolle i at forme deres oplevelser af konflikt, idet informanterne har forskellige forudsætninger for at konstruere erfaringer, afhængigt af alder, flygtningestatus, og hvorvidt de har boet i Iran eller ej. To informanter, Dariush (53) og Amir (63), har f.eks. oplevet revolutionen i 1979 i deres levetid, hvorfor disse informanter kan siges at have andre levede erfaringer om konflikt i Iran end 1,5 og 2. generations-informanterne. Sidstnævnte konstruerer netop en anden forståelse af konflikt i Iran, f.eks. revolutionen, enten ved at opsøge faglig viden eller gennem deres forældres fortællinger. Dette uddybes i det følgende afsnit.

7.1.2. Familienarrativer og politisk opvækst

Et gennemgående empirisk fund er, at konflikt i Iran har været et centralt omdrejningspunkt i flere 1,5 og 2. generations-informanternes opvækst, og det for dem har været hverdagskost at tale om flugt, traumer, den politiske situation i Iran og holdninger til det iranske styre i deres familie og omgangskreds. Familiens historik, baggrund for at flygte fra Iran, politiske engagement og måde at opleve og håndtere konflikt i Iran, former i høj grad 1,5 og 2. generations-informanternes relation til Iran, og gør konflikt i landet vedkommende for dem.

For 15 ud af 17 af 1,5 og 2. generations-informanterne er enten én eller begge forældre kommet til Danmark som politiske flygtninge. Kendetegnende for informantgruppen er, at de selv og deres tætte familie er modstandere af det iranske styre, og at politisk ustabilitet og konflikt i Iran har haft stor betydning for deres familiers liv. Flere fortæller, at et eller flere af deres familiemedlemmer i Iran er blevet tortureret eller henrettet af det iranske styre (Javid:84-85; Tirdad:179-185; Darya:64-68). Størstedelen af informanterne har familiemedlemmer i Iran, som de i varierende grad har kontakt med. Som nævnt i forrige afsnit, kan konflikt påvirke én på en særlig måde, når man identificerer sig med dem, hvis liv påvirkes direkte af den - f.eks. som kvinde. Vi vil ligeledes argumentere for, at konflikt opleves på en særlig måde, når man

har en personlig relation til konflikt - via familien i Iran. Rikke (30) beskriver f.eks., hvordan den politiske situation i Iran bliver personificeret for hende;

"Men det gør jo også, at det bliver personificeret, det der sker, ikke? Når det iranske folk ikke har frihed og bliver myrdet på gaden for at sige, hvad de mener, jamen så kunne det lige så godt være min kusine [i Iran], som jeg taler med hele tiden, og som kunne have været mig, hvis jeg var vokset op der, ikke?" (Rikke:356-364).

Flere informanter udtrykker bekymring for familien i Iran, hvilket peger på, at konfliktens implikationer for familiære relationer gør, at konflikten "kommer tættere på" (Darya:114-116; Goli:329-337; Sarmad:67-71). Vi vil argumentere for, at disse personlige, familiære bånd bidrager til både at konstruere et emotionelt tilhørsforhold til iranere som etnisk gruppe for disse informanter, men illustrerer også det diasporiske identitetsmoment om at føle en stærk etnisk gruppebevidsthed (Yuval-Davis 2006:203; Cohen 2008:161-162). Det kan dog tolkes, at de erfaringer og forståelser af konflikt i Iran, som den allernærmeste familie har gjort sig, er *endnu* mere betydningsfulde for informanternes egne oplevelser og følelser om konflikt. Ervin (30) fortæller;

"Det, der er med kurdiske og iranske mænd og kvinder, det er, at når de mødes, så er det ikke så meget med "Nå, hvor skal I på ferie henne i år?". Sådan lidt småborgerlige samtaler. "Var I til påskefrokost?" "Ja, vi fik en dejlig snaps". Meget af det er jo altid præget af den politiske situation, som er i deres hjemlande. Og der snakker man om politik konstant. Og det har gjort, at jeg altid selv har reflekteret (...) over, hvorfor tingene forholder sig på den her måde. (...) Vi har fået politik med ind fra modermælken, vil jeg sige" (Ervin:276-290).

Ovenstående uddrag tegner et billede af, at informanterne i et vist omfang socialiseres ind i en politisk bevidsthed i de nære relationer. Derudover kan man argumentere for, at Ervin konstruerer grænser mellem iranere og danskere, idet danskeres hverdagssamtaler opfattes som mere overfladiske og småborgerlige, hvorimod iraneres er præget af storpolitik, hvilket indikerer en anden *tyngde*. Dette kommer også til udtryk hos Arina (40), da hun bliver spurgt, hvorvidt de talte om den politiske situation i Iran i hendes opvækst;

"Det fylder i alle iranske hjem. Jeg kan slet ikke forestille mig andet. (...) det er en sådan (...) oprørsmentalitet, eller -kultur, man vokser op i. Sådan én, hvor autoriteter nok ikke betyder helt det samme. Så hvor politiske temaer er naturlige at tale om. Det var en af de ting, jeg var

mest overrasket over, da jeg kom hjem til min kærestes familie. De snakker ikke politik. Det syntes jeg var så underligt. Det er jeg så vant til” (Arina:479-491).

Ervin og Arina oplever, at danskerne ikke er specielt optagede af politik i det hele taget - og ikke blot, når det gælder iranske forhold - hvorimod de selv er opvokset med en særlig *iransk* politisk bevidsthed eller oprørskultur. Vi vil argumentere for, at politisk bevidsthed på den måde kan være en betydningsfuld markør for distinktionen - eller grænsedragningen - mellem dansk-iranere og etniske danskere (Barth 1969:14-15).

Ovenstående indikerer, at der kan være en vis naturlighed i eller forventning om, at dét at have iransk ophav indebærer en reproduktion og måske endda dyrkelse af politisk bevidsthed. Dette kommer særligt til udtryk hos Javid (28), der beskriver, at hans fars politiske engagement altid har fyldt derhjemme: *”Så det lå lidt i kortene, at det var en bagage, som jeg også på et eller andet tidspunkt ville få”* (Javid:61-66). Javid er i dag en del af et iransk politisk miljø i Danmark, og engagerer sig i en modstandskamp imod styret (Javid:813-815). Javid fortæller;

”(...) han [faren] lærte mig også, at det var ikke nok at blive etableret, det var ikke nok at få styr på sig selv, for så snart man har styr på sig selv og sine egne rammer og sin egen familie, så havde man også et socialt ansvar for alle andre, også dem, der var i Iran. Så for mig og mit tilhørsforhold til Iran, så er det jo hele min kultur og min bagage, det er jo mit ophav (...). Og jeg har jo lært utrolig meget, både fra al den uret, som jeg har set og hørt og oplevet, men også i at min fars politiske modstandskamp aldrig nogensinde stoppede, selvom han kom til Danmark. Så vi var jo til demonstrationer for den her [iransk venstreorienteret parti] lige siden vi var børn (...) det var også med til at ligesom danne vores holdninger og vores ståsteder og vores vision, som, jo stadig til den dag i dag, er et frit Iran” (Javid:99-110).

I ovenstående konstrueres en sammenhæng mellem efterkommeres kultur, ophav og tilhørsforhold, og politiske ståsteder og visioner for Iran. For at realisere visionerne og leve op til familiens forventninger, må man tage “et socialt ansvar” for andre mennesker, herunder iranerne i Iran. Den viden og dannelse, informanterne beskriver at have fået med sig i opvæksten, kan altså anskues som en særlig bagage, medlemmer af den iranske diaspora kan forventes at bære på. Dette kan tolkes som en form for følelse af medansvar over for alle iranere i Javids liv, også “dem, der var i Iran” (Cohen 2008:161-162). Arina (40), Ervin (30) og Javids (28) måde at forholde sig til konflikt i Iran i dag, kan dermed siges at være formet af at være opvokset med

at tale om iransk politik derhjemme, samt af deres forældres politiske engagement mere generelt (Arina:479-491; Javid:681-699; Ervin:328-332). Dette kan være en måde at vedligeholde forbindelsen til Iran for både informanterne og deres familier (Cohen 2008:161-162). Dette flugter ydermere med Lindholms fund om, at det at støtte op om det “gamle” hjemland kan bringe generationer inden for diasporaen sammen, og bidrage til at videreføre en fælles etnisk identitet i diasporaen (Lindholm 2021:305). I den forbindelse kan opvækst-fortællingerne om oprindelsesland, ophav og oprørsmentalitet - ligesom hos svensk-palæstinenserne - ses som kollektive identitetsnarrativer, der i et vist omfang genfortælles og reproduceres i familien og derigennem kan generere individuelle identitetsnarrativer for 1,5. og 2. generations-informanterne (Yuval-Davis 2006:202; Lindholm 2021:305). Narrativerne og samtalerne kan fungere som kanaler, hvorigennem 1,5 og 2. generation har adgang til en særlig oplevelse af, hvad der er på spil, og hvad konflikt i Iran indebærer for iranere og for familien, og samtidig som identitetspositioner og udtryk for måder at være dansk-iraner på for disse informanter.

7.1.3. Solidaritet og traumer mellem generationerne

At “oprørskultur” videregives til nye generationer, og nogle af forældrenes erfaringer, holdninger og drømme i et vist omfang går i arv, kan tolkes som udtryk for en diasporisk forbindelse mellem familiemedlemmer, og potentielt mellem generationer. Goli (24) fortæller f.eks. om hendes oplevelse af at tage til demonstrationer efter hendes fars død;

“(...) jeg ved, at min far selv har gjort det. Altså min far har været politisk flygtning. Så hvis der er noget, han godt kunne finde ud af, så har det været at demonstrere. Så jeg tror også, at det har været endnu en faktor til, at jeg endnu mere gerne ville gøre det (...)” (Goli:811-814).

For Goli bliver farens baggrund som politisk flygtning central, idet hun via deltagelse i demonstrationer kan træde i sin fars politiske fodspor. Deltagelse i politiske aktiviteter tolkes som en måde, hvorpå Goli mærker en emotionel tilknytning til sin far og hans historie. Rikke (30) og Banu (18) beskriver begge, at det bragte dem nærmere deres forældre at deltage i demonstrationer (Rikke:329-346; Banu:728-732). De beskriver deres deltagelse i demonstrationer under hhv. Den Grønne Bevægelse og KLF som værende værdifuldt, fordi det emotionelle tilhør til både deres nærmeste familie, men også til den større gruppe af andre dansk-iranere, blev forstærket (Rikke:984-1001; Banu:720-722). Forbindelsen til Iran konstrueres i kraft af forældrene, men hos Darya (24) er dette umiddelbart ikke en forbindelse, hun har behov for at dyrke selv. Iran er *deres* kamp, ikke hendes;

"(...) for mit vedkommende, så er det fuldstændigt lige meget for mig, mere eller mindre, om styret ændrer sig. (...) Fordi det kommer ikke til at ændre på noget i min hverdag. Jeg kommer stadigvæk til at bo her i Danmark. (...) Men det kommer til at ændre sig for mine forældre. De tager nok ikke tilbage til Iran og bor, men de har muligheden for at tage tilbage til Iran. Og det var nok det, der er vigtigst for mig, at inden for mine forældres levetid, så kan de komme tilbage til deres hjemland" (Darya:104-110).

Hvor den primære tendens i flere af de forrige udtalelser er, at informanterne beskriver en naturlig sammenhæng mellem at den politiske situation i Iran har stor betydning for deres familier og deraf for dem selv, kan Daryas udtalelse ses som et eksempel på, at vejen trods alt ikke er ens for alle. Ovenstående kan tolkes som et eksempel på, at videregivelsen af den diasporiske identitet ikke er garanteret, og at etnicitet som social kategori altså ikke er *determinerende* for den enkeltes følelse af tilhør (Yuval-Davis 2006:203).

Som tidligere nævnt, har informanterne forskellige erfaringer med konflikt, afhængigt af deres alder og hvorvidt de har boet i Iran eller ej. 1. generation, kan siges at være i en unik position ift. at have oplevet konflikt på tæt hold, hvilket har medført traumatiske oplevelser for nogle informanter. Dariush (53) fortæller f.eks. at det for ham har det været en lang, hård kamp at behandle hans PTSD fra Iran-Irak krigen (Dariush:749-763). Javid (28), der er 2. generation, fortæller ligeledes, at hans far og farfar oplevede både trusler og tortur, mens de sad fængslet i Iran; *"Så meget, at da min far kommer til Danmark, (...) så står han allerede til en førtidspension"* (Javid:74-75). Derudover tegner der sig et billede af, at størstedelen af 1,5. generationsinformanter, som er født i Iran og kom til Danmark som børn, har haft særlige erfaringer med sig fra Iran. Både Bahrams (42) og Saras (40) forældre er f.eks. en del af en iransk modstandsbevægelse, hvorfor de og deres familier boede i en soldaterlejr i en periode, indtil Bahram og Sara, af sikkerhedsmæssige hensyn, blev sendt til Danmark uden deres forældre, hvor de boede hos plejefamilier, indtil forældrene kom (Bahram:34-45; Sara:35-37,80-90,128-129). Sara fortæller, at hun har fortrængt rigtig meget fra sin barndom, og derfor har brugt mange år på at bearbejde sine oplevelser (Sara:128-129). Sol (40), der også kom til Danmark som et stort barn, fortæller, at hun og hendes forældre har haft kompleks PTSD, bl.a. som følge af at sidde i isolationsfængsel, og at hendes forældre aldrig er kommet sig helt over det (Sol:51-54,338-342). Fælles for disse informanter er en tumultarisk barndom, som medførte svære oplevelser. Fortællingerne illustrerer, at livet som flygtning kan have betydelige konsekvenser både for

dem, der flygtede fra Iran som voksne, og dem, der flygtede som børn. Ervin (30), der også flygtede til Danmark som stort barn, udtrykker følgende om hans opvækst;

"(...) et tiårigt, elleveårigt, eller tolvårigt barn, behøver ikke nødvendigvis at forholde sig til konkrete konfliktsituationer, hvor der er bevæbnet krig, hvor der er død og ødelæggelse (...) Som sagt, min mor er vokset op under den otte år lange Iran-Irak krig, ikke? Og for hende har det været normalt, at nyhederne kører fuld drøn 24/7 omkring konflikter rundt omkring i verden, og især i Iran. (...) Det påvirkede os, og påvirkede også ens sindsstemning ofte (...) Og du bliver også implicit tillagt et ansvar, som simpelthen ikke kan bæres som barn. Dit oprindelige folk bliver forfulgt, bliver skudt, bliver undertrykt. Det påvirkede din mors sindsstemning. Og min mor kunne ikke altid undgå at lade sig påvirke af det så meget, at det ikke blev tydeligt for os børn. (...) Så bliver man lige pludselig den, der skal tage sig af (...) Så er det dig, der lige pludselig skal agere voksen, og skal trøste din // Og hvordan gør du så det som elleveårig?" (Ervin:345-372).

Vi tolker, at Ervins fortælling illustrerer generationsforskelle i levede erfaringer, der kan være mellem dem som efterkommere og indvandrere. Sidstnævnte har oplevet konflikt på tæt hold, hvilket videreføres og integreres i 2. generations oplevelse af konflikt i Iran. Disse kan - mere eller mindre frivilligt - indoptage et ansvar og en overleveret "tung" opmærksomhed herom. Rikke (30), som er 2. generation, beskriver ligeledes at blive påvirket af hendes fars og andre iraneres "sindsstemning" og måde at forholde sig til konflikt;

"(...) iranere, de taler om tunge emner (...) de har revolution i årene. (...) Selv hvis du ikke vil, så har du i nærmest hele din levetid forholdt dig til de her ting (...) og du har været undertrykt og du vil have frihed. Og dén følelse tror jeg bare ikke, at man kan forstå, hvis ikke man har været i det. Så jeg tror også, at det er det der farver diasporaen her især// Så kan det godt være, at jeg ikke har oplevet det, men jeg kan jo se, hvor traumatiseret min far er, og det har han da også ført videre til dels til os. (...) Det kan blive for sortseende for mig, at man kan dvæle for meget ved det (...) og taler så meget om død og ødelæggelse og traumer" (Rikke:766-787).

Ervin og Rikkes fortællinger anvendes til at understrege et mere gennemgående empirisk fund; at der både kan være solidaritet mellem generationernes forskellige oplevelser, men at der også kan forekomme en afstand imellem dem, der er formet af, at 2. generation enten kan have svært ved at *relatere* til de ældre generationers oplevelser eller oplever det som vanskeligt at være

vidne til deres håndtering. I Rikkens fortælling kan der identificeres et eksempel på det, Naghibi identificerer hos kvinder i den iranske diaspora, kaldet *refleksiv nostalgi*, som er en proces, hvor man mindes ved at dvæle med smerte, længsel og tab (Naghibi 2009:80). Rikke oplever netop denne dvælen, og stiller sig kritisk overfor den.

Vi vil argumentere for, at det éns familie har oplevet, i relation til konflikt i Iran har en særlig betydning for dansk-iranere. Dette kan både udmønte sig i en “videreførelse” af den politiske bevidsthed og måde at tale om politik og konflikt i relation til Iran, og/eller en kritisk stillingtagen til andres måde at opleve og håndtere konflikt i Iran på. På den måde illustrerer fortællingerne det, Naghibi også fandt - at narrativer og minder om revolution, migration, kultur og traumer kan have betydning for flere generationer af dansk-iranere og deres identitet og tilhørsforhold (Naghibi 2017:176).

7. 2. Hvor stiller man sig i den iranske kamp for frihed?

For næsten alle informanter er et væsentligt aspekt af at håndtere konflikt i Iran forbundet med en form for *handling*, hvilket grundlæggende kan ses som udtryk for informanternes tilhørsforhold til Iran, bl.a. funderet i deres etnicitet (Yuval-Davis 2006:199-200). Der kan identificeres et spektrum af handlinger i empirien, der består af alt fra; hverdagsamtaler med familie og omgangskreds, til aktivistiske handlinger som at deltage i politisk protest i form af demonstrationer mod regimet, eller at dele information på sociale medier. Flere informanter foretager derudover handlinger via organisationer, f.eks. ved at afholde støttearrangementer i Danmark for den iranske frihedskamp, eller beskæftiger sig mere professionelt som faglig formidler af iranske forhold – herunder konflikter og frihedskamp.

For at præsentere dette spektrum af handlinger, er der udarbejdet tre analytiske kategorier, der puljer informanternes primære måde at håndtere konflikt i Iran på, samt hvilke bevægrunde de beskriver herom. Det er hertil væsentligt at pointere, at der netop ikke er udarbejdet en kategori med informanter, der *ikke* er engagerede i nogle former for handling relateret til konflikt i Iran, da dette ikke blev identificeret i empirien. Man kan argumentere for, at dette er et interessant fund, da det kan tyde på, at dansk-iranere generelt udgør en temmelig politisk engageret gruppe i Danmark, hvor det er en norm at engagere sig i politisk handling ift. konflikt i Iran, hvilket bliver uddybet i afsnit 8.3. At der netop ikke kan identificeres “u-engagerede” informanter relaterer sig højst sandsynligt til sammensætningen af informantgruppen der diskuteres i foregående analyseafsnit 8.1.1. dvs. at informanterne udgør en højkulturel og velud-

dannet gruppe, hvilket kan være forbundet med netop at engagere sig i den iranske frihedskamp. Yderligere vil vi argumentere for, at det, at de fleste informanter enten selv er politiske flygtninge fra Iran, eller har forældre, der er det, spiller en væsentlig rolle i, at størstedelen af informanterne vedvarende engagerer sig i konflikt i Iran, enten "professionelt eller organisatorisk engageret", som "privat engageret" eller "sporadisk-engageret". Dermed kan man tolke, at etniciteten altså spiller en rolle ift. at *handle* for Iran kombineret med sociale kategorier som politisk flygtning og kulturel klasse (Yuval-Davis 2006:199-200).

De analytiske kategorier tydeliggør desuden, at alle tre generationer - 1., 1,5. og 2. generation - er repræsenteret inden for hver kategori, hvorfor der mhp. håndtering og engagement i konflikt i Iran ikke kan identificeres særlige generationelle forskelle. Kategorierne udtrykker generelle tendenser, der er fremanalyseret, hvorfor inddelingen af informanterne ikke skal forstås som, at der intet overlap er mellem kategorierne.

7.2.1. Den professionelle/organisatorisk engagerede

Den professionelle/organisatorisk engagerede kategori omfatter 6 informanter - Ramin, Parham, Tirdad, Benjamin, Dariush, Sol - hvis håndtering og engagement i forbindelse med konflikt i Iran primært er knyttet op på deres profession, uddannelse eller organisatoriske arbejde. I denne kategori er der et fremtrædende fokus på at tilegne sig en mere eller mindre faglig position ved at opnå viden om iranske forhold via uddannelse og/eller engagement i en politisk organisation, hvis formål er at oplyse og støtte op om det iranske folks kamp. Formålet med at tilegne sig denne viden og position kan siges at være flertydig. Det handler til dels om at være i stand til at oplyse det danske samfund om iranske forhold – herunder konflikt - på en mere eller mindre politisk måde. Samtidig indikerer informanterne, at disse "oplysende" kompetencer kan bruges som skyts i den iranske frihedskamp. Dette hænger sammen med, at den professionelle/organisatorisk engagerede er drevet af en særlig forpligtelse til at omsætte deres evner til størst mulig gavn (Ramin:310-313; Tirdad:1341-1342; Benjamin:458-469). Hos Parham (33), der både professionelt og via sin uddannelse beskæftiger sig med formidling om iranske forhold, udtrykkes dette især som et ønske om at "nuancere" mediernes perspektiver om Iran. Parham betegner dette som hans personlige "mission", idet han siger;

"Når snakken går på Iran, kan det hurtigt komme til at virke som om, at det er tegneserie-skurke, der er en millimeter fra at have atomvåben og bare venter på at trykke på knappen."
(Parham: 204-224).

Hans ønske om at nuancere kan dermed ses som resultatet af Parhams lave tillid til kvaliteten af den danske udenrigsdækning af Iran. Ramin (27), der via sin uddannelse ligeledes beskæftiger sig med iranske forhold, forklarer, at hans beskæftigelse med Iran ikke kun udspringer af egen lyst til at formidle, men at han har en særlig ”pligt til at oplyse” i kraft af sin uddannelse (Ramin:309-314).

De konkrete handlinger relateret til konflikt og forhold i Iran blandt den professionelle/organisatoriske kategori er primært *formidling* - herunder at forfatte artikler og bøger, at producere SoMe-indhold eller indgå som kommentator eller ”ekspert” på medieplatforme, samt at arrangere støttearrangementer- og demonstrationer og holde foredrag (Sol:405-411; Ramin:267-273,550-555, Parham:44-49; Dariush:396-500; Tirdad:757-762; Benjamin:186-191). Det er ydermere kendetegnende for kategorien, at de reflekterer over, hvilke faglige og kulturelle kompetencer, de besidder, i kombination med at være situeret i Danmark, og hvordan dette præger deres engagement. Disse overvejelser ses f.eks. hos Benjamin (32), der mener, at han kan skabe størst mulig værdi via sin position i Danmark, der bl.a. er funderet i hans organisatoriske arbejde, sproglige kompetencer og politiske netværk, og derfor prioriterer dette, frem for at rejse til Iran og stå side om side med ”de unge i revolutionen” (Benjamin:461-462).

I tråd med disse strategiske overvejelser om, hvordan man bedst muligt gavner kampen ud fra sin position, fremgår det, at dette for flere af informanterne i kategorien indebærer at nedprioritere eller fravælge aktivisme, da dette, ifølge dem, skader muligheden for at bruge sin position. Parham udtrykker f.eks.;

”Jeg har ikke postet ting på min Instagram og sådan noget, fordi jeg gerne ville bruges som den nuancerede formidler. Fordi jeg tror, at min private holdning var der mange andre, der også slog på tromme for. Så det var ikke vigtigt for mig. Jeg tror, at jeg ville kunne gøre en større forskel ved at forholde mig ”neutralt”” (Parham: 359-362).

Ovenstående uddrag fra Parham illustrerer en strategisk overvejelse omkring at op-prioritere at være en neutral nuanceret formidler, da denne position if. Parham er mere unik end positionen som aktivist. Dariush (53), der professionelt beskæftiger sig med iranske forhold, har en oplevelse af at have *lykkedes* med at skabe denne distance mellem hans private og professionelle mening, når han udtaler sig offentligt om Iran (Dariush:693-697). Ramin, der også anlægger en lignende ”professionel” distance til den politiske situation i Iran, erfarede at mange andre dansk-iranere fandt sammen i nye sociale fællesskaber efter KLF-protesterne tog fart i 2022;

"Jeg forstår dem, men jeg er ikke (...) på den måde en del af det. Jeg har ligesom søgt tilflugt i bøgerne og lignende og fokuseret på mit studie og prøvet at inkorporere alt det, der sker ifm. mit studie uden at lade mig// Ikke rive med socialt, men have sådan en mærkelig faglig distance til det, samtidig med at det har enormt stor personlig betydning" (Ramin:336-340).

Man kan argumentere for, at Ramins udtalelse afspejler en grad af ambivalens omkring at have valgt at indtage en mere distanceret og formidlende rolle angående konflikt i Iran. Ramins "distancerede" rolle bliver udfordret af hans emotionelle tilknytning til dansk-iranere som kollektiv, i tilfælde, hvor han kan mærke en vis lyst til at lade sig "rive med socialt". På denne måde kan man tolke, at Ramin oplever, at hans position bliver ambivalent, da den komplicerer hans muligheder for at konstruere identitet og tilknytning til dansk-iranere, når der netop er mobilisering pga. konflikt i Iran (Yuval-Davis 2006:202-203).

Den professionelle eller organisatorisk-engagerede positionerer sig ydermere forskelligt i relation til "ekspert"-rollen. Parham er den, der mest tydeligt indtager denne position, da han i præsentationen af sig selv nævner; *"(...) i forhold til protesterne, der vil jeg ikke bruges som part, men ekspert"* (Parham:42-45). Dariush anvender den engelske betegnelse "pundit" om sig selv og hans arbejde med formidling - en betegnelse, der refererer til en lærd eller autoritativ person med særlig ekspertise inden for et bestemt område (Dariush:475-477). Både Ramin og Sol (40) indtager en mere "forsigtig" tilgang til at kalde dem selv for eksperter, men får alligevel begge etableret, at de i kraft af deres kandidatgrader har "lidt ekspertise" (Ramin:316-319, Sol:57-62). Tirdad (40) er den eneste i den professionelle eller organisatorisk engagerede kategori, der tager direkte afstand fra positionen som ekspert; *"Jeg skal ikke kaldes en Iran-ekspert"*, da han ikke har "papir" på det (Tirdad:1067). Tirdad, der er engageret i en civilsamsfundsorganisation og kæmper for iranernes frihedskamp, tilføjer hertil, at han kun kan give en analyse baseret på; *"hvordan iranerne føler"* og på, *"hvad der rører sig på de iranske sociale medier"* (Tirdad:1058-1079).

Baseret på ovenstående tolkes det, at informanterne i den professionelle eller organisatorisk engagerede kategori "indrammer" deres engagement i konflikt i Iran mere eller mindre som fagligt underbyggede ekspert-handlinger, samt at betegnelsen som "ekspert" kræver en særlig lærd position, man helst skal have "papir" på.

De professionelt eller organisatorisk engagerede informanter kan siges at have opbygget en særlig kulturel kapital omkring (iransk) politik og internationale forhold igennem deres uddannelser, arbejde og/eller engagement inden for organisationer med et politisk sigte. Denne kapital kan, som nævnt i afsnit 8.1.1. ydermere være indlejret ved hjælp af deres familie og en politisk præget opvækst. Vi tolker, at denne klassemæssige position for flere af dem er med til at konstruere et særligt "intellektuelt" tilhørsforhold til Iran og det iranske folks frihedskamp. Vi argumenterer ydermere for, at dette "intellektuelle" tilhørsforhold ikke står i modsætning til den emotionelle tilknytning til Iran og iranere, som informanterne også oplever, men rettere er én ud af flere veje, informanterne kan gå, når de som dansk-iranere anser det som vigtigt at forholde - og forbinde - sig aktivt til deres ophav.

7.2.2. Den privat engagerede

Den privat engagerede kategori omfatter 8 informanter - Bahram, Javid, Arina, Amir, Goli, Sarmad, Banu, Ervin, Rikke - hvis håndtering af konflikt i Iran primært er funderet i et ikke-formaliseret engagement. Dette engagement har som omdrejningspunkt at udvise solidaritet og skabe opmærksomhed omkring Iran ved f.eks. at deltage i diverse støttearrangementer og demonstrationer, at bevæge sig i et politisk miljø, at udtrykke og engagere sig på sociale medier, at følge med i den politiske situation i Iran, samt at indtage en rolle som uformel "formidler" omkring den iranske frihedskamp i sociale kontekster (Javid:106-108; Amir:797-802; Arina:566-573; Goli:328-33; Sarmad:186-189). Den privat engagerede kan beskrives som havende et engagement, som kan fylde mere eller mindre i bestemte perioder af informanternes liv. Denne kategoris engagement er primært drevet af tilhørsforhold til det iranske folk, enten ansporet af dem selv, deres familie, eller deres omgangskreds (Yuval-Davis 2006:202-203). Dette kan anskues som et eksempel på to af Robin Cohens diasporiske identitetslementer; en stærk og længerevarende etnisk gruppebevidsthed, samt en følelse af medansvar og loyalitet overfor iranere i andre lande, end hvor man selv bor (Cohen 2008:161-162).

Dette ses f.eks. hos Amir (63), der tidligere har været tilknyttet en politisk iransk organisation, som han stadig hjælper i ny og næ, f.eks. med økonomisk støtte eller oversættelser fra persisk til dansk (Amir:421-424). Amir forklarer at hans primære engagement er på hans private SoMe-kanaler, hvorigennem han sender budskaber og forsøger at "være til hjælp" og oplyse den iranske befolkning om danske samfundsforhold, herunder kvinders rettigheder (Amir:416-421). Vi vil argumentere for, at der hos Amir kan identificeres et diasporisk identitetslement i form af medansvar og loyalitet over for iranere der bor i Iran, hvori han indtager

en uformel rolle som formidler – positioneret som privatperson og eksiliraner i Danmark - med sigtet om at ”styrke” det iranske folk med sin viden (Cohen 2008:161-162).

7.2.3. Den sporadisk engagerede

Den sporadisk engagerede omfatter 5 informanter - Sara, Kyan, Darya, Leyla, Zubin - hvis engagementet kan betegnes som sporadisk, idet disse informanter i mindre grad har engageret sig, ved f.eks. at deltage i enkelte demonstrationer eller tale med andre om konflikt i Iran, pba. manglende ”gejst” eller interesse. Derudover indbefatter kategorien også informanter, der har været engagerede over en længere periode, f.eks. via organisationer, men har fravalgt eller nedprioriteret det ud fra oplevelsen af, at det er for tungt følelsesmæssigt og ressourcekrævende at beskæftige sig med i længden. Den sporadisk engagerede er kendetegnet ved at udtrykke sympati for det iranske folks lidelser, men udtrykker ikke samme grad af Cohens diasporiske identitetsэлеment: medansvar og loyalitet over for det iranske folk i Iran, som det ses hos ”den privat engagerede” kategori (Cohen 2008:161-162).

Sara (40) har gennem sin ungdom i høj grad været engageret ved f.eks. at tage til ”alle demonstrationer” mod det iranske styre sammen med sine forældre, der er meget politisk aktive. Sara fortæller, at hun nogle gange blev sendt afsted alene af sine forældre som en repræsentant eller rollemodel for den unge generation af iranere i Danmark for at vise; *”At det lige-som var et godkendt miljø og at det var en kamp, som også skulle kæmpes, ikke af de ældre, men også af de yngre”* (Sara:200-204). Men da hun flyttede hjemmefra, ”gled” hendes engagement ud, og i dag er konflikt i Iran udelukkende noget, hun forholder sig til i samtaler med sine forældre og ved at følge de samme politiske Facebook-grupper, som hendes forældre (Sara:269-274). Vi tolker dette som udtryk for, at Saras organisatoriske engagement primært var foranlediget af hendes forældre, frem for af egen motivation. Det samme synes at gøre sig gældende for Darya (24), hvis engagement kickstartede pba. KLF i 2022, der antændte et håb hos hende om, at der nu kunne ske reel forandring i Iran. Darya deltog i flere demonstrationer og arrangementer, men oplevede, at hendes tro på forandring blev slukket efter 2-3 måneder, da hun følte, at det var for svært at fastholde gejsten.

”Hvor mange gange kan man stå og høre et digt eller en sang eller et eller andet, i håbet om, at der kommer til at ske noget, og så sker der ingenting. Der har mine forældre været lidt bedre. De har været meget faste i at møde op til det meste. De har nok meget mere håb, end jeg har. Og jeg er nok lidt mere sådan, at glasset er halvt tomt” (Darya:194-198).

Vi vil argumentere for, at både Sara og Daryas sporadiske engagement er eksempler på, at engagement i den iranske sag ikke nødvendigvis videreføres med samme intensitet hos de følgende generationer. Dette kommer ligeledes til udtryk hos Leyla (26), der udtrykker medfølelse for den iranske befolkning - især når hun taler med sin familie i Iran - men at hun må erkende, at konflikt i Iran ikke har en stor påvirkning på hendes daglige liv, der er rodfæstet i Danmark (Leyla: 221-224). Forskning peger netop på, at et sådant begrænset engagement eller opmærksomhed på konflikt i oprindelseslandet hos kan ses som resultatet af svage bånd til oprindelseslandet (Baser 2014:361).

7.2.4. Ressourcer og forventninger: Støt op om kampen, hvis du er dansk-iraner!

På tværs af de forskellige kategorier, ses det, at det for flere informanter kræver en del ressourcer at engagere sig i den iranske frihedskamp. Javid (28), der kan kategoriseres som privat engageret, fremhæver f.eks. at det kræver en vis form for ”ofring” at være så investeret i kampen, som han er. Hans politiske engagement kræver, at han må tage fri fra arbejde for at deltage i protest, samt må give afkald på tid med familie og venner, men at dette er et vilkår, hvis man ”indtræder i sådan en kamp” (Javid:799-809). Rikke (30), der også er privat engageret, fortæller, at det er mentalt hårdt at være ”*shapeshifter*”, hvilket for hende betyder, at det er vanskeligt at koble sit engagement ”*til og fra*”, alt efter hvilke sociale kontekster, hun befinder sig i, og hermed om konflikt i Iran er et passende samtaleemne. Derudover føler hun, at hun ikke kan tillade sig, at føle at det er hårdt at være engageret, fordi hun ser sig selv som værende i en privilegeret position ift. iranerne i Iran, som hun føler et ansvar og en forpligtelse overfor (Rikke:541-547). At kampen er ressourcekrævende, og indbefatter en vis *pligt*, kan man tolke som et udtryk for det diasporiske identitetslement; en følelse af medansvar og loyalitet overfor en etnisk gruppe, som man identificerer sig med, men som befinder sig i andre lande (Cohen 2008:161-162).

Blandt de professionelt eller organisatorisk engagerede informanter sætter både Tirdad (40) og Sol (40), også ord på, at det kan være meget mentalt krævende at engagere sig i kampen. Sol fortæller f.eks. at hun har valgt ikke at få børn, fordi hun ønsker at være aktivist på et niveau, hvor hun står i mange kritiske og svære situationer, hvortil hun nævner, at ”*det liv vil jeg ikke give et barn*” (Sol:62-64). Tirdad fortæller, at der i hans organisation er udbredt forståelse for, at det er i orden at trække sig fra arbejdet i perioder, da det kan ramme dansk-iranere ”hårdt på det personlige plan” at være en del af kampen. Dette skyldes, at der for dansk-iranerne

er en indlejret "sårbarhed" i at engagere sig, pba. den personlige investering og tilknytning til landet og til iranerne, der kan medføre, at "folk knækker sammen" (Tirdad:929-936, 948-949).

Blandt de sporadisk engagerede understreges det også, at det kræver en vis mængde af ressourcer og følelsesmæssig robusthed at engagere sig i kampen for Iran. Her fortæller Sara (40) f.eks. at; *"(...) på nuværende tidspunkt, tror jeg, at jeg er kommet et sted hen i mit liv, hvor jeg egentlig ikke har energi eller overskud til det"* (Sara:70-71) og Kyan (38) fortæller, at han tidligere har været politisk engageret i forbindelse med Den Grønne Bevægelse i 2009, men at han måtte trække sig, da det blev for tungt i længden. Kyans beslutning om at trække sig var svær, da han især oplevede forventninger fra de ældre generationer om, at han burde kæmpe videre (Kyan:121-123), hvilket eksemplificerer Basers pointe om, at der potentielt er en social norm blandt generationerne omkring at have et vist engagement omkring det "gamle" hjemland; Iran (Baser 2014:360).

Samlet set, kan det på tværs af kategorierne udledes, at et vedvarende engagement i kampen for Iran på mange måder er krævende at navigere i, da det både indebærer; investering af tid og kapital i at opnå faglighed og viden, personlig "ofring" af fokus på andre livsområder såsom børn eller familietid, samt mental robusthed til "at stå imod" den emotionelle og personlige investering, man har i kampen, som netop gør én sårbar. Dette peger på, at den professionelle eller organisatorisk engagerede og den privatengagerede informant kan ses som "ressourcestærke", der formår at "holde ved" deres engagement som enten professionelle, organisatoriske eller privatpersoner - og på den måde at stille sig stærkt i den iranske kamp for frihed.

Et andet aspekt omkring håndtering af konflikt i Iran er normative forventninger. Hos både den professionelle eller organisatorisk engagerede og den privat engagerede kan der identificeres en række normative forventninger omkring håndtering af konflikt i Iran, der primært omhandler informanternes forventninger til sig selv ift. at skulle engagere sig. Den sporadisk engagerede udtrykker stort set ingen eksplicitte forventninger om engagement, hverken til sig selv eller til andre iranere. Den professionelle eller organisatorisk engagerede stiller kun forventninger til dem selv i form af en "forpligtelse" eller en "mission", man bør leve op til i kraft af sin tilegnede position. Den privat engagerede stiller dog både forventninger til dem selv om at engagere sig, men derudover udtrykker flere informanter i denne kategori også forventninger til andre dansk-iranere om at engagere sig i konflikt i Iran - ud fra logikken om, at det *bør* man, hvis man har iranske rødder.

Amir (63), der er privat engageret, mener, at man som iraner i Danmark bør støtte op om den iranske sag. Amirs holdning er funderet i, at engagementet personligt "betyder meget"

for ham, men at der desværre er mange iranere, som ikke støtter op, da de har familie i Iran, der kan blive generet af regimet, eller at de har “investeringer” i Iran, som de risikerer at miste ved at engagere sig i kampen (Amir:756-763). Da Bahram (42), som er privat engageret, spørges ind til, hvorvidt det er i orden, at man som iraner ikke orienterer sig om konflikt og forholdene i Iran, svarer han prompte; *“Ja, det er okay, men du er bare en idiot, hvis du ikke gør det”*, efterfulgt af et grin (Bahram:630-631). Hertil uddyber han, at hvis man som iraner “bare lader som ingenting”, så er dette forårsaget af en bagvedliggende “egen agenda” om at beholde muligheden for at kunne besøge Iran (Bahram:633-636). Vi vil argumentere for, at Bahram udtrykker en normativ forventning om, at personer med iransk ophav *bør* engagere sig - eller som minimum forholde sig til - konflikt i Iran (BASER). I relation hertil fortæller Bahram om at konfrontere en bekendt, der er “halv dansk, halv iraner”, og som ifølge Bahram “skilter” med hans iranskhed, men ikke var så engageret i at gøre opmærksom på KLF på sociale medier;

“Så under hele det der oprør, han lavede måske én story, ikke? Så mødte jeg ham (...) [og] så sagde jeg til ham, "Hey mand, hvorfor fuck, hvad sker der, hvorfor deler du ikke noget om det?" (...) Og jeg har bare holdt øje med ham og tænkt; hold kæft en nød, ikke? Og så nu sker der det der med Palæstina, ikke? Og han taler om det, mindst én gang om ugen” (Bahram:642-647).

Man kan tolke Bahrams udtalelse som en et udtryk for politiske og etiske værdier, idet Bahram udtrykker særlige “krav” til andre dansk-iranere om at engagere sig i konflikt i Iran for at “tilhøre” en iransk etnisk gruppe (Yuval-Davis 2006:209). Dette “krav” bliver yderligere skærpet af Bahram, da den bekendte “skilter” med at være “halv iraner”, men i stedet vælger at engagere sig i den palæstinensiske sag. Man kan tolke, at Bahram provokeres af handlingen om; at “skilte” med iranskhed, nærmest som en form for “badge” man kan “pynte sig med” ved lejlighed, men som ikke medfører reelle forpligtelser i form af at udtrykke solidaritet og føle medansvar over for iranere - både i og uden for Danmark (Cohen 2008:161-162). Bahrams måde at stille normative krav til andre iranere, kan også tolkes, som en måde, politisk engagement i en iransk diaspora bliver opretholdt og videregivet mellem iranere - et perspektiv der også fremsættes i eksisterende forskning om diasporaer (Feron & Baser 2023:378). Bahrams udtalelser tydeliggør også, at perioder med uroligheder potentielt kan skabe et *diasporic turn*, gennem skærpede normative forventninger til medlemmer af den iranske diaspora om at kæmpe for iranere i Iran (Baser 2014:360).

Javid (28), der ligeledes er privat engageret, får også stillet spørgsmålet om, hvorvidt det er i orden ikke at gå op i konflikt i Iran, hvis man har iransk ophav, hvortil han udtrykker, at han ikke forventer eller har noget imod, hvis man fravælger at engagere sig i den iranske sag;

“(...) hvem er jeg til at pege fingre ad én, der fx aldrig nogensinde har connectet, eller har dykket ned i, eller undersøgt sit iranske bagland så meget, at han måske er uvidende omkring, hvad der foregår. Og hvem er jeg til at pege fingre omkring ham, der har dykket ned i det, og har sagt: ved du hvad, det er ikke noget for mig, jeg tilpasser mig bare til det, der er omkring mig” (Javid:474-478).

Ovenstående citat er interessant, idet Javid sammenkobler “at dykke ned i” sit iranske ophav eller “bagland” som ækvivalent til at være orienteret omkring iranske politiske forhold, hvilket man kan tolke som udtryk for, at tilknytning til ens etniske ophav indebærer at være politisk bevidst om situationen i Iran (Yuval-Davis 2006: 202). Tilføjelsen om, at hvis man er bevidst om forholdene i Iran, men alligevel fravælger at engagere sig i den iranske sag, kan tolkes som et udtryk for, at man på sin vis giver afkald på et tilhørsforhold til iranere, da man “bare” tilpasser sig en dansk kontekst. I forlængelse af dette, nævner Javid, at hvis man som dansk-iraner, netop ikke har været engageret og kæmpet for den iranske sag, har man, den dag Iran bliver frit, heller ingen ret til at *“prale med at man har været en kæmpe del af det”* (Javid:486-487). Man kan tolke dette som en distinktion, der afgrænser “hvad der kræves” af dansk-iranere for at kunne claime både stolthed og tilhør til en iransk identitet - nemlig handling i kampen (Yuval-Davis 2006: 203-204).

En anden privat engageret informant, Banu (18), stiller ikke krav til andre dansk-iranere, men oplever i stedet, at der stilles krav til hende. Banu oplever f.eks. en del forventninger om at skulle ”kæmpe” for flere marginaliserede grupper i det aktivistiske miljø, hun bevæger sig i;

”Især når man er meget i aktivistiske miljøer; du skal poste, du skal tage til demonstrationer, du skal bruge din stemme (...). Det føler jeg tit, er sådan (...) Det kan være sygt svært. Men det er også bare det mindste, man kan gøre. Så det burde bare heller ikke være svært. Og jeg føler også tit, at min mor (...) og det er fucking toxic af hende, at hun er sådan; ”hvorfor kæmper du ikke for iranske kvinder? Du kæmper for så mange mennesker. Så snakker du om (...) queer-personer. Du snakker om Uighur-muslimerne i Kina. Du snakker om bababa. Iranerne har brug for nogen, der snakker for dem”. Hvor jeg er sådan; det er jo ikke fordi, jeg

ikke gør det. (...) Jeg tror bare virkelig, når man er så privilegeret, så har man et ansvar. Men nogle gange ville jeg bare ønske, at jeg bare kunne fritage mig alt ansvar. Og bare ikke behøve at gå op i det” (Banu:661-673).

Banus fortælling kan man tolke som et udtryk for, at det at kæmpe for mindre privilegerede grupper og at ”bruge sin stemme” som privatperson indebærer en følelse af et særligt *tungt* ansvar - et ansvar funderet i at være en del af et aktivistisk miljø, som fordobles i kraft af sin mors forventninger. Forventningen fra Banus mor om, at de iranske kvinders kamp bør veje tungere hos Banu end andre kampe, kan eksemplificere Yuval-Davis’ forståelse af etiske og politiske værdier, idet der derigennem bliver stillet handlingsorienterede krav til Banu om, hvad det vil sige at tilhøre et iransk *forestillet fællesskab*, når der er konflikt i Iran (Yuval-Davis 2006:204). Vi vil derudover argumentere for, at forskellen på Banu og hendes mor ift. hvilke kampe der er værd at kæmpe, potentielt er formet af forskellen på deres sociale position som efterkommer og indvandrer (Yuval-Davis 2006:199-200). Efterkommeren Banu har potentielt en lige så høj grad af solidaritet og tilhørsforhold til minoriteter som til iranere specifikt, potentielt funderet i, at hun har levet hele sit liv som etnisk minoritet i Danmark. Banus mor, som er indvandret til Danmark, udtrykker derimod en forundring over, at Banu kæmper mere for andre etniske minoriteter, end for iranerne, hvormed det tolkes, at moren forsøger at videregive en solidaritet med den iranske kamp - en kamp Banu fra tid til anden udtrykker en længsel efter at fraskrive sig ansvar for.

Ovenstående udtalelser fra de privatengagerede; Amir, Bahram, Javid og Banu bidrager altså til at illustrere et mere gennemgående empirisk fund; at den dansk-iranske identitet bl.a. indebærer en normativ forventning om at være “politisk bevidst” ift. Iran. En bevidsthed der medfører krav om at engagere sig i kampen - da man ellers ikke har samme “ret” til at kalde sig “iraner”, som dem, der engagerer sig. Dette argumenterer vi for, afspejler en måde hvorpå den diasporiske bevidsthed bliver videreført og opretholdt mellem dansk-iranere og på tværs af generationerne (Feron & Baser 2023:378).

7. 3. Sammenhold i splittelsen - den dansk-iranske diaspora

Robin Cohen beskriver, som nævnt tidligere, at et element af diasporiske identiteter, er en stærk etnisk gruppebevidsthed, der varer over længere tid (Cohen 2008:161-162). På tværs af empirien tegner der sig et portræt af, at dansk-iranere *har* en stærk etnisk gruppebevidsthed, men samtidig er splittede omkring politiske spørgsmål, og har et skrøbeligt tilhørsforhold til andre dansk-iranere. Vi vil argumentere for, at den stærke etniske gruppebevidsthed bl.a. illustreres

gennem en kulturel og etnisk funderet *stolthed* over at være iraner. Javid (28) fortæller f.eks., at han oplever, at den danske mediedækning tegner et bestemt billede af iranere, som han *ikke* identificerer sig med;

"(...) på en måde, tegner de os jo også lidt som sådan et folk, som folk skal have ondt af. (...) Og som et land, som skal sættes i bås med (...) et eller andet u-land, altså som Afghanistan eller noget i den stil, hvor vi// Der er jo helt andre boller på suppen, når vi snakker Iran, vi er altså meget udviklede og kører ikke på kameler og bor i en ørken" (Javid:297-301).

I Javids udtalelse konstrueres markante - og lidt karikerede - grænser mellem etniske grupper, hvor iranere ses som mere "udviklede" end afghanere, og ikke som et folk, man skal have ondt af, hvilket indikerer en stærk stolthed og identifikation med det at være iraner. Hertil er det bemærkelsesværdigt, at Javid bruger "vi", hvilket vi tolker som en måde at inkludere sig selv i en iransk kollektiv identitet, der tydeliggør en "os" vs. "dem"-forståelse. Dette kan både ses som et eksempel på det, som Barth fremhæver; at mennesker konstruerer deres etnicitet ved at lave grænsedragninger til andre etniciteter (Barth 1969:14), såvel som et eksempel på et identitetsnarrativ, der relaterer sig til det at være medlem af en bestemt etnisk gruppe (Yuval-Davis 2006:202). Dariush (53) fortæller også om at møde fordomme om Iran blandt "højtuddannede" danskere der ifm. snak om Iran spurgte; *"rider I [på] kameler, eller?"*, hvilket Dariush fandt "lousy" og opfattede som at nogle danskere opfattede Iran som et uciviliseret folk (Dariush:41-42, 53-56). Både Javid og Dariushs måde at distancere sig fra hhv. mediefremstillinger og fordomme om Iran, kan tolkes som forsøg på at konstruere en distinktion mellem u-civiliserethed og civiliserethed, da distinktionen etablerer en afstand til lande, som etniske danskere og danske medier potentielt ville associere med Iran.

På tværs af empirien fremgår det, at flere informanter konstruerer en kollektiv etnisk identitet ved at trække på forståelser af *Persien* - både ved at definere, at man er "perser", *taler* og "elsker" det persiske sprog eller *har* "persiske rødder", men også ved at referere til den persiske kulturarv med stolthed (Tirdad:756; Leyla:46-47; Banu:201-206; Parham:91-93; Ramin:80-82). Dariush (53) fremhæver f.eks., at han håber på præstestyrets fald, da han forbinder dets eksistens med tab af det kulturelle præg, som oldtidens Persien har sat på verden;

"Ældgammel historie, flere tusind år gammel kultur. Det er jo et fantastisk sted (...) Vi brænder jo for vores kultur, og vores sprog. (...) bare i skønlitteratur, helt uforeneligt, på topplan. Det er jo skønhed, og det går tabt" (Dariush:407-418).

Man kan argumentere for, at Dariush konstruerer en kollektiv etnisk identitet, der adskiller det nuværende Iran fra den “ældgamle” persiske kulturs “skønhed”. Dertil indskrives Dariush sig selv som del af en fælles identitet ved at bruge “vi” som reference til et iransk eller persisk folk, hvis fundament hviler på ovenstående kulturelle forståelse. Ramin (28) beskriver, at interessen for hans “rødder” bl.a. udsprang af en opmærksomhed på “den persiske kultursfæres indflydelse” på verden (Ramin:80-82) Goli (24) fortæller, at hun er stolt af den persiske kultur, herunder iransk mad, en særlig gæstfrihed og måde at have en tæt relation til sin familie (Goli:304-318). Leyla (26) fortæller ligeledes, at det er vigtigt for hende at videregive denne persiske kultur, f.eks. persisk nytår til sine fremtidige børn (Leyla:377-387,400-412). Vi vil argumentere for, at den iranske gruppebevidsthed og kollektive identitet er funderet i nogle af disse kulturelle aspekter eller faktorer. Hertil finder vi det relevant at inddrage sociolog, Mehmet Necefs begreb; *symbolsk etnicitet*, der omhandler at skabe etnicitet ved at trække på æstetiske og kulturelle symboler frem for mere traditionelle markører såsom tilknytning til sted, religion eller slægt (Røgilds 2002:9). Vi tolker, at den kollektive identitet udvikles ved at benytte etniske markører i form af Persien og persisk kultur, hvorfor den *kollektive* dansk-iranske diasporiske identitet i højere grad kan forstås som symbolsk, da den ikke funderes i traditionelle markører. I kraft af dansk-iranernes diasporiske position kan det være lettere at fundere en kollektiv etnisk identitet i symboler end steder, da æstetiske og kulturelle symboler som skikke, kunst og kultur er “mere” inden for rækkevidde end Iran som geografisk sted.

Vi vil således argumentere for, at Iran eller Persien kan udgøre et kulturelt sammenhold blandt den dansk-iranske diaspora. Cohen & Yefet fandt også et sådant persisk kulturelt sammenhold blandt den iranske diaspora i Vesten, men at dette ikke var nok til reelt at skabe sammenhold - grundet politisk splittelse i diasporaen (Cohen & Yefet 2021:696-698). En splittelse der genfindes i dette speciale, på trods af, at de allesammen er modstandere af præstestyret. Størstedelen af informanterne beretter nemlig om, at den iranske diaspora er splittet og ude af stand til at samle bred opbakning blandt eksiliranere om store politiske spørgsmål (Kyan:42-43; Zubin:1095-1096; Parham:477; Bahram:459-478; Ramin:827-829; Sol:117-118; Benjamin:162-168; Rikke:592-594). Den diasporiske splittelse bunder bl.a. i forskellige politiske holdninger til, hvad der skal efterfølge præstestyret, som det skal ses i det følgende.

7.3.1. Hvad kæmper vi for?

Benjamin (32) beskriver, at uenighederne spænder over det politiske spektrum fra venstreorienterede grupper, der ønsker, at præstestyrets undergang sker via befolkningens oprør, til royalisterne, der ønsker kongedømmet genindsat, og til højreorienterede grupperinger, der ønsker USA's militære hjælp i afsættelsen af præstestyret (Benjamin:371-377). Parham (33) fortæller, at iranske venstreorienterede flygtninge, der kom til Danmark efter revolutionen, herunder hans far, dannede et væld af venstreorienterede partier, der bekrigede hinanden internt, fordi de ikke kunne blive enige om, hvorvidt man skulle yde modstand mod præstestyret eller bakke op om styret i forsøget på at opnå medindflydelse (Parham:456-463). Flere informanter beskriver, at man ikke kan samles til fælles demonstrationer i forbindelse med f.eks. KLF, fordi man som dansk-iraner ikke vil associeres med de politiske holdninger, symboler og sange, som ikke stemmer overens med ens eget politiske ståsted.

Fælles for Tirdad, Sol, Bahram og Ervin er, at det vigtigste for dem er at bekæmpe præstestyret og indføre demokrati, frem for at hænge sig i forskellighederne blandt oppositionens fløje (Tirdad:1052; Sol:211-212; Bahram:171-173; Ervin:578-580). Tirdads (40) syn på den frihedskamp, han og hans organisation arbejder for, handler først og fremmest om at samle en diasporisk "oppositionsblok" mod regimet på tværs af skillelinjer (Tirdad:1018-1056). Sol (40) beskriver en frustration over et manglende politisk sammenhold om en fælles frihedskamp i den iranske diaspora ifm. arrangementen af en samlet KLF-demonstration i Danmark på tværs af fløjene;

"Jeg var så pissed off en dag, at jeg sagde til dem: "I kan ikke være bekendt, at der slås mennesker ihjel i Iran. De bliver henrettet. Unge mennesker på 16 år bliver voldtaget og I snakker om flag. Hvad fanden har I gang i?". Den der vrede i mig// Jeg begyndte lige pludselig at græde til et møde, fordi jeg kunne bare mærke, at det her, det er bare ligegyldigt, for de bliver ved med at snakke om flag. Kurderne ville ikke have, at royalisternes flag kom på, og royalisterne ville ikke have, at kurdernes flag kom på. Det var sådan en virkelig kæmpe diskussion" (Sol:230-236).

Ovenstående peger på, at hvor Sol orienterer sig mod dét der foregår i Iran og hvordan en samlet diaspora kan sætte fokus på disse forfærdeligheder, så hænger de dansk-iranske partier sig i "ligegyldigheder", som ikke gavner den iranske befolkning.

For flere 2. generations-informanter forstås KLF-protesterne på måder, hvor eksisterende politiske skillelinjer bliver centrale for deres opfattelse af protesterne. Man kan argumentere for, at det at deltage i demonstrationer for disse informanter er relateret til deres sociale position, såsom køn, og den betydning, deres position har for deres individuelle identifikation med KLF-bevægelsen (Yuval-Davis 2006:202). Darya (24) fortæller f.eks. at hun stoppede med at deltage efter tre demonstrationer, fordi formålet med demonstrationerne ikke stemte overens med det, hun troede;

"Ja, det var meget sådan en halv, 'vi er her for Kurdistan', en halv, 'vi er her for Iran'-ting. Alt efter hvem, der havde organiseret det, så kunne det meget hurtigt blive til en, du ved, Kurdistan-demonstration. Der er ikke noget galt med det, overhovedet ikke, men (...) hvorfor skal vi synge kurdiske sange, og hvorfor skal vi have det kurdiske flag oppe, når det ikke har noget med det at gøre?" (Darya:147-153).

Dette kan ses som et eksempel på, at etnicitet, som social position, spiller en rolle i at forme den enkeltes emotionelle tilknytning til etniske grupper såsom iranere og kurdere (Yuval-Davis 2006:202). Man kan også argumentere for, at religion spiller en rolle i at forme forskellige oplevelser af KLF-demonstrationer. Dette kommer til udtryk hos Leyla, der beskriver sin oplevelse med at se Pia Kjærsgaards tale på sociale medier til førnævnte demonstration som årsagen til, at hun stoppede med at tage til flere KLF-demonstrationer; *"Hun er der ikke, fordi hun gerne vil have frihed for kvinderne på den måde. Hun er der bare, fordi man er i oprør imod tørklæder og fordi hun er anti-islam på så mange punkter"* (Leyla:188-190). Leyla beskriver i forlængelse heraf, at formålet med demonstrationerne dermed forsvandt for hende;

"Demonstrerer de for at kvinderne skal have deres eget valg, eller demonstrerer de for, at vi allesammen bare skal tage det af? Og lige så snart den forvirring kommer med demonstrationer, så gider jeg ikke at være der. For jeg føler også, at jeg skal kunne stå inde for, hvad jeg tager til og demonstrerer for (...)" (Leyla:213-216).

Idet Leyla selv er muslim og bærer tørklæde, er det muligt, at religion som kategori spillede en rolle i at forme både hendes oplevelse og håndtering af demonstrationen, og vanskeliggjorde hendes oplevelse af at høre til - både i den pågældende situation, og i det forestillede danske og iranske fællesskab (Yuval-Davis 2006:199-200,204). Både Leyla, Rikke og Ramin fortæller om lignende oplevelser med at deltage i demonstrationer, som de forventede havde ét formål, men som de i stedet oplevede som anti-islam pba. politiker, Pia Kjærsgaards deltagelse

(Rikke:632-634; Ramin:585-593; Leyla:213-216). Fælles for disse informanter er, at når det formål, de identificerede sig med, nemlig kampen mod præstestyret og for kvinders rettigheder i Iran, og som initierede deltagelse i demonstration, blev ændret, så blev deres identifikation med demonstrationerne udfordret. Disse uddrag kan ses som eksempler på, hvordan *politiske overførsler* af KLF-protesterne fra Iran til Danmark kan mobilisere dansk-iranere, men samtidig, hvordan deres konkrete opfattelser i Danmark kan forme dansk-iraneres politiske handlinger (Müller-Funk 2020:1112-1113). Pia Kjærsgaard og den anti-islamiske diskurs, hun repræsenterer, fremstilles netop i nogle af uddragene som en figur, der er med til at redefinere opfattelsen af konfliktens “essens”. Pia Kjærsgaard som figur er altså medvirkende til at skabe nye politiske skillelinjer, hvor nogle af dansk-iranerne oplever at føle sig ekskluderet fra deres egne protester, da disse sammenblandes med dansk anti-islam til demonstrationerne. Denne måde at opleve og håndtere konflikt kan ses som et udtryk for det dobbeltblik, man som dansk-iraner kan have på konflikten, idet man både oplever konflikten gennem den danske reception, samtidig med at man orienterer sig mod hvordan konflikten udspiller sig i Iran, og på den måde navigerer i et transnationalt rum ved deltagelse i aktivisme (Lindholm 2021:293-294).

De organisatorisk engagerede, Sol og Tirdad, arbejdede for at samle de forskellige fløje i diasporaen til én samlet demonstration under KLF, hvorimod Benjamin, der også er organisatorisk engageret, så det som en mulighed for at oplyse dansk-iranere om fløjenes forskellighed;

“Der er mange af os, der ikke forventer, at denne revolution er langt ude i fremtiden, så man er nødt til at tænke på, hvilke kræfter det er, man støtter i forhold til hvad der skal foregå i fremtiden.” (Benjamin:437-441).

For Benjamin gælder det derfor ikke om at samles til én stor demonstration med de andre fløje, da det vigtigste for ham ikke blot er at vælte præstestyret, men i lige så høj grad, hvad dem, man tager til demonstration med, mener, at alternativet til præstestyret bør være. Dette står i skarp kontrast til Tirdads holdning om, at målet først og fremmest er at få præstestyret væltet, og at erstatningen for styret må findes bagefter (Tirdad:1052).

En anden pointe er dog, at Banu og Ervin i højere grad fremhævede en særlig fællesskabsfølelse med andre dansk-iranere til KLF-demonstrationer, og ikke oplevede nogen splittelse (Banu:720-732; Ervin:578-598). Rikke oplevede samme fællesskabsfølelse, men hun undgik samtidig at tage til demonstrationer, der blev afholdt af dansk-iranske organisationer, hun ikke var enig med (Rikke:984-100).

Vi vil opsamlende argumentere for, at konkrete begivenheder i Iran, som KLF, fungerer som et *diasporic turn*, da det er med til at skabe en diasporisk respons, både ved at mobilisere og samle nogle dansk-iranere, men også fordi begivenhederne var medvirkende til at skærpe opmærksomheden omkring forskellige politiske skillelinjer i diasporaen (Feron & Baser 2023:360). Politiske skillelinjer der flugter med Cohen & Yefets fund, som peger på, at den politiske splittelse blandt eksiliranere i Vesten er funderet i bl.a. politisk tilhør, religion og etnicitet, fordi disse har en betydning for, hvilken gruppe, man støtter; royalister, religiøse liberale, sekulære eller socialistiske grupper (Cohen & Yefet 2021:695).

7.3.2. Iransk mistillid og opbygning af den kollektive fortælling

På trods af, at deltagelse i demonstrationer for nogle informanter kan øge fællesskabsfølelsen, tolker vi, at den emotionelle tilknytning til andre dansk-iranere generelt er skrøbelig, og at den politiske splittelse i gruppen former og illustrerer dette. Flere informanter udtrykker, at de er skeptiske omkring andre dansk-iranere, og konstruerer i interviewene narrativer om, at iranere ikke stoler på hinanden. Zubin (40) hævder f.eks., at arabere er bedre end iranere til at danne ”communities”, samt at iranere ikke kan lide hinanden (Zubin:409-413). Darya (24) fortæller, at både hun og hendes forældre har en opfattelse af, at iranere ”snyder hinanden” og maskerer det bag en falsk facade af respekt (Darya:668-672), og Sol hævder; *”Iranere har ikke tillid til hinanden”* (Sol:275). Rikke fremhæver ligeledes, at iranerne i Danmark er et ”splittet folk”;

”Især [blandt] vores forældres generation, fordi de er flygtet fra noget, hvor folk døde, fordi de havde forskellige politiske overbevisninger. Så de skal se hinanden an. (...) det kan være, at de står over for en, som synes det stik modsatte af dem, og har været involveret i noget dengang, som var virkelig (...) fuld af død og ødelæggelse. Så der er en skepsis. Der er en paranoia. Det er der virkelig også i min egen far. Han har altid sagt til mig at; ’du skal ikke tro, bare fordi du møder en iraner, at det er din ven’” (Rikke:595-602).

Bahram (42) fortæller ligeledes, at iranere er bange for hinanden, og at han tit har mødt ældre iranere, som holder afstand, når de finder ud af, at han er iraner (Bahram:177-179). Han forklarer; *”(...) der har altid været sådan en stikkerkultur (...) Hvis du var anti-regime, hvor du var højlydt omkring det, [vidste du ikke] hvem der kunne stikke dig til regimet”* (Bahram:193-195). Ovenstående indikerer, at mistillid mellem eksiliranere kan videreføres mellem generationer, og at narrativet om, at iranere ikke er til at stole på, konstrueres og reproduceres af

iranske indvandrere og efterkommere (Yuval-Davis 2006:202). Udtalelserne peger på, at den politiske bevidsthed er indlejret hos eksiliranere i en grad, hvor man møder andre eksiliranere med en forventning om, at de også er politisk bevidste, hvilket netop udmønter sig i en generaliseret mistillid.

En af årsagerne til mistillid og den politiske splittelse kan, ifølge Sol (40), findes i de erfaringer, som 1. generationsindvandrere har om det politiske system i Iran. Hun beskriver det således;

”Trods, at mange iranere har boet i Danmark, og har levet under et demokratisk system. De har ingen dyb forståelse af, hvad er demokrati og hvordan opfører man sig i et demokratisk samfund. Selv om vi er uenige, så behøver vi ikke at hade hinanden. Vi behøver ikke at være fjender. Vi kan godt være uenige. Det er okay. Det gør samfundet bedre (...)” (Sol:195-198).

I ovenstående uddrag konstrueres et narrativ om, at 1. generations indvandrere ikke ”forstår” demokrati - og heller aldrig vil komme til det - hvilket bidrager til at øge splittelsen internt imellem 1. generation, men også tværgenerationelt. Sol udtrykker dog forståelse for denne manglende demokratiske sans, da regimets undertrykkelse har *”taget alt fra dem”*, og at mange eksiliranere har PTSD, og at hun ville ønske, at de var mere ”hele”, så de bedre kunne samarbejde (Sol:259-271). Dette narrativ indikerer, at der kan opstå afstand mellem generationer af dansk-iranere, idet man ikke kan relatere til hinandens måder at “være på”, da disse er formet af forskellige levede erfaringer relateret til konflikt i Iran.

Både Rikke, Bahram og Sols udtalelser peger på, at fortidens erfaringer spiller ind i nutidens forståelse af politiske skillelinjer og hvorvidt man kan stole på hinanden på tværs af disse skillelinjer. Dermed kommer nutidens forståelser ligeledes til at spille ind på fremtiden, idet manglende politisk samling i diasporaen vanskeliggør at kunne samle en diasporisk opposition til præstestyret. Man kan tolke, at de dybe skillelinjer i den dansk-iranske diaspora illustrerer, at det kan være svært at være “politisk rummelig” og fællesskabsorienteret, hvis man bærer på tidligere erfaringer om det modsatte. Vi anskuer disse narrativer om mistillid og splittelse i den dansk-iranske diaspora som et kollektivt narrativ *i sig selv*, der både illustrerer og former den måde, man omgås andre iranere (Yuval-Davis 2006: 203). På den måde illustrerer den politiske splittelse i den dansk-iranske diaspora, hvor betydningsfuld konflikt i oprindelsesland kan være for et diasporisk folk. Omend man som eksiliraner er uenig omkring, hvordan kampen mod præstestyret bør kæmpes, er man dog i bred forstand enige om, at kampen bør kæmpes i det hele taget. Et fund, der potentielt er formet af, at størstedelen af informanterne

enten selv, eller deres forældre, er kommet til Danmark som politiske flygtninge, hvilket potentielt har været formet deres politiske bevidsthed og deres generaliserede mistillid til andre dansk-iranere.

Vi vil dog ydermere argumentere for, at der sideløbende også er et andet kollektivt narrativ blandt dansk-iranere, der går igen i de fleste informanternes udtalelser; at være dansk-iraner indebærer at have en forbindelse til sit iranske ophav, til persisk kultur og til Iran, og at være politisk bevidst. Dermed bliver forståelsen af fortiden, i form af persisk kultur og politisk bevidsthed, anvendt som identitetsnarrativer hos informanterne i forklaringen på, hvem de selv og deres familie er, samt, hvorhen den politiske kamp skal føres i fremtiden (Yuval-Davis 2006: 203). Dette understreger, at man på én og samme tid kan være stolt af den *unikke* persiske kulturarv og historie, og have et *kulturelt* sammenhold med andre eksiliranere om denne, men at man ikke kan forenes i et *politisk* sammenhold - et fund som også Cohen & Yefet finder blandt den iranske diaspora i Vesten.

7. 4. Tilhør og grænser

Ligesom informanterne oplever konflikt via et dobbeltblik, der både relaterer sig til Iran og Danmark, vil vi argumentere for, at en del konstruerer tilhørsforhold – ikke blot til Iran, men også til Danmark som nation og danskere som national gruppe (Yuval-Davis 2006:202).

Dette ses f.eks. hos 1. generations-informanten Dariush (53), som beskriver, at hans identitetsmæssige ”fundament” hviler på opvæksten i Iran, og således “(...) *der, hvor man kommer fra*” (Dariush:260-265). Dariush fortæller dog herefter, at de mange år han har boet i Danmark, har *udviklet* hans identitet; så han i dag både ser sig selv som iraner og dansker, da hans iranske “fundament” har fået danske tilbygninger (Dariush:275-277). Banu fra 2. generation beskriver sit tilhørsforhold således; “(...) *min nationalitet er dansk, og min etnicitet er iransk*” (Banu:939-940), og Ervin (30), der er 1,5-generation, udtrykker en stærk “hjemlig” forestilling om Danmark;

”(...) Når jeg forestiller mig hjem, så forestiller jeg mig en dansk landevej om sommeren, hvor der er hvede og kornmarker. (...) udover sproget og kulturen, som jeg føler mig hjemme i, i det danske, så er det også naturen” (Ervin:187-193).

På tværs af empirien konstruerer informanterne således en individuel identifikation til Danmark, f.eks. ud fra ovenstående narrativer, hvorigennem de udtrykker deres egen opfattelse af hvilken betydning de tillægger det at være del af et (forestillet) nationalt fællesskab i Danmark

(Yuval-Davis 2006:203). Det “dobbelte” tilhørsforhold til både Danmark og Iran fremgår derudover tydeligt i empirien, idet de fleste informanter betegner sig selv som ”dansk-iraner”, eller både som dansker og iraner (Dariush:278-279; Ervin:178; Arina:398-400; Kyan:60-61, Benjamin:477; Sol:41; Tirdad:1172-1181; Parham:56; Ramin:387; Rikke:209-210; Sarmad:55-58,669-680; Darya:387-398; Banu:939-940; Goli:468:469; Sara:163). Dog ses der også eksempler på, at informanterne i højere grad “vælger” en nationalitet eller etnicitet. Flere identificerer sig som iranere (Amir:122; Zubin:955; Bahram:278-281; Javid:524-526), én som dansk-kurder (Ervin:549) og én som “*halv perser-halv iraker*” (Leyla:64).

Omend informanterne konstruerer mere eller mindre stærke emotionelle tilknytninger til både Danmark og Iran som nation og som folk, er det tvetydigt, hvorvidt disse tilknytninger altid opleves som sikre i informanternes fortællinger. Eksempelvis beskriver Javid (28) at han bl.a. på baggrund af hans iranske statsborgerskab, altid har følt sig fremmed i Danmark, men han forestiller sig, at han ville føle sig lige så fremmed i Iran, hvis han tog dertil (Javid:511-512). For efterkommerne er det en generel pointe, at de hverken føler sig “helt” danske, eller “helt” iranske, hvilket kan medføre en ambivalens, der skaber en oplevelse af at være fremmed begge steder (Darya: 396-399; Rikke:195-200; Banu: 956-963; Kyan:72-77; Arina:355-358;). Denne pointe vil i de følgende afsnit netop blive udforsket med udgangspunkt i den forskningsmæssige og teoretiske forståelse af nationalt tilhørsforhold og tilhørspolitikker (Christensen 2009:22; Simonsen 2017:313-314; Andreassen 2007:238-239; Yuval-Davis 2006:204).

7.4.1. “Everyone hates me. And that’s fine” - forestillinger om “dem fra Mellemøsten”

Man kan argumentere for, at Andreassens centrale fund - at der eksisterer en mediastereotyp om ikke-vestlige indvandrere, hvor den ikke-vestlige mand undertrykker den ikke-vestlige kvinde - afspejles i nogle interview (Andreassen 2007:238-239). Rikke (30) og Tirdad (40) tager i interviewene afstand fra narrativet om at mellemøstlige kvinder netop skulle være undertrykte ofre (Rikke:827-829; Tirdad:635-647). Zubin (40) fortæller ligeledes, da han bliver spurgt, hvordan han opfattede, at KLF-protesterne blev “oversat” i Vesten;

“And it's likeable, you know. A woman without a hijab was also trying to resist the suppression. It's a nice thing for the West. Because, you know it's like, it's a presumption that the middle eastern woman is suppressed. And it's the middle eastern man who is suppressing the middle eastern woman. Right? (...) And that's why everyone hates me. And that's fine [griner]” (Zubin:931-936).

Zubin argumenterer for, at denne stereotyp skal ses som en del af forklaringen på, hvorfor der i Vesten var opbakning under KLF-protesterne, idet protesterne passede ind i en allerede eksisterende forestilling om "dem" fra "dem" fra Mellemøsten. Hertil kan man tolke, at Zubins grin og "*and that's fine*" er en måde at positionere sig som en person, der ikke har ondt af sig selv eller er påvirket af stereotypen, hvorfor vi som interviewere ikke skal se ham som et "offer". Ramin (27) fortæller ligeledes, at han indimellem føler sig fremmed i Danmark, når han får "latterlige blikke" i offentligheden, når han gror sit skæg ud, hvilket ifølge Ramin kan opfattes som en muslimsk "signifier". Dog beskriver han, at det ikke påvirker ham synderligt, og at han bare "griner ad det" (Ramin:466-468,735-738). Man kan argumentere for, at dette peger på, at jo mindre Ramin viser sin "fremmedhed", her i form af hans muslimske signifier - skæg - des mere accept oplever han fra sine omgivelser, hvilket relaterer sig til Sadeghi pointe identificerede i sit studie af bl.a. tysk-iranere, der oplevede, at fysiske og symbolske tegn på "fremmedhed" medfører en følelse af blive mindre accepteret af majoriteten (Sadeghi 2014:115-118). Disse forskellige stereotyper kan man både tolke som, at fysiske markører kan skabe eksklusion fra 'det danske', pba. diskurser om mellemøstlige mennesker (Christensen et. al. 2023:119; Christensen & Jensen 2011:153; Simonsen 2017:312,317), samt at informanterne samtidig distancerer sig fra at være i en "offer-position" pga. disse diskurser. Dertil udtrykker Ramin, at det som dansk-iraner var "en gratis omgang" at engagere sig i KLF-protesterne, fordi "*Alle er enige om, i Danmark, at mullaherne er nogle idioter i Iran og kvinderettigheder [er vigtige]*" (Ramin:484-485). Ramin og Zubin udtrykker altså begge, at den brede opbakning til KLF skal findes i allerede eksisterende stereotypiske forestillinger omkring Mellemøsten. Vi tolker, at disse stereotyper potentielt bidrager til at forme deres opfattelser af deres egen plads i Vesten og Danmark, idet begivenhederne og protesterne under KLF og protesterne kan i Zubins og Ramins fortællinger fungere som tidspunkter, hvor deres opmærksomhed på stereotypen om "den undertrykkende mellemøstlige mand" rettet mod personer, der "ligner" dem, bliver skærpet. På denne måde taler deres forståelser ind i de fund, sociolog Sahar Sadeghi gjorde om, hvordan større begivenheder medvirker til at reproducere stereotyper, der marginaliserer og racialiserer amerikansk-iranske indvandrere og efterkommere (Sadeghi 2023:84). I forlængelse heraf kan man argumentere for, at diskursen potentielt vanskeliggør, at Zubin har mulighed for at føle et sikkert tilhørsforhold i Vesten.

Betydningen af tilhørspolitikker i relation til konflikt i oprindelseslandet ses ligeledes, da Parham (33) bliver spurgt, hvilken betydning, det har haft for ham, at Iran bliver opfattet som en fjende til Vesten, fortæller han;

"Det tror jeg påvirkede mig enormt meget. Jeg blev også teenager lige efter 11. september, hvor Iran kom med på ondskabens akse. (...) George Bush var ude og sige "Enten er du med os, ellers er du med terroristerne". (...) men min kærlighed var jo i Iran og hos min familie der, og i min barndom der, og duftene i Teheran, og smagen af min livret, og alle de der ting. Så følte jeg jo "er jeg så med terroristerne? Er det det, I siger?". Og så ændrede debatten sig jo i Danmark også med højrefløjsbevægelsen med Dansk Folkeparti. Og nu er det jo blevet normen, ikke? (...) Så jeg tror, at det har påvirket mig enormt meget, fordi det var nogle formative år for mig. Jeg tror, at jeg var [teenager], da jeg så en dokumentar på DR2 om Iran, hvor de sagde, at fortovene var kønsopdelte i Iran. Og jeg var [teenager], og jeg vidste, at det var løgn. (...) Så det der med at vide, at jeg var [teenager] og vidste mere om det her end DR2, syntes jeg var vildt. Og det har jo formet mig, både i forhold til, at jeg har valgt at læse [kandidat relateret til Mellemøsten] i håbet om at kunne nuancere billedet på Iran, men det har også ændret mit syn på verden" (Parham:167-184).

Parhams udtalelse kan ses som et eksempel på den betydning, internationale begivenheder og udtalelser fra en magtfuld politiker som George Bush potentielt har for mellemøstlige indvandrere og efterkommere i Vesten. Parham argumenterer for, at 9/11 ændrede det politiske klima, ikke bare i USA, men også i Danmark - en faktor, han anser som central for at forstå, hvilket syn på verden han har, og hvem han er blevet til i dag. Ifølge Yuval-Davis er menneskers forudsætninger for at høre til i en bestemt kontekst i høj grad formet af de tilhørspolitikker, der hersker i det samfund, man lever i (Yuval-Davis 2006:209). Man kan argumentere for, at udtalelsen fra Bush illustrerer, at der i Vesten opstod en diskurs eller tilhørspolitik, der skelnede mellem vestlige mennesker som "os" og mellemøstlige indvandrere og efterkommere som "dem", hvilket resulterede i, at Parham begyndte at tvivle på sit eget tilhørsforhold til både Danmark og Vesten.

Parhams ambition om at nuancere forståelsen om iranere og Iran, via sit professionelle virke, kan ses som en forhandling af, og *modstand mod*, tilhørspolitikker, der ekskluderer ham og andre dansk-iranere fra at have et sikkert tilhørsforhold til Danmark. På denne måde står Parhams udtalelse som et eksempel på lignende fund, som Müller-Funk og Lindholm begge har gjort; at eksklusion fra majoritetssamfundet bidrager til, at indvandrere og efterkommere engagerer sig i og orienterer sig mod oprindelseslandet (Lindholm 2021:304; Müller-Funk 2020:1120-1121). Parham fortæller ydermere, at han føler sig "kvalm" over den vestlige mediefremstilling af Iran som den store skurk ikke bør udgøre den eneste fortælling, idet han mener, at *"(...) Iran er en af de vigtigste sidste bastioner i en kamp mod imperialismen"*, idet de

støtter palæstinenserne og yemenitternes sag (Parham:118-163). Sarmad (29) udtrykker en lignende betragtning lignende betragtning, da han fortæller om drabet på den iranske general Soleimani, idet han oplevede det som “(...) *vanvittigt, at man kunne slippe afsted med at dræbe et fremmed lands øverste general (...)*”, hvorefter det blev “*fejret i hele Vesten*” (Sarmad:285-287). Sarmad mener, at selve drabet var forkert og at det gjorde ondt, ikke fordi han havde sympati med Soleimani, men pga. det principielt forkerte i at krænke andre staters suverænitet og at FN’s reaktion havde været fordømmende, hvis det skete for en general fra f.eks. USA (Sarmad:283-305). Eksemplet med Sarmad og Parham understreger den dobbelthed, der er forbundet med den diasporiske identitet, hvor man på én og samme tid orienterer sig mod en iransk og en vestlig opfattelse af verden - og befinder sig i et *transnationalt rum* - hvilket kan medføre en oplevelse af ambivalens mellem ens “gamle” og “nye” hjemland, og herved også en ambivalens ift. det større fællesskab i det “nye” hjemland (Cohen 2008:161-162; Lindholm 2021: 293-294).

Rikke udtrykker, at mediedækningen ifm. KLF-protester og krigen i Gaza - i hendes optik - er meget ”biased” (Rikke: 823-824), hvilket til en vis grad har ændret hendes syn på Danmark, idet hun har indset at;

”(...) vi [Danmark] er stadig bare sådan en kolonimagt. Det er også lidt svært at bo i et land, der (...) Altså, jeg er også dansker, men jeg er fandme ikke det der. Det repræsenterer fandme ikke mig. (...) om det er en iraner, eller en palæstinenser, eller en araber, eller en muslim, eller en ateist, det er fuldstændig ligegyldigt. Men os, der har rødder i det der, der altid bare bliver fjendegjort. Vi ved jo godt, at vi bor i et samfund, der ikke anerkender os. I hvert fald noget af os” (Rikke:846-870).

Man kan argumentere for, at Rikke på én og samme tid har et ønske om at tage afstand til det danske, pba. hendes opfattelse af Danmark som kolonimagt, og at hun samtidig oplever at blive fjendegjort og nægtet et tilhørsforhold til den danske nation. Hendes opfattelse af Danmark som en “kolonimagt” er netop dét, der vanskeliggør Rikkes individuelle identifikation som dansker. I stedet forsøger hun at skabe afstand hertil ved at positionere sig som dansker, men “*fandme ikke det der*”. I stedet positionerer hun sig inden for gruppen af danskere, der ikke bliver anerkendt, men “fjendegjort”.

Et af specialets fund er, at flere dansk-iranere oplever, at der hersker bestemte diskurser og tilhørspolitikker i en vestlig, dansk kontekst, som til tider ekskluderer mellemøstlige

mennesker - herunder dansk-iranere (Yuval-Davis 2006:199). Disse tilhørspolitikker kan vanskeliggøre, at man som dansk-iraner ubesværet kan konstruere en følelse af tilhør til det nationale danske kollektiv og føle sig sikkert placeret i dette. Informanterne yder dog modstand mod disse tilhørspolitikker ved at forsøge at forhandle grænserne mellem “os” og “dem”. Informanternes emotionelle konstruktioner af tilhørsforhold, og for hvad det vil sige at være dansk-iraner kan dermed udtrykkes gennem en *afstandtagen* til mere strukturelle konstruktioner af netop disse positioner (ibid:203). Vi tolker dette som et eksempel på, at der kan være uoverensstemmelse mellem, hvilken position, man oplever at få tildelt eller “tvunget ned” over sig, og hvilke positioner, man selv identificerer sig med, og føler, at man hører til (Yuval-Davis 2006:203).

7.4.2. Det (be)grænsede tilhør - fanget mellem to hjemlande og en konflikt

Et centralt fund er, at flere 2. generations-informanterne har oplevet identitetskriser, som vi tolker, er tæt forbundet med en oplevelse af at føle sig fanget mellem to hjemlande (Banu:173-175; Darya:338-340; Rikke:195-200). Kyan, Arina og Banu havde f.eks. en oplevelse af, både at føle sig fremmede i Danmark, men også når de var på ferie i Iran (Kyan:72-77; Arina:355-358; Banu:490-491).

Det ses i empirien, at identitetsmæssige kriser relateret til tilhørsforhold omhandler markører såsom fysiske karaktertræk, kultur og fødselsland. Banu (18) fortæller f.eks., da hun bliver spurgt om, hvad hun føler sig som;

”Jeg har jo ikke noget dansk blod. I forhold til DNA (...) Der har jeg jo intet med Norden at gøre. Og med Danmark at gøre. (...) Men jeg føler mig jo nogle gange mere dansk. (...) Jeg kan jo sproget. Og// Jeg har boet her. (...) Og der er ret ofte, hvor jeg bare slet ikke føler mig iransk. Fordi at jeg ikke kan sproget så godt. Og ikke kan min historie. Ikke kan min kultur. Ikke kan mine ting. Og ikke har boet der. (...) Jeg tror igen, mit udseende spiller rigtig meget ind i det” (Banu: 956-963).

Banu fremhævede tidligere i interviewet, at hun ofte havde ønsket, at hun havde blå øjne og blond hår, for ikke at føle sig anderledes (Banu: 264-265). En del af tilhørsforhold til danskhed bliver af Banu opfattet som funderet i ”DNA” og udseende - arv - hvilket man med Simonsens begreb kan definere som *grænseopfattelser*, der vanskeliggør, at hun med sin arv kan *claime* en dansk identitet (Simonsen 2017:313-317). Grænser vi argumenterer for er tæt knyttet til et begreb om racialisering, der henviser til den proces, hvor bl.a. race bliver en central markør i kategoriseringen som anderledes (Hervik 2015:36). Banus oplevelse af at være anderledes er

tæt knyttet til hendes fænotypiske markører, som hårfarve og øjenfarve, hvorigennem hun opfatter et fuldstændigt sikkert tilhørsforhold til Danmark som uopnåeligt. Banus oplevelse af at ikke at kunne opnå "sikkert" tilhørsforhold til Danmark taler ind i Simonsens studie af mellemøstlige efterkommere i Danmark, Sadeghis studie af iranske efterkommere i Tyskland, samt Lindholms studie af palæstinensere i Sverige, der alle beskrev at efterkommere oplevede vanskeligheder forbundet med at opnå sikkert nationalt tilhørsforhold pba. udseende (Simonsen 2017:317; Sadeghi 2014:109-111; Lindholm 2021:304-305). Banus forsøg på at opnå dansk tilhørsforhold relaterer sig i stedet til hendes *følelse* af danskhed, og det, at hun har boet i Danmark hele livet. Hendes manglende følelse af iranskhed - manglende sprog, historisk viden, kulturforståelse og at hun ikke har boet der - opleves som en barriere for at kunne føle sig iransk. Hvilket ultimativt placerer Banu mellem to delvist utilgængelige nationale tilhørsforhold.

Udseende som markør for tilhørsforhold bliver også understreget af Leyla (26), der er halv "perser" og halv iraker. Leyla fortæller, at hendes mor var uforstående over for, at hun gerne ville deltage i KLF-demonstrationerne, netop fordi hun ikke lignede en perser, men en iraker (Leyla:239-251). Man kan argumentere for, at Leylas mor netop bedømmer Leylas tilhørsforhold til Iran ud fra hendes udseende, der ikke er *iransk nok* til, at Leylas tilhør og solidaritet med KLF giver mening for hendes mor. Kyan (38) fortæller ligeledes, hvordan han blev forvekslet med en lokal butiksejer ifm. et besøg i Iran, og fremhæver, at dét, at han kunne forveksles med en lokal, forstærkede hans emotionelle tilknytning og tilhørsforhold til Iran og andre iranere (Kyan:169-176). Kyan forbinder dette med én af flere grunde til, hvorfor han bliver særligt rørt af konflikter, der foregår i Iran, og hvorfor han f.eks. ikke bliver påvirket af konflikter andre steder i verden på samme måde (Kyan:169-176, 185-186). Informanterne har således *grænseopfattelser* til både det danske og iranske relateret til udseende (Simonsen 2017:313).

På tværs af empirien ses det, at spørgsmålet om, hvor du er født henne, er en af måderne, dansk-iranere kan bedømme og konstruere tilhørsforhold på (Yuval-Davis 2006:203). Dariush (53), der kom til Danmark i hans 20'ere, lægger, som nævnt tidligere, f.eks. meget vægt på, at hele hans "fundament" er iransk - et fundament, han ikke mener, at hans børn har, eller kan opnå, fordi de er født i Danmark. Dariush udfoldede denne pointe, da han blev spurgt, hvorfor han havde valgt ikke at lære sine børn farsi;

"Men vi har bare holdt det til dansk. Det er deres arv. Og det er det, mange eksilfolk [ikke] gør. De holder så meget fast i deres arv, at de gerne vil gøre det til deres børns arv. Og det virker aldrig. Det bliver en forkert arv. De bliver forvirrede af det, for de bliver aldrig det samme. De bliver sådan en plastik-iraner. Sådan en mærkelig gummi-ting (...) Ofte er det dem, der læser persisk på Københavns Universitet. Det er folk, hvor en af deres forældre er iranere, med en interesse. Og de læser jo meget akademisk, og hvor jeg nogle gange sidder og snakker med dem, og tænker "de aner ikke noget om Iran". Det er bare en flirt, det her" (Dariush: 332-340).

Dariushs udtalelse kan man tolke som en måde at definere grænser mellem indvandrere og efterkommere, baseret på dét at være født og have boet i Iran (Yuval-Davis 2006:203). På den måde bedømmer Dariush efterkommernes *claim* på iransk identitet ved at konstruere en distinktion, der vurderer graden af autenticitet blandt eksiliranere, hvorpå han cementerer, at der er "ægte" og "falske" måder at være iraner på (Yuval-Davis 2006:209). Man kan argumentere for, at Dariush forsøger at fratage muligheden for at efterkommere konstruerer tilhør til Iran, idet efterkommeres valg om at læse persisk, og deres forældres valg om at lære dem farsi, ikke bedømmes som legitime måder at konstruere tilhørsforhold til Iran på (ibid:203). Dariushs uddrag illustrerer, at der potentielt er en spænding mellem 1. generations indvandrere og efterkommere netop i deres tilhørsforhold til Iran. Dette kommer ligeledes til udtryk hos Rikke (30), som har en etnisk dansk mor, og fortæller at hendes far ofte har sagt til hende og hendes søskende, når de har følt sig "forvirrede" over deres ophav; *"I er jo bare danskere, hvad er problemet?"* (Rikke: 250). Dette uddrag taler altså ind i en potentiel spænding mellem 1. generations indvandrere og efterkommere, der kan sættes i relation til spørgsmålet om *retten* til at have en emotionel tilknytning til Iran, netop fordi forældrene afgrænser hendes tilhørsforhold ud fra, *hvor* hun er født. Dette relaterer sig også til, at Rikke tidligere har haft svært ved at finde ud af, hvor hun hører til;

"Det har før været meget vigtigt for mig at identificere mig som (...) enten skulle man bevise, at jeg er altså dansker, eller så skulle man være sådan; "nå men fuck det, hvis I alligevel ikke ser mig som dansker, så er jeg iraner. Så hos iranerne finder man ud af, at: nåh, det er jeg jo faktisk heller ikke lige helt i jeres bog eller sådan." Hvad er jeg så? Så er jeg det her in between, så finder man ud af, at dyrke et miljø, hvor det lige er en ting" (Rikke:195-200).

Ud fra dette kan man tolke, at Rikke oplever at stå et sted imellem to umiddelbart lige *utilgængelige* identiteter, hvorfor hun forsøger at tilknytte sig emotionelt til andre, der er et sted "in

between” - dvs. et socialt miljø funderet i at have en diasporisk position (Yuval-Davis 2006:202; Cohen 2008:148). Dette kan ses som et eksempel på det, Larsen & Jensen fandt i studiet af unge etniske minoritetspersoner i Danmark; en udvikling af en dobbeltbevidsthed, der indebærer en tvungen refleksion over, hvordan andre ser én, hvortil man både må navigere i synet på sin egen gruppe indefra og udefra (Larsen & Jensen 2014:44). Rikkens fortælling illustrerer, at majoritetens manglende opfattelse af hende som ”dansker” betød, at hun følte sig nødsaget til at se sig selv som iraner, hvilket hun dog heller ikke havde fuld adgang til, fordi hun bl.a. ikke er født i Iran. Et lignende fund blev gjort om svensk-palæstinensere, der oplevede, at majoritetsblikket på dem og opfattelsen af det at være svensk medvirkede til at ”skubbe” dem i retning af nye identiteter. Nogle af efterkommerne er altså i nogen grad tvunget til at tage stilling til deres identitet, netop fordi der umiddelbart ikke var nogle ”hele” nationale identiteter tilgængelige for dem (Lindholm 2021:304). Man kan tolke, at Rikkens søgen efter identitet, bl.a. udmøntede sig i en “orientering” mod hendes iranske ophav, hvilket indebar deltagelse i demonstrationer for KLF og Den Grønne Bevægelse. Man kan derudover tolke, at Benjamin (32) forhandler retten til at claime en iransk identitet og tilhørsforhold til Iran ved at engagere sig i den iranske kamp, da han spørges ind til sin identitet;

”Min identitet er både dansk og iransk, (...) jeg kan ikke sige, at den kun er dansk eller kun er iransk, det vil være forkert, selvom mine forældre mange gange har prøvet at sige til mig ”du har aldrig været i Iran. Du er jo dansk og født her. Hvorfor kalder du dig overhovedet selv iraner?”

I: Nå, det siger de?

B: (...) Det var sådan da jeg var lidt yngre måske, nu kan de godt forstå, fordi jeg har været så engageret i alt det her, men de kan måske godt forstå, at jeg har eller bliver nødt til at have et tilhørsforhold, i og med at jeg er så engageret, men de har faktisk sagt til mig på den måde: ”hvordan kan du egentlig kalde dig selv iraner, når du aldrig har været der og alt det, du har lavet, foregår her”. Og det kan jeg godt se, hvad de mener, men jeg kan samtidig sige, at der er bare noget med, at ens// De kommer derfra. Det er jo stadig kun første generation. (...) Længere væk er det heller ikke. Så det gør stadig stort indtryk på fx deres barn” (Benjamin: 477-489).

Benjamin udtrykker altså, at hans forældre har haft svært ved at forstå eller anerkende det tilhørsforhold, han føler til Iran - netop fordi han ikke er født der og aldrig har været der (Yuval-Davis 206:203). Uddraget kan ses som en forhandling af tilhørsforhold mellem Benjamin og hans forældre, da Benjamin forsøger at redefinere og overskride den grænse, der er sat for hans

tilhørsforhold til Iran. For Benjamin bliver det centralt i denne forhandling at fremhæve, at på trods af de ting, der *taler imod* hans tilhørsforhold, er hans engagement under KLF-protesterne en central del af at udvide tilhørsforholdet til både at omfatte Danmark og Iran. Dette er ligeledes et fund, Lindholm gør ift. hvordan svensk-palæstinensere anvender aktivisme ift. konflikt i oprindelseslandet som et værktøj til at definere et tilhør til både det “gamle” og det “nye” hjemland (Lindholm 2021: 304-305).

Konflikt i oprindelseslandet kan altså både opfattes som tidspunkter, hvor tilhørsforhold for dansk-iranerne bliver tydelige, men også tidspunkter, hvor krav på iransk identitet og tilhørsforhold bliver forhandlet mellem generationerne - særligt af 1. generation til 2. generation. Dette tyder på, at der er nogle bestemte forståelser og krav til, hvad der kendetegner en iraner og hvad iransk tilhørsforhold udgør - krav, der per definition kan være sværere at leve op til som efterkommer, end som indvandrer. Efterkommernes krav på Iran bærer derfor umiddelbart mere præg af forhandling og forsøg på at redefinere grænserne for et tilhørsforhold, hvilket bl.a. gøres via engagement i konflikt i Iran.

7.4.3. Den grænsedragende konflikt

Konflikter i det iranske “hjemland” kan anses for centrale for dansk-iraneres konstruktion af tilhørsforhold på flere måder, da det både påvirker tilknytning til andre dansk-iranere og til etniske danskere.

Rikke (30) fortæller f.eks., hvordan hun havde det i perioden, hvor KLF-protesterne var på sit højeste;

”(...) Jeg var sur i den periode, fordi jeg skulle gå på arbejde, og (...) jeg synes, det var ligegyldigt, det jeg lavede (...) fordi folk døde lige nu. (...) Der var heller ikke nogen af mine kolleger, der spurgte ind til det. Det var jeg også så vildt sur over, altså hvorfor? Ukraine, det var fandme det eneste, I kunne tale om, og her sidder jeg, og I fatter ingenting, og I er ligeglade, og I spørger mig ikke, hvordan jeg har det. Kan I ikke se, at jeg har det dårligt, altså?” (Rikke:432-442).

Ud fra citatet kan man tolke, at Rikke altså oplevede, at den emotionelle tilknytning til det iranske folks lidelser, tydeliggjorde, at der var en diskrepans mellem hendes og hendes kollegers relation til konflikten (Yuval-Davis 2006:202). På den måde taler uddraget ind i, at Rikke havde en længsel efter at blive anerkendt for hendes tilhørsforhold til Iran af sine kollegaer. Darya (24) sammenligner, ligesom Rikke, reaktionerne på KLF med reaktionerne på Ukraines

invasion af Rusland (Darya:293-302). Vi tolker, at Ruslands invasion af Ukraine bliver en øjenåbner for Darya og Rikke, idet at de føler sig placeret i en ambivalent position mellem den konflikt, etniske danskere orienterer sig mod og den, de selv orienterer sig mod. Andre informanter havde en tilsvarende opfattelse af tiden under KLF-protesterne, hvor de oplevede en vis afstand mellem deres egen reaktion og etniske danskeres. Arina (40) udtrykte, at den manglende opbakning i den "øvrige befolkning" var et "svigt" (Arina:609-619). Bahram (42) var derimod skuffet over hans bekendtskaber med etnisk minoritetsbaggrund, da han oplevede dem som "*pisseligeglade*" med iranerne og usolidariske med deres kamp mod regimet. Han havde tidligere stor sympati med den palæstinensiske sag, men blev så skuffet, at han i dag fravælger at gå til pro-palæstinensiske demonstrationer (Bahram:518-538). Bahram, der tidligere havde fundet et fællesskab i miljøer bestående af andre etniske minoriteter i Danmark, blev under KLF-protesterne opmærksom på distancer mellem etniske minoritetsgrupper. Man kan, med udgangspunkt i ovenstående informanternes uddrag, argumentere for, at KLF-protesterne kan have en betydning for at cementere tilhørsforhold og tydeliggøre, hvilke etniske grupper, man har en emotionel tilknytning til, ved netop at bevidstgøre afstanden til andre grupper (Barth 1969:14).

Ærgrelsen over manglende opbakning er dog ikke et entydigt fund i empirien. Flere informanter fortæller, at de oplevede deres omgangskreds, herunder kollegaer, som både nysgerrige og forstående ift. hvordan de havde det under KLF (Banu:840-856; Sol:370-436; Amir:700). Dariush (53) fortæller derudover, at han har forståelse for, at KLF og iranske forhold betyder særligt meget for ham selv, og at det ikke fylder så meget for alle andre, idet det for dem bare er en "*nyhed*" (Dariush:519-529). Javid (28) trækker derimod grænser mellem "politiske" iranere og "apolitiske" mennesker, der vokser op i Danmark. Han fortæller, at mennesker, der vokser op i Danmark, kan drømme om "*et hus på Prærien*" og "*en sød lille hvalp*", hvorimod han drømmer om at give sin far muligheden for at engagere sig i politik i Iran (Javid:810-813). Man kan argumentere for, at Ervin (30) ligeledes konstruerer grænser - specifikt mellem iranere og danskere - og at afstanden mellem disse etniske grupper er vigtigt i hans fortælling om sin tid i folkeskolen;

"Jeg kan huske i mine folkeskoleår, at man isolerer sig fra den (...) etniske del af befolkningen. Fordi de forstår os alligevel ikke. (...) De forstår ikke, hvad jeg hører til daglig. De forstår ikke, hvorfor jeg er flygtet. (...) Altså, meget fordomsfuldt. (...) Fra min side af, i hvert fald, som barn. De går kun op i at få en ny cykel, eller ønsker sig nye julegaver. De ved da ikke

noget om krig og død i Danmark. Verden er mere end lille Danmark, (...) hvor alt forløber ganske fint” (Ervin: 376-382).

Ervins fortid og den konflikt, han har oplevet, samt den forståelse, han har af, at alt ikke “forløber ganske fint” uden for Danmark, bliver for ham en central forklaring på, hvorfor han havde svært ved at have en emotionel tilknytning til etniske danskere. Dermed kan man argumentere for, at orientering mod konflikt kan have en stærk betydning for, at det bliver vanskeligt for bl.a. Ervin at danne tilknytning og relation til et dansk *forestillet fællesskab* (Yuval-Davis 2006:204).

8. Konklusion

For at besvare problemformuleringen: “Hvordan oplever og håndterer dansk-iranere konflikt i Iran, og hvordan indgår oplevelserne i deres konstruktion af identitet og tilhørsforhold?”, vil vi i det følgende opsummere og diskutere specialets fund, i relation til eksisterende forskning og teori. Afslutningsvist diskuteres specialet som kritisk case.

Dansk-iraneres oplevelser af, erfaringer med og fortolkninger af konflikt er først og fremmest (delvist) formet af deres sociale positioner. Dette vedrører særligt den gensidige konstituering af sociale kategorier som etnicitet, klasse og alder - og i et vist omfang, køn. Det kan derudover udledes, at den nærmeste families historie har en central betydning i at forme iranske efterkommeres emotionelle tilknytning til Iran som nation og iranere som folk. I den forbindelse opstilles specialets første hovedfund;

- 1. Den nære iranske familie i Danmark kan fungere som mediator for forbindelsen mellem efterkommerne og Iran, og bidrage til at reproducere kollektive identitetsnarrativer om politisk bevidsthed og iransk “oprørsmentalitet” gennem generationerne**

I den forbindelse finder specialet, at der både kan identificeres elementer af solidaritet og afstand mellem generationerne i kraft af forskellige sociale virkeligheder og erfaringer med konflikt. Det kan ydermere konkluderes, at;

2. De dansk-iranske informanter foretager specifikke *handlinger* i relation til konflikt i Iran, herunder politisk protest og formidling, og engagerer sig primært på en “professionel/organisatorisk”, “privat” eller “sporadisk” måde

Det kan konkluderes, at motivationen for at engagere sig i den iranske frihedskamp primært er rodfæstet i en emotionel tilknytning til og følelse af medansvar og loyalitet overfor iranere i Iran som etnisk gruppe. Der tegner sig derudover et billede af, at det kræver forskellige ressourcer at engagere sig i den iranske frihedskamp; at det for flere dansk-iranere kan være følelsesmæssigt *tungt*. I den forbindelse opstilles specialets fjerde hovedpointe;

3. I den dansk-iranske diaspora kan der herske en norm om, at man *bør* have en følelse af medansvar overfor iranere i Iran og derfor engagere sig i konflikt, hvis man har iranske rødder - en norm, der kan blive skærpet ved *diasporic turns*

Denne sociale forventning tolkes at være forbundet til en forestilling om, at den privilegerede position som vestlig eksiliraner forpligter til at bidrage til modstandskampen. Den illustrerer bestemte etiske og politiske værdier, hvorigennem dansk-iranere bedømmer eget og andre dansk-iraneres tilhørsforhold til Iran; hvis man er iraner, er det en selvfølge at gå op i konflikt i Iran. Den emotionelle tilknytning til Iran som nation og iranere som folk kan på den måde blive “aktualiseret” ved *diasporic turns* som KLF, hvor normerne omkring engagement bliver skærpede. På den måde skriver specialet sig ind i Feron & Basers (2023) argumentation om, at politisk engagement som en normativ forventning blandt diasporiske grupperinger kan bidrage til, at både indvandrere og efterkommere har et fortsat engagement og orientering mod det “gamle” hjemland”.

Et fjerde centralt fund i specialet er, at;

4. *Diasporic turns* tydeliggør, at der blandt dansk-iranere både er en stærk etnisk gruppebevidsthed og en kollektiv diasporisk fortælling om at være politisk bevidst, men samtidig er splittede omkring politiske spørgsmål

Specialets fund læner sig dermed ind i Cohen & Yefets studie (2021) om den iranske diaspora i Vesten, der netop fandt et *kulturelt*, men ikke *politisk sammenhold* blandt eksiliranere. Derudover fandt specialet, at den politiske splittelse i diasporaen både former og illustrerer, at den

emotionelle tilknytning til andre dansk-iranere er skrøbelig og delvist præget af en generaliseret mistillid, der transmitteres mellem generationerne. Dette kan ses som et eksempel på, hvordan konflikt-relaterede kampe om ideologiske og politiske spørgsmål kan transmitteres i diasporaen, som Feron & Baser (2023) fremhæver. De politiske skillelinjer bliver fremtrædende, når der sker *politiske overførsler* fra Iran til Danmark, og dansk-iranerne ikke kan mobiliseres på tværs af oppositions fløje. Dog kan politiske overførsler fra Iran til Danmark mobilisere dansk-iranere til f.eks. at deltage i demonstrationer ifm. KLF, men at oplevelser i Danmark samtidig kan forme deres opfattelse af konflikten - en lignende bevægelse som den, Müller-Funk (2020) fandt i studiet af unge østrigsk-egyptere. Flere dansk-iranere oplevede netop en diskrepans mellem deres opfattelse af det iranske KLF's formål og det danske.

Det kan ligeledes udledes, at konflikt i Iran og relaterede politiske protester i Danmark kan give anledning til identitetsmæssige grænsedragninger hos dansk-iranere. På den baggrund opstilles specialets femte hovedpointe;

5. Konflikt i Iran kan både bidrage til at øge og svække dansk-iraneres følelser af tilhør til forskellige nationale og etniske grupper

Konfliktfyldte begivenheder som KLF kan anskues som et *diasporic turn*, hvor især 1,5 og 2. generation blev særligt bevidst om deres iranske eller kurdiske ophav og samtidig følte sig mindre "danske". I den forbindelse ses flere eksempler på, at de dansk-iranske informanter konstruerer grænsedragninger til danskere, i kraft af forskellige måder at tilgå politiske emner, herunder Iran. På den måde skriver specialet sig ind i Feron & Basers forskning i diaspora, der fremhæver betydningen af konflikt i oprindelseslandet for diasporiske individers tilhørs- og identitetskonstruktion.

Det kan konkluderes, at dansk-iranere konstruerer emotionelle tilknytninger til både Iran og iranere, Danmark og danskere, og på den måde har mulighed for at konstruere et dobbelt tilhørsforhold - i et vist omfang. Det kan derudover udledes, at dansk-iraneres identiteter som "iraner" og "dansker" forhandles i mange forskellige kontekster, bl.a. selve interviewsituationen, der i kraft af dets fokus på konflikt i Iran kan have været et vanskeligt rum at positionere sig som "dansk" i. Menneskers følelser af tilhør konstrueres dog under indflydelse af de tilhørspolitikker, der former den kontekst, de lever under. I den forbindelse konkluderes det pba. specialets fund;

6. Dansk-iraneres muligheder for at konstruere tilhør til både Danmark og Iran er i et vist omfang begrænset af tilhørspolitikker og grænsekonstruktioner

På tværs af generationer, ses det i empirien, at dansk-iranere oplever en vis “fremmedgørelse” i kraft af diskurser om ikke-vestlige indvandrere i Danmark, og at herskende tilhørspolitikker i nogen grad bidrager til, at etniske minoriteter oplever at blive ekskluderet fra majoritetssamfundet. I den forbindelse rummer både dansk og international forskning om racialisering, tilhørsforhold, ambivalens og grænsedragning en forklaringskraft i at rammesætte, hvordan disse fænomener er centrale aspekter for tilhørsforhold og identitet blandt dansk-iranere. Specialet genfinder derudover Baser (2014) og Lindholms (2021) pointer om, at eksklusion fra majoritetssamfundet i det land, man bor i, kan bidrage til, at indvandrere og efterkommere ser sig nødsaget til at søge efter tilhør til noget *andet*. Hertil genfinder specialet ydermere to af Lindholms (2021) fund; at dansk-iranere på samme måde som svensk-palæstinensere navigerer i et transnationalt rum i kraft af deres diasporiske position, og at dette rum tydeliggøres, når de engagerer sig i konflikt. Derudover genfindes det, at engagement i konflikt i det “gamle” hjemland, er en måde at konstruere og en tilhørsmæssig position til både Danmark og Iran, da informanterne herigennem viderefører, inkorporerer og transformerer narrativer om hjemlande og konflikter - som man har “transporteret” med sig som 1. generation eller som man som 1,5 eller 2. generation har fået overdraget af den ældre generation.

I specialet identificeres en forbindelse mellem konflikt i Iran og tilhørsforhold og identitetskonstruktioner for flere generationer af dansk-iranere, idet oplevelser og håndtering af konflikt kan indgå som centrale dele af måden, disse konstruerer emotionelle tilknytninger til andre folk og nationer som en del af et diasporisk kollektiv. Vi vil argumentere for, at vi med dette fund nærmer os teoriudvikling af perspektiver på tilhørsforhold, baseret på empirisk analyse jf. den abduktive forskningsstrategi. Gennem den kvalitative empiriske analyse trækkes på Yuval-Davis’ perspektiv på tilhørsforhold som noget strukturelt og emotionelt, og udleder, at konflikt i Iran - som ikke nødvendigvis har noget med tilhørspolitikker at gøre - *rykker ved* følelser af tilhør, idet man som dansk-iraner kan føle, opleve og erfare, at man bliver mere iraner af, at der er konflikt i Iran. Vi vil argumentere for, at den sammenhæng mellem konflikt og konstruktioner af tilhør, der er præsenteret i ovenstående, kan “lægge noget til” Yuval-Davis’ teori. Vi vil derudover argumentere for, at specialets fund har analytisk generaliserbarhed, der altså rækker ud over specialets empiri, både ved hjælp af teori, samt ved at perspektivere resultaterne til andre mulige kontekster eller cases (Brinkmann & Tanggaard 2015:14; De Vaus 2001:221-

222). I den forbindelse må man dog tage højde for specialets metodiske forbehold. Som beskrevet i afsnit 6.7, kan det, at størstedelen af informanterne kom til Danmark som politiske flygtninge, eller har én eller flere forældre, der gjorde det, have formet deres oplevelser og erfaringer af konflikt på en bestemt måde. Som præsenteret i eksisterende forskning, er der flere unikke socio-politiske grunde til, at eksiliranere er migreret fra Iran. Der kunne i den forbindelse tænkes at være forskelle i oplevelser blandt andre etniske minoritetsgrupper, afhængigt af, om de er migreret af samme eller af andre årsager. Derfor kan specialets fund fortrinsvist generaliseres til andre diasporiske folk, der har haft lignende oplevelser som specialets informanter. Derudover er informantgruppen som nævnt tidligere potentielt mere højtuddannede og politisk engageret end den gennemsnitlige dansk-iraner, hvorfor gruppen ikke *nødvendigtvis* repræsenterer dansk-iranere mere generelt, omend gruppen generelt er højtuddannet (Udlændinge- og Integrationsministeriet 2016; Danmarks Statistik 2023a:57). Det kan altså tænkes, at nogle af specialets fund der potentielt kunne genfindes hos andre diasporaer i Vesten, måske i særlig grad gør sig gældende hos personer, der deler karakteristika med specialets informanter, og ligeledes er højtuddannede og særligt politisk aktive.

Det centrale argument i dette kritiske casestudie er, at dansk-iranere repræsenterer et sample af typen “least-likely” til at opleve manglende opbakning fra “majoritetsdanmark”, både generelt, men også ifm. konflikt - af indvandrergupper fra MENAPT-landene. Dette argumenterer vi for pba. en antagelse om, at dansk-iranerne i kraft af opfattelsen af dem som “de gode indvandrere”, samt en umiddelbar politisk solidaritet i Danmark om at vælte “Vestens store fjende”, det iranske styre. Omend enkelte informanter udtrykker, at de fra etnisk danske kollegaer og venner har mødt nogen opbakning, finder specialet, at dansk-iranere primært oplever mangel på opbakning og interesse hos etnisk danske kollegaer og venner, og en begrænset og lettere misvisende dansk mediedækning, samt en oplevelse af manglende solidaritet fra “majoritetsdanmark” mere generelt. Yderligere finder vi, at dansk-iranere til dels bliver ekskluderet fra at have et “sikkert” tilhørsforhold til Danmark - en eksklusion, der kommer til udtryk gennem blandt andet en racialiseret “andethed”, og kan tolkes at gøre det vanskeligt for dansk-iranere at balancere det at gå op i konflikt i det “gamle” hjemland med et “sikkert” tilhørsforhold til Danmark. Vi vurderer, ud fra logikken “findes det her, så findes det andre steder”, at der er en god sandsynlighed for, at andre MENAPT-indvandrergupper i Danmark oplever lignende udfordringer. Med det in mente, kan man ydermere forestille sig, at indvandrergupper i Danmark, der oplever konflikt i deres “gamle” hjemland, kunne opleve en lignende mangel på opbakning fra majoritetssamfundet - og måske endda decideret modstand.

9. Litteraturliste

- Abildgaard, A. (2022, 17. oktober). Det sker i valgkampen i dag. TV2. Lokaliseret på: <https://nyheder.tv2.dk/politik/2022-10-17-det-sker-i-valgkampen-i-dag-politikere-deltager-i-stort-madshow>
- Amnesty (2023, 22. August). *Dødsdømte iranske fanger får nu hjælp af danske folketingsmedlemmer*. Amnesty. Lokaliseret på: <https://amnesty.dk/danske-folketingsmedlemmer-stoetter-doedsdoemte-iranske-fanger/>
- Andersen, L. S. & Gjerding, S (2024, 16/4). Trods Løkkes »meget restriktive« linje: Militær eksport til Israel kan fortsætte. *Information* Lokaliseret på: <https://www.information.dk/indland/2024/04/trods-loekkes-restriktive-linje-militaer-eksport-israel-kan-fortsaeette>
- Andreassen, R. (2007). *Der er et yndigt land - Medier, minoriteter og danskhed*. København: Tiderne skifter.
- Azadi, P., Mirramezani, M. & Mesgaran, M. B. (2020). Migration and Brain Drain from Iran. *Stanford Iran 2040 Project*. Californien: Stanford University. Lokaliseret på: <https://iranian-studies.stanford.edu/iran-2040-project/publications/migration-and-brain-drain-iran>
- Barth, F. (1969). *Ethnic Groups and Boundaries: The Social Organization of Culture Difference*. Illinois: Waveland Press, Inc.
- Baser, B. (2014). The Awakening of a Latent Diaspora: The Political Mobilization of First and Second Generation Turkish Migrants in Sweden. *Ethnopolitics*, 13(4), 355–376. <https://doi.org/10.1080/17449057.2014.894175>
- Bjerregaard, M. (2022, 22. september). Protester i Iran spreder sig: Kvinder smider tørklædet og brænder det på åben gade. DR. Lokaliseret på: <https://www.dr.dk/nyheder/udland/protester-i-iran-spreder-sig-kvinder-smider-toerklaedet-og-braender-det-paa-aaben#!/>
- Bochove, van M., Burgers, J., Geurts, A., de Koster, W., & van der Waal, J. (2015). Questioning Ethnic Identity: Interviewer Effects in Research About Immigrants' Self-Definition and Feelings of Belonging. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 46(5), 652–666. <https://doi.org/10.1177/0022022115576961>
- Brinkmann, S., & Tanggaard, L. (2015). *Kvalitative metoder: En grundbog*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Christensen, A.-D., & Jensen, S. Q. (2011). ROOTS AND ROUTES: Migration, belonging and everyday life. *Nordic Journal of Migration Research*, 1(3), 146–155. <https://doi.org/10.2478/v10202-011-0013-1>
- Christensen, A.-D., Jensen, B., & Özkaya, B. (2023). Migrantfortællinger om 'at høre til' og 'høre hjemme'. *Kulturstudier*, 2023(1), 98-123.

Christensen, A.-D. (2009). Belonging and Unbelonging from an Intersectional Perspective. *Gender, Technology and Development*, 13(1), 21–41.
<https://doi.org/10.1177/097185240901300102>

Christiansen, C. (2011). ”Migration og etnicitet” i *Sociologi – En grundbog til et fag*. København: Hans Reitzels Forlag.

Cohen, R. (2008). *Global Diasporas: An Introduction*. New York: Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9780203928943>

Cohen, R. A., & Yefet, B. (2021). The Iranian diaspora and the homeland: Redefining the role of a centre. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 47(3), 686–702.
<https://doi.org/10.1080/1369183X.2019.1605893>

Coogan, S. (2023, 16. September). De klippede deres hår og satte livet på spil efter ung kvindes død – men revolutionen udeblev i Iran. DR. Lokaliseret på:
<https://www.dr.dk/nyheder/udland/de-klippede-deres-haar-og-satte-livet-paa-spil-efter-ung-kvindes-doed-men#!/>

Danmarks Statistik (2023a). *Indvandrere i Danmark 2023*. København: Danmarks Statistik. Lokaliseret på:
<https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/GetPubFile.aspx?id=47883&sid=indv%202023>

Danmarks Statistik. (2023b). *Indvandrere og efterkommere*. København: Danmarks Statistik. Lokaliseret på:
<https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/borgere/befolkning/indvandrere-og-efterkommere>

Davies, C. A. (2008). *Reflexive Ethnography - A guide to researching selves and others*. London: Routledge. <https://doi-org.zorac.aub.aau.dk/10.4324/9780203822272>

De Vaus, D. A. (2001). *Research design in social research*. Oxon: SAGE.

Diamond, J., Alkhshali, H., Gan, N., Pourahmadi, N., Michaelis, T. & Raine, A. (2024, 14. april). Iran launches unprecedented retaliatory strikes on Israel in major escalation of widening conflict. CNN. Lokaliseret på: <https://edition.cnn.com/2024/04/13/middleeast/iran-drones-attack-israel-intl-latam/index.html>

DR (2023). *Iran i Hjertet*. Dokumentarfilm. Lokaliseret på: https://www.dr.dk/drtv/serie/iran-i-hjertet_403864

Emerson, R. W. (2015). Convenience Sampling, Random Sampling, and Snowball Sampling: How Does Sampling Affect the Validity of Research? *Journal of Visual Impairment & Blindness*, 109(2), 164-168. DOI: 10.1177/0145482X1510900215

EU (2024, 17. maj). *EU's sanktioner mod Iran*. Det Europæiske Råd. Lokaliseret på: <https://www.consilium.europa.eu/da/policies/sanctions-against-iran/>

Féron, É., & Baser, B. (2023). Diasporas and Transportation of Homeland Conflicts: Inter-group Dynamics and Host-Country Responses. *Ethnopolitics*, 22(4), 375–383.

<https://doi.org/10.1080/17449057.2023.2199598>

Flyvbjerg, B. (2006). Five Misunderstandings About Case-Study Research. *Qualitative Inquiry*, 12(2), 219–245. <https://doi.org/10.1177/1077800405284363>

Gilje, N. (2017): “Hermeneutik - teori og metode” i *Kvalitativ analyse. Syv traditioner*. København: Hans Reitzels Forlag.

Gjerlev, L. (2024, 18. januar). Danmark tilslutter sig koalition mod Houthi-bevægelsen. DR. Lokaliseret på: <https://www.dr.dk/nyheder/seneste/danmark-tilslutter-sig-koalition-mod-houthi-bevaegelsen>

Haynes, D. (2024, 10. januar). 'Explosive' new attack drone developed by Iran for Russia's war in Ukraine. *SKY News*. Lokaliseret på: <https://news.sky.com/story/explosive-new-attack-drone-developed-by-iran-for-russias-war-in-ukraine-13045093>

Hervik, P. (2015). Race, “race”, racialisering, racisme og nyracisme. *Dansk sociologi*, 26(1), 28-51. <https://www.proquest.com/scholarly-journals/race-racialisering-racisme-og-nyracisme/docview/1700287808/se-2?accountid=8144>

Hervik, P. (2019). “Racialization in the Nordic Countries: An Introduction”. I *Racialization, Racism, and Anti-Racism in the Nordic Countries*. Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-319-74630-2_1

Hervik, P. (2021) *Sådan er det bare – antropologiske perspektiver på oplevelser og reaktion på racialisering i Danmark*. Aarhus: Klim.

Holmgaard, E. K. B. (2023, 13. marts). Tre generationers kamp for frihed i Iran. *Global Nyt*. Lokaliseret på: <https://globalnyt.dk/tre-generationers-kamp-for-frihed-i-iran/>

Holst, H. K. & Bjørnager, J. A. (2020, 8. januar). “De holder øje med mig”: Danske iranere frygter overvågning fra det iranske styre. *Berlingske*. Lokaliseret på: <https://www.berlingske.dk/samfund/de-holder-oeje-med-mig-danske-iranere-frygter-over-vaagning-fra-det-iranske>

Hummell, E. (2014). Standing the Test of Time – Barth and Ethnicity. *Coolabah*, 13(13), 46–60. <https://doi.org/10.1344/co2014/1346-60>

Højberg, H. (2018). “Hermeneutik” i Fuglsang, L., Olsen, P. B. & Rasborg, K. (red.) *Viden-skabsteori i samfundsvidenskaberne*. København: Samfundslitteratur.

Institut for Menneskerettigheder (2023). *Oplevet etnisk diskrimination i Danmark*. Lokaliseret på: <https://menneskeret.dk/files/media/document/Oplevet%20etnisk%20diskrimination%20i%20Danmark.pdf>

Integrationsbarometeret (2023). Ændret afgrænsning af MENAPT-landene. Lokaliseret på: <https://integrationsbarometer.dk/tal-og-analyser/aktuelt/aendret-afgraensning-af-menapt-landene>

Jacobsen, B. A. (2011). "Muslims in Denmark: A Critical Evaluations of Estimations" i Nielsen, J. *Islam in Denmark: The Challenge of Diversity*. Plymouth: Rowman & Littlefield Publishers.

Järvinen, M., & Mik-Meyer, N. (2005). *Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv: Interview, observationer og dokumenter*. Hans Reitzels Forlag.

Jensen, K., Nielsen, J. H., Brænder, M., Mouritsen, P., & Olsen, T. V. (2010). Tolerance and Cultural Diversity Discourses in Denmark. *European University Institute*. Lokaliseret på: https://migrant-integration.ec.europa.eu/library-document/tolerance-and-cultural-diversity-discourses-denmark_en

Jensen, S. Q. (2012). "Stuart Hall. Kulturforskning som kritisk engagement." i Christensen, R. (red.) *Samfundsteori & Samtidsdiagnose*. København: Forlaget Unge Pædagoger.

Juul, S. (2012): "Videnskabsteoretiske retninger og projektarbejdet" i Juul, S. og Bransholm, K. Pedersen (red.) *Samfundsvidenskabernes Videnskabsteori*. København: Hans Reitzels Forlag.

Krasnik, B. (2009, 17. juni). De unge drømmer om Teheran. *Kristeligt Dagblad*. Lokaliseret på: <https://www.kristeligt-dagblad.dk/danmark/de-unge-dr%C3%B8mmer-om-teheran>

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015): Interview - Introduktion til et håndværk. København: Hans Reitzels Forlag.

Larsen, J. F., & Jensen, S. Q. (2014). Unge etniske minoriteter og nudanskhed – lejre, identitetsarbejde og dobbelte bevidstheder. *Dansk Sociologi*, 25(2), 31–48. <https://doi.org/10.22439/dansoc.v25i2.4858>

Leonhardt, D. (2024, 4. april). Iran's Axis of Resistance. *NY Times*. Lokaliseret på: <https://www.nytimes.com/2024/04/04/briefing/iran-israel-war-taiwan.html>

Lindholm, H. (2021). Bridging identities through activism: Palestinians in Sweden navigating the transnational divide. *Conflict, Security & Development*, 21(3), 293–312. <https://doi.org/10.1080/14678802.2021.1933033>

Lyck, L. B. (2023, 16. september): "Et år efter ung kvindes død går iranere igen på gaden for kvinder, liv og frihed". *TV2 Østjylland*. Lokaliseret på: <https://www.tv2ostjylland.dk/aarhus/et-aar-efter-ung-kvindes-doed-gaar-iranere-igen-paa-gaden-for-kvinder-liv-og-frihed>

Müller-Funk, L. (2020). Fluid identities, diaspora youth activists and the (Post-)Arab Spring: how narratives of belonging can change over time. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 46(6), 1112–1128. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2018.1554300>

Naghibi, Nima (2009). Revolution, Trauma, and Nostalgia in Diasporic Iranian Women's Autobiographies. *Radical History Review*, 2009(105), 79–91. <https://doi.org/10.1215/01636545-2009-005>.

Naghibi, Nima (2017). Exilic-Diasporic Life Writing and Human Rights: A Diasporic Iranian Perspective. *Auto/Biography Studies*, 32(2), 175–177. <https://doi.org/10.1080/08989575.2017.1287916>.

Nørlev, M. (2023, 3. oktober). Medicinstuderende, musiker og aktivist: Jeg har stemmen, og jeg har muligheden. *Uniavisen*. Lokaliseret på: <https://uniavisen.dk/medicinstuderende-musiker-og-aktivist-at-vaere-en-iransk-kvinde-er-en-revolution-i-sig-selv/>

Oxenbøll, Emma Amalie (2024, 14. April). “Internationale reaktioner fordømmer iransk angreb på Israel: 'Hverken regionen eller verden har råd til endnu en krig’”. *DR*. Lokaliseret på: <https://www.dr.dk/nyheder/udland/internationale-reaktioner-fordoemmer-iransk-angreb-paa-israel-hverken-regionen-eller>

Rasborg, K. (2018). “Socialkonstruktivismen i klassisk og moderne sociologi” i Fuglsang, L., Olsen, P. B. & Rasborg, K. (red.) *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne*. København: Samfundslitteratur.

Røgilds, F. (1995). *Stemmer i et grænseland – En bro mellem unge indvandrere og danskere?* København: Forlaget politisk revy.

Røgilds, F. (2002). *Et nyt dansk råstof? Forskning i etniske minoritetsunge fra 1980-2001*. Aalborg: AMID, Institut for Historie, Internationale Studier og Samfundsforhold.

Sadeghi, S. (2014). *National Narratives and Global Politics: Immigrant and Second Generation Iranians in the United States and Germany*. Philadelphia: Temple University. DOI: <http://dx.doi.org/10.34944/dspace/3492>

Sadeghi, S. (2023). *Conditional belonging: The racialization of Iranians in the wake of anti-Muslim politics*. New York University Press. <https://doi.org/10.18574/nyu/9781479805037.001.0001>

Simonsen, K. B. (2017). “How Danish do you need to be to be Danish?” How young second-generation immigrants of Middle Eastern descent perceive the possibilities of belonging in Denmark. *Politica*, 49(3). <https://doi.org/10.7146/politica.v49i3.131255>

Timmermans, S., & Tavory, I. (2012). Theory Construction in Qualitative Research: From Grounded Theory to Abductive Analysis. *Sociological Theory*, 30(3), 167–186. <https://doi.org/10.1177/0735275112457914>

Udlændinge- og Integrationsministeriet (2016). *Efterkommere fra visse lande overhaler personer med dansk oprindelse på uddannelses- og jobfronten*. Lokaliseret på: <https://uim.dk/nyhedsarkiv/2016/maj/efterkommere-fra-visse-lande-overhaler-personer-med-dansk-oprindelse-paa-uddannelses-og-jobfronten/>

Yuval-Davis, N. (2006). Belonging and the politics of belonging. *Patterns of Prejudice*, 40(3), 197–214. <https://doi.org/10.1080/00313220600769331>

10. Bilag

Bilag 1: Interviewguide

- Præsentation af interviewer og observatør, interviewets formål og ramme (optagelse, transskription, anonymisering, mundtligt samtykke).
- Har du spørgsmål, inden vi går i gang? Hvorfor havde du lyst til at blive interviewet?

Selvpræsentation og migrationsfortælling

Vil du fortælle lidt om dig selv?

- Hvad er din alder? Uddannelse?
- Hvad laver du til daglig (og i din fritid)?
- Hvor er du født og opvokset?
- Hvordan vil du beskrive det hjem, du kommer fra?

Vil du fortælle lidt om, hvornår du/din familie kom til Danmark?

- Årstal? Omstændigheder?
- Har du familiemedlemmer eller venner i Iran i dag? Hvordan er din relation til dem?

Vi har søgt efter personer med iransk baggrund, men hvilken “betegnelse” føler du passer bedst til dig?

- Eksempler: dansk-iraner/iransk-dansk/dansker/iraner/efterkommer/indvandrers/verdensborger
- Hvad forbinder du netop denne betegnelse med? (Og hvordan er den forskellig fra andre?)
- Varierer det fra kontekst til kontekst? (Hvornår betegner eller føler du dig mest som X?)

Konflikt i Iran

Er der bestemte konfliktfyldte begivenheder, der er sket i Iran, der har haft en særlig betydning for dig? Når man siger “konflikt” i relation til Iran, hvad tænker du så på?

- Hvordan oplevede du denne/disse konflikter?
- Kan du fortælle lidt mere om betydningen? (følelser/tanker/handlinger)
 - Hvordan forholdt du dig til konflikten? (Talte om det, aktivisme, sociale medier, protest, ignorere)
 - Hvorfor forholdt/følte/tænkte/handlede du på denne måde?
 - Var det let/svært at håndtere? Hvorfor/hvorfor ikke?
 - Hvordan har du det med konflikterne/begivenhederne nu?
 - Fyldte det noget i dine relationer til din omgangskreds, venner og familie?
 - Tror du, det har påvirket dig, hvordan din omgangskreds/familie har forholdt sig? Eller omvendt: Har du påvirket nogen?
 - Hvem talte du med? Var der nogle, du ikke havde lyst til at tale om det med?

Oplever du, at der er forskel på hvordan generationerne (af eksil-iranere) forholder sig ift. konflikt i Iran?

- Har du følt dig mere eller mindre forbundet til (modsatte) generation (før, under, efter) [konflikt i Iran]?
- Oplever du, at [konflikt i Iran] kan være med til at samle generationerne? Eller modsat; at det er noget, der splitter generationerne?
 - Hvad med inden for din egen familie?

- Er konflikt i Iran generelt noget, som I taler om i din familie?

Hvordan har du oplevet det, når begivenheder eller konflikter, som Iran er involveret i, bliver en del af den offentlige debat i Danmark?

- Er det relateret til bestemte konflikter?
- Tænker/oplever du, at den offentlige debat er med til at skabe bestemte forestillinger om Iran eller iranere? Hvis ja, hvilke?
- Hvordan har du oplevet at blive opfattet, hvis du engagerer (eller ikke engagerer) dig i konflikt i Iran?
 - Møder du opbakning/forståelse eller mangel på samme fra bestemte grupper?
 - Er det okay ikke at gå op i [konflikt i Iran] som iraner?

Har du følt dig mere eller mindre forbundet til ...

- ... andre iranere (i Danmark og/eller i Iran) på tidspunkter, hvor der har været konflikt i Iran? (i stedet: under eller efter bestemte konflikter i Iran?)
- ... andre danskere på tidspunkter, hvor der har været konflikt i Iran? (i stedet: under eller efter bestemte konflikter i Iran?)

Tilhørsforhold og (diasporisk) identitet

Er der nogle elementer eller værdier fra iransk, såvel som dansk kultur, som du særligt identificerer dig med - eller gerne vil associeres med? Eller omvendt; kultur/værdier som du ikke vil associeres med?

(Højtider / sprog / religion / bestemte kontekster og familie-sammenhænge)

- Ift. kendskab til flere kulturer. Har du eksempler på situationer fra dit eget liv, hvor det har været positivt/berigende - eller hvor det har været svært?

Hvordan oplever du generelt, at iranere bliver opfattet som folk?

(Af omgangskreds/ fremmede / etniske danskere/ iranere / andre etniske grupper)

- Er der nogle bestemte positive eller negative oplevelser/hændelser, du kan komme i tanke om?
- Hvilke følelser eller tanker har du omkring dette?

Oplever du generelt at være forbundet til ...?

(Folk, nationer, byer, kultur, religion, ideologier) Iranere i Danmark? Iranere i Iran eller andre steder i verden? Danskere/danskhed?

- Hvad betyder det "at føle sig hjemme" eller at være forbundet til noget for dig?
- Er det her med forbundethed noget, der har ændret sig efter [konflikt/begivenhed]?

Afrunding

- Noget vi mangler at komme ind på, som du synes er vigtigt at fortælle?
- Hvordan har det været at deltage i dette interview?

Bilag 2: Koder til analyse

Primære koder	Underkoder
<i>A. Baggrundvariable</i>	A.a Formelle ting
	A.b Migrations- og familiebaggrund
<i>B. Generationer</i>	B.a Generationer ift. konflikt
<i>C. Konflikt</i>	
<i>D. Følelser ifm. konflikt</i>	D.a. Vrede/frustration
	D.b. Frygt/bekymring
	D.c. Tristhed/sorg
	D.d. Håb
	D.e. Glæde
	D.f. Overraskelse
<i>E. Diaspora</i>	E.a. Medansvar og loyalitet overfor etniske fæller i andre lande end DK
	E.b. Vedligeholde en forbindelse til hjemlandet

	E.c. Idealisering eller romantisering af Iran
	E.d. Kollektiv hukommelse og myte om Iran
	E.e. Spænding eller ambivalens mellem oprindelsessted og det sted, man har slået sig ned
<i>F. Splittelse i den iranske diaspora</i>	
<i>G. Mobilisering af diaspora pga. konflikt</i>	
<i>H. Mobiliserende praksisser ift. konflikt</i>	H.a. Tale med andre (familie, venner, fremmede)
	H.b. Deltagelse i politisk protest (demonstrationer, dele på sociale medier osv.)
	H.c. Holde sig orienteret/følge med i nyheder/sociale medier
	H.d. Deltagelse i organisationer
	H.e. Udøvelse af handlinger som "offentlig person"
	H.f. Fravalg af handling
	I.a. Relationelle

<i>I. Individuelle identifikationer og emotionelle tilknytninger</i>	I.a.a. Nationale/etniske grupper I.a.b. Familiære bånd I.a.c. Omgangskreds
	I.b. Kultur og værdier
	I.c. Fravær af tilhør
<i>J. Etiske og politiske værdisystemer</i>	
<i>K. Tilhørspolitikker</i>	K.a. Iran
	K.b. Danmark
<i>L. Steds-tilhørsforhold (Iran og Danmark)</i>	L.a. Økonomiske faktorer